

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

TOMAŽ LISEC

PRIMERJAVA MED IZVRŠILNO IN
ZAKONODAJNO OBLASTJO NA
JAPONSKEM IN V JUŽNI KOREJI

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2004

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

TOMAŽ LISEC

Mentor: izr. prof. dr. MITJA ŽAGAR
Somentor: red. prof. dr. BOGOMIL FERFILA

PRIMERJAVA MED IZVRŠILNO IN
ZAKONODAJNO OBLASTJO NA JAPONSKEM
IN V JUŽNI KOREJI

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2004

KAZALO

1. UVOD	4
2. METODOLOŠKI OKVIR RAZISKAVE	5
2.1. PREDMET IN CILJ RAZISKAVE	5
2.2. HIPOTEZE.....	6
2.3. RAZISKOVALNI PRISTOP IN METODE DRUŽBOSLOVNEGA RAZISKOVANJA.....	6
3. JAPONSKA	7
3.1. ZEMLJEPISNE ZNAČILNOSTI	7
3.2. ZGODOVINSKE ZNAČILNOSTI.....	8
3.3. ZNAČILNOSTI RELIGIJE IN KULTURE.....	9
3.4. ZNAČILNOSTI GOSPODARSTVA.....	10
3.5. TEKOČE STANJE V GOSPODARSTVU	11
4. JAPONSKA - POLITIKA	15
4.1. PREDSTAVITEV USTAVE	15
4.2. VOLILNI SISTEM	19
4.3. ZAKONODAJNA VEJA OBLASTI	21
4.4. IZVRŠILNA VEJA OBLASTI	31
4.5. SODNA VEJA OBLASTI	34
4.6. POLITIČNE STRANKE.....	35
4.7. LOKALNA SAMOUPRAVA.....	39
5. JUŽNA KOREJA	41
5.1. ZEMLJEPISNE ZNAČILNOSTI	41
5.2. ZGODOVINSKE ZNAČILNOSTI.....	42
5.3. ZNAČILNOSTI RELIGIJE IN KULTURE.....	43
5.4. ZNAČILNOSTI GOSPODARSTVA.....	44
6. JUŽNA KOREJA - POLITIKA	49
6.1. POLITIČNA ZGODOVINA	49
6.2. PREDSTAVITEV USTAVE	51
6.3. ZAKONODAJNA VEJA OBLASTI	63
6.4. IZVRŠILNA VEJA OBLASTI	64
6.5. SODNA VEJA OBLASTI	66
6.6. POLITIČNE STRANKE.....	68
6.7. LOKALNA SAMOUPRAVA.....	71
7. PRIMERJAVA JAPONSKE IN JUŽNE KOREJE	72
7.1 PRIMERJALNA ANALIZA ODNOSOV MED ZAKONODAJNO IN IZVRŠILNO OBLASTJO NA JAPONSKEM IN V JUŽNI KOREJI	72
8. PRILOGE	80
9. SEZNAM LITERATURE:	95

1.UVOD

Japonska - dežela vzhajajočega sonca, ki nas pritegne zaradi svoje oddaljenosti, mistične preteklosti, hitrega gospodarske vzpona, stare pisave in običajev, rahlih nasmehov ljudi s podolgovatimi očmi, ki so delovni. Mene je pritegnila že ob koncu srednje šole in me fascinirala v prvih letih študentskega življenja in je imela le eno napako - tujcu je skoraj nemogoče razumeti japonsko pisavo. Razen če ni pri učenju prisotna japonska delovna vnema...

Tu pa je še njena soseda - Republika Koreja (v nadaljevanju Južna Koreja), ki je mnogokrat pozabljena, saj že dejstvo, da te obkrožata takšni velesili, kot sta Ljudska republika Kitajska in Japonska, lahko pomeni, da zaradi svoje majhnosti utoneš v pozabo, lahko pa izkoristiš varno zavetje in uspeš. Južni Koreji je kljub dolгим borbam, da uredi svoje notranjepolitične in gospodarske zadeve, uspelo...

Skozi zgodovino je Japonska zaradi svojega specifičnega zemljepisnega položaja uspela ohraniti svoje kulturne posebnosti in jih hkrati tudi razvijati. Od ostalega sveta si je sposojala tisto, kar se ji je zdelo vredno. Pripadnost voditeljev svojemu narodu in svoji deželi se je izkazala za zelo pomembno v trenutkih, ko se je bojevala za svojo samostojnost. Ob tem se je začelo razvijati gospodarstvo, ki se je na svojem začetku skušalo razvijati predvsem na račun japonskih naravnih virov in dobrin. O pravem razcvetu Japonske pa lahko začnemo govoriti v 20. stoletju, ko je Japonsko začela spoznavati širša mednarodna skupnost. Takrat se je Japonska začela kazati kot država, ki svoji tradiciji uspešno dodaja moderen slog življenja. Posebno gospodarsko in politično analizo pa si zasluži po koncu druge svetovne vojne, saj je iz vojne izšla kot velika poraženka. A Japonsko je to motiviralo in s trdim delom ter znanjem ji je uspelo v 21. stoletje stopiti kot ena najbolj razvitih držav. Zanimivo bo pogledati, kako sta gospodarstvo in politika z roko v roki premagovali vse težave. Prav gotovo je pomembno vlogo odigrala politika s svojimi vejami oblastmi, ki je dajala podlago za razvoj japonske države.

Koreja je bila skozi zgodovino precej odvisna od svojih sosed Kitajske in Japonske in zanjo bi težko rekli, da je skozi zgodovino razvijala nek svoj model kulture in gospodarstva. Koreja je bila do konca 2. svetovne vojne enotna (teritorialno ni bila razdeljena). Takrat pa je prišlo do delitve sveta in imperialistične težnje so razdelile korejski polotok, ki ga že petdeset

let ločuje najbolj varovana meja na svetu. Južna Koreja je znala izkoristiti politično in gospodarsko pomoč ZDA in Japonske (tudi Japonska je bila v začetku dokaj odvisna od "dobre volje" ZDA). Zanimivo bo pogledati, kako se je politika Južne Koreje skušala "osamosvojiti" in kako je sproti reševala težave na političnem in gospodarskem področju.

2. METODOLOŠKI OKVIR RAZISKAVE

2.1. PREDMET IN CILJ RAZISKAVE

Predmet raziskovanja diplomske naloge bo primerjava odnosa izvršilne in zakonodajne veje oblasti na Japonskem in v Južni Koreji, saj sta po drugi svetovni vojni obe držvi poleg ostalega precej spremenili politični in pravni sistem. Na začetku bom na kratko opisal zemljepisne značilnosti vsake posamezne države, njun zgodovinski razvoj ter kulturo obeh držav, saj bom skušal predvsem prikazati, kakšno je bilo stanje pred drugo svetovno vojno. Poleg tega pa menim, da so zemljepisne, zgodovinske in kulturne značilnosti skozi razvoj odigrale pomembno vlogo tudi na politično dogajanje današnjega časa. Nato bom orisal trenutno gospodarsko stanje, saj menim, da sta državi po drugi svetovni vojni močno povezali politično dogajanje z gospodarstvom.

Najbolj se bom posvetil raziskovanju in opisovanju izvršilne in zakonodajne veje oblasti v obeh državah. Tu bom skušal prikazati, kako delujeta obe veji oblasti v posameznih državah ter kakšni so odnosi in razmerja moči med izvršilno in zakonodajno vejo oblasti v posamezni državi. Ob koncu bom skušal prikazati podobnosti in razlike med izvršilno in zakonodajno oblastjo med Japonsko in Južno Korejo. Zakonodajne in izvršilne veje oblasti pa ne moremo obravnavati in prikazati, če ne vemo vsaj osnovnih podatkov o ustavi, volilnem sistemu, sodstvu ter političnih strankah v obeh državah, ki jih bom skušal na kratko predstaviti. Pri predstavljanju posameznih tematik se bom skušal držati kronološkega sosledja dogodkov. Pri tem pa bom želel poleg razvoja čim bolj podrobno predstaviti delovanje obeh vej oblasti. Skušal bom tudi primerjati normativni sistem z dejanskim stanjem, čeprav se zavedam, da je neko stanje težko interpretirati iz druge roke - iz drugega konca sveta.

2.2. HIPOTEZE

H1: Japonska je gospodarsko in politično zelo napredovala, kar je v veliki meri odsev stabilnosti političnega dogajanja. K temu je najbolj pripomogla vladajoča LDS, ki je vodila dokaj strpno politiko, ki se je zavzemala predvsem za razvoj gospodarstva. Južna Koreja pa se je politično in gospodarsko razvila predvsem v zadnjih letih, kljub temu, da je politično dogajanje še vedno zelo burno in pestro.

H2: Japonska ima dvodomen parlament, oba domova pa sta pri svojem delovanju enakopravna, tako da lahko govorimo o popolni dvodomnosti parlamenta na Japonskem. Južna Koreja ima enodomno ljudsko skupščino, kar omogoča lažje in hitrejše delovanje zakonodajne veje oblasti v Južni Koreji v primerjavi z Japonsko.

H3: Na Japonskem in v Južni Koreji lahko zasledimo, da ima v obeh državah izvršilna veja oblasti večje pristojnosti in dejanski vpliv od ostalih vej oblasti, kar ji omogoča tudi nadzor nad delovanjem zakonodajne in sodne veje oblasti.

H4: Južna Koreja in Japonska imata zelo podoben sistem organiziranja in delovanja izvršilne in zakonodajne veje oblasti.

2.3. RAZISKOVALNI PRISTOP IN METODE DRUŽBOSLOVNEGA RAZISKOVANJA

Pri raziskovanju diplomske naloge se bom v precejšni meri navezoval na deskriptivno in primerjalno analizo sekundarnih virov. Vire bom iskal predvsem na internetu, skušal pa bom zaslediti strokovno literaturo in gradiva, ki bi opisovala politično dogajanje v obeh državah (vsaj po letu 2000). Pomemben vir bosta ustavi obeh držav, ki mi bosta osnovno vodilo pri raziskovanju in ki mi bosta dali vsaj normativni okvir političnega sistema obeh držav. Skušal bom slediti kronološkemu dogajanju, predvsem pa bom skušal čim bolj podrobno opredeliti dejansko stanje na političnem področju obeh držav na prehodu v 21. stoletje. Pri raziskovanju in opisovanju posameznega dela diplomske naloge se bo težko navezovati le na en vir, zato bom pri posameznem delu uporabil in kombiniral čim več virov, ki bodo zagotavljali kar največjo kredibilnost in kvaliteto predstavljenih podatkov. Diplomska naloga je zasnovana kot usmerjena primerjava ("focused comparison"), saj bom preučeval ožje segmente znotraj političnega sistema v dveh izbranih državah ("paired comparison"). (Majchrzak, 1984; 26 - 28)

3. JAPONSKA

3.1. ZEMLJEPISNE ZNAČILNOSTI

Japonska je otoška država, njeno ime Nihon-koku ("vzhajajoče sonce") pa ponazarja njeno lego na skrajnem vzhodu prostrane azijske celine. Štirje glavni japonski otoki - Honšu, Kjušu, Hokkaido in Šikoku - ter več kot 500 majhnih otočkov sestavljajo velik lok na robu Tihega oceana, po sredini pa se vleče dolga veriga visokih gora. Japonska pred tisoči leti ni bila otok, ampak je bila s kratkim pasom vpeta na azijsko celino. Njeno glavno mesto je Tokio, ki ima okoli 15 milijonov prebivalcev in je politično, gospodarsko in kulturno središče Japonske. Ostala večja mesta so: Yokohama, Osaka, Nagoya, Kobe, Kyoto, Sapporo,... - za japonska mesta je značilno njihovo povezovanje. Velikost države znaša 377819 km² in ima okoli 127 milijonov prebivalcev, od tega jih okoli 80 odstotkov prebiva v mestih. Na zahodu jo omejuje Japonsko morje, na vzhodu Tih ocean, na severu Ohotsko morje, na jugu pa Vzhodnokitajsko morje. Glavne reke so Shinano, Tone, Ishikari, 75 odstotkov države je gorate, gore so večinoma vulkanskega nastanka (še okoli 70 delujočih ognjenikov), najvišja pa je Fudži-san (3776m). V južnih delih države so zimzeleni subtropski gozdovi, v srednjih delih listopadni in mešani gozdovi, na severu pa mešani in iglasti gozdovi. (Natek, 1999; 265)

Ločimo štiri različna območja: območje ob Tihem oceanu z veliko količino poletnih padavin, območja, ki gledajo na Japonsko morje in severni otok Hokaido z veliko količino snega in padavin pozimi, območje v notranjosti z razmeroma malo padavinami in naposled jugozahodne otoke s skoraj subtropskim podnebjem. Značilnost je deževno obdobje zgodaj poleti (junij, julij). Poletju sledi tajfunsko obdobje (september, oktober). Zima traja od decembra do februarja. Poleti vlečejo vlažno-vroči vetrovi, pozimi pa hladni. Japonska je ognjeniška dežela, mnogokrat pa jo doletijo potresi (okoli 7500 na leto). Če je žarišče potresa na morskem dnu, se iz morja dvignejo velikanski valovi - tsunami, ki preplavijo in rušijo vse pred seboj. Okoli 67 odstotkov površine pokrivajo gozdovi, značilnost pa so tudi mnogi naravni parki. Kakor je raznoliko podnebje, takšna raznolikost se kaže tudi v rastlinskem in živalskem svetu, v zadnjem času pa se krči zaradi urbanizacije in onesnaževanja okolja. Homogenost pa se kaže v prebivalstvu, saj je od manjšin v malo večjem številu prisotna le korejska, prisotni pa so še staroselci - Ainuji. (Dežele in ljudje, 1995; 144)

3.2. ZGODOVINSKE ZNAČILNOSTI

Japonska zgodovina se začne okoli 8000 pred našim štetjem in se skozi zgodovino deli na več obdobj. Prvo obdobje je obdobje Jomon (8000 pred našim štetjem - 300 našega štetja), prvotni prebivalci pa so bili Ainuji. 300 let pred našim štetjem se pojavi zelo napredna kultura Yayoi, ko iz Koreje prideta riž in kovinsko orodje, ki pospešujeta razvoj kmetijstva. V obdobju Kofun (300 - 710) po vojnah med različnimi klani leta 350 oblast prevzamejo pripadniki klana Yamato, ki prevzamejo kitajsko znanje, tehniko, pisavo, način vodenja države in veri - budizem in konfucianizem. Leta 646 se začne reforma Taika - centralizacija države. V obdobju Nara (710 - 794) izdajo prve knjige: Kojiki, Kaifuso in Nihonshoki. V obdobju Heian (794 - 1185) prestavijo prestolnico v Heian (Kyoto), na oblasti pa je družina Fujiwara. Razvija se umetnost, izdelajo svoje »črkopise« - hiragana in katakana. Sledijo si razne vojne in leta 1160 pride na oblast družina Taira, leta 1185 pa pride na oblast vojaško usmerjena družina Minamoto (obdobje Kamakura) in leta 1192 dobi Japonska prvega šoguna - velikega generala. V letih 1273 in 1281 sledita neuspela poskusa mongolske invazije. Od 1333 do 1576 vlada klan Ashikage (obdobje Muromachi), v obdobju Azuchi-Momoyama (1576 - 1600) se za oblast borita Oda Nobunaga in Toyotomi Hideyoshi, kljub temu pride na oblast Ieyasu Tokugawa, ki začne z osamitvijo Japonske (obdobje Edo (1600 - 1867)). Krepi se vloga šoguna, napredujeta šolstvo in izobraževanje. To obdobje se konča z padcem šogunata, cesar ponovno dobi tradicionalno oblast, cesar Mucuhito je prestolnico preselil v Edo (kasneje se preimenuje v Tokio). To je obdobje Meiji (1868 - 1912), začne se industrializacija in odpiranje Japonske navzven, saj se začne zgledovati po zahodni civilizaciji. Leta 1889 razglasijo ustavo¹. Pojavijo se imperialistične težnje - zmage v vojnah s Kitajsko in Rusijo, priključitev Koreje ter zasedba Mandžurije. (Natek, 1999; 266)

V drugi svetovni vojni se Japonska pridruži Nemčiji in Italiji ter napade ameriški Pearl Harbour v sklopu japonskega ekspanzionizma, saj ima Japonska načrt zavzeti in si prisvojiti velik del Tihomorskega območja, Sibirijo, korejski polotok... 6. avgusta 1945 vržejo Američani jedrsko bombo na Hirošimo, 9. avgusta pa še na Nagasaki in Japonska 14. avgusta kapitulira. Z mirovnim sporazumom v San Franciscu (8.9.1951) se je Japonska odrekla vsem zasedenim ozemljem in 28.4.1952 ponovno dobila popolno suverenost. Tako se je začela nova

¹ Takrat je bil prvi sklic cesarskega zbora, ki je bil sestavljen iz plemiškega in predstavnškega doma. Ustava je opredelila pristojnosti cesarja, cesarskega zbora, volilni sistem,... Temeljno načelo te ustave je bil monarhizem, kar je pomenilo, da je cesarstvo dedno. Cesar je imel veliko pristojnosti, cesarski zbor pa le vlogo posvetovalnega organa. (http://www.shugiin.go.jp/index.nsf/html/index_e.htm)

zgodovina japonske države, ki je v zelo kratkem času predvsem zaradi gospodarske in politične pomoči ZDA postala ena glavnih svetovnih gospodarskih velesil. Ko je princ Akihito leta 1989 postal cesar, se je začelo obdobje Heisei. (Oglejmo si svet, 1979; 168 - 170; Dežele in ljudje, 1995; 140 - 141)

3.3. ZNAČILNOSTI RELIGIJE IN KULTURE

3.3.1. RELIGIJA

Za Japonsko je značilen politeizem - verovanje v več bogov. V 4., 5. in 6. stoletju sta pod kitajskim vplivom prodrli na Japonsko daoizem in konfucionizem ter se pomešala z mitologijo in verovanjem v kami ("duh, ki prebiva v vseh naravnih stvareh"). To zvezo različnih dogem so imenovali Šinto ("pot bogov"). Šintoizem je najstarejša japonska religija, šintoisti pa častijo sile narave, cesarju pa pripisuje božanski izvor. Budizem je prišel na Japonsko leta 552 iz Koreje in Kitajske in se je kasneje razdelil na različne sekte. Danes je na Japonskem 11 šol, ki so razdeljene na 58 vej. Najstarejša oblika budizma pa je zen budizem, pri katerem je v središču verskega življenja meditacija (zen) in je močno vplival na japonsko umetnost in življenje samurajev. Poudarek pri šintoizmu in budizmu, prav tako pa tudi krščanstvu in konfucionizmu pa je na njihovem prepletanju in združevanju. Šintoistov je okoli 40 odstotkov, budistov 38 odstotkov in kristjanov 4 odstotke. Glavna vira japonskih mitov sta že prej omenjena Kojiki in Nihonshoki. (Dežele in ljudje, 1995; 150 - 151)

3.3.2. KULTURA

Za japonsko kulturo je značilno prepletanje starega in novega oziroma domačega in tujega. V času 13. stoletja, ko so Japonsko pretresali notranji spopadi za oblast, so se pojavili prvi samuraji, ki so služili svojim gospodarjem, njihovo vedenje in pravila pa je določal kodeks Bushido ("pot bojevnika"), ki je nastal pod vplivom zen budizma. Ko je bil poraz v boju neizbežen, so samuraji izvedli obredni samomor ("hara-kiri"), saj so verovali v ponovno rojstvo. Leta 1871 so odpravili poseben stan samurajev, toda njihov duh je živel naprej, kar se je kazalo v vojnah, npr: kamikaze (japonski piloti, ki so v letalskih napadih zavestno žrtvovali svoje življenje). Prava posebnost japonske kulture pa sta pisavi hiragana in katakana. To sta zlogovni abecedi, ker pa je japonska kultura mnogokrat prevzemala kitajsko, so prevzeli tudi slikovno abecedo - kanji, ki je prestala mnogo reform in danes obsega približno 2000 znakov (Oglejmo si svet, 1979, 173 - 177). V zadnjem času pa tradicionalno kulturo spremlja pojav prihoda zahodnjaške moderne kulture. Namesto ogleda kabukija (japonsko gledališče) ali

bunrakuja (lutkovno gledališče) je bolj zanimiv moderen način zabave - karaoke, igranje na igralne avtomate - pachiko, mnogi pa pozabljajo na namembnost kimona. V svetu so posebno znane jakuze - sindikati japonskega organiziranega kriminala. Še vedno sta zelo razširjena obrt in domače rokodelstvo (izdelki iz svile in lesa, lončarstvo, slikarstvo, izdelovanje lutk, papirnatih okraskov - origami, urejanje cvetja - ikebana, pridobivanje riževega žganja - sakeja). Obiskovalec Japonske ne more mimo prečudovitih budističnih templjev in ne da bi preizkusil značilnih japonske jedi, kot so suši, sukijaki, tempura in sašimi. (Dežele in ljudje, 1995; 158 - 159)

3.4. ZNAČILNOSTI GOSPODARSTVA

Leta 1868 je bila Japonska še fevdalna država brez industrijske osnove, toda med obdobjem Meiji (1868-1912) se je navzven odprla in prišlo je do mnogih reform in neverjetnega razvoja. Japonska je uvažala, kopirala, preučevala, izboljševala ter zaposlovala zahodne strokovnjake. Razvijale so se glavne industrijske panoge, mnoge pa so prišle v zasebno last. Razne ustanove so nadzirali zaibatsu - vodje mogočnih korporacij. (Natek, 1999; 267)

Po drugi svetovni vojni se je začel gospodarski vzpon. V 50.-ih se je začel "gospodarski čudež" (1953-1970), najprej v tekstilni industriji, ki je danes pripeljal Japonsko med vodilne svetovne velesile, to pa predvsem zaradi uspešne zunanje trgovine. Njihovi gospodarski velikani so prisotni na vseh svetovnih trgih (Sony, Toyota, Samsung,...). Japonska je največja proizvajalka ladij na svetu. Podjetja trgujejo z delnicami na borzi v Tokiu. Ima zelo razvit promet (Šinkansen). Japonska denarna enota je yen. BDP na prebivalca po letu 2000 se giblje okoli 38000 USD, zunanjetrgovinska bilanca znaša okoli 65000 milijonov USD, letna stopnja rasti pa se v povprečju giblje med 1 - 2 odstotka. Nezaposlenost je okoli 5 odstotna in se po letu 2000 malenkostno zvišuje. Javni dolg je do konca leta 2004 narasel že na 170 odstotkov BDP. Japonska ne pozna inflacije, saj letna deflacija znaša okoli 1 odstotka. (<http://travel.over.net/svet/drzave/splosno.php?id=25>) Uvažajo nafto, kemikalije, pšenico, meso, premog,..., izvažajo pa stroje, avtomobile, ladje, elektronske izdelke, ribe, surovo svilo,..., trgujejo pa po celem svetu (ZDA, Avstralija, Kitajska,...), tujim proizvajalcem pa je skoraj nemogoče priti do japonskega kupca. Japonska ima razen lesa le malo lastnih surovin. Japonci so deloholiki, tako da so celo razvili teorijo o japonskih možganih. Japonsko gospodarstvo veliko pozornost posveča novim naložbam v tehnologijo,

izobraževanju delavcev, politika pa zelo redko neposredno posega v gospodarstvo. Delež kmetijstva v BDP se zmanjšuje, najpomembnejši kmetijski pridelek pa je riž, poleg tega pa tudi žito, čaj, tobak, sladkorna pesa, ukvarjajo pa se z ribolovom. Glavna industrijska območja so na obali otoka Honšu, Hokkaido pa je središče živinoreje in mlekerske industrije. (Dežele in ljudje, 1995; 160 - 163)

3.5. TEKOČE STANJE V GOSPODARSTVU

A) BDP IN STRUKTURA POTROŠNJE BDP

Japonsko gospodarstvo je po večletni recesiji začelo postopno okrevati v drugi polovici leta 2002 in gospodarska rast v prvih šestih mesecih leta 2003 je po ocenah znašala 2,1 odstotka. Rast zasebnega povpraševanja, ki v BDP predstavlja dobrih 57 odstotkov, je znašala 1,3 odstotka, omogočila pa sta jo rast zaposlovanja in realnih plač. Zasebne naložbe v proizvodne kapacitete so naraščale in so bile na letni ravni višje za 7 odstotkov. Večji optimizem glede prihodnosti je opazen predvsem pri večjih podjetjih, spodbudili pa so ga rast prodaje na hitro razvijajočem se kitajskem trgu, povečanje dobičkov zaradi prestrukturiranja in pričakovano okrevanje ameriškega gospodarstva. Rast javne potrošnje se upočasnjuje in je v drugem četrtletju leta 2003 na letni ravni znašala 0,4 odstotka. Na rast BDP je pozitivno vplival tudi naraščajoč izvoz, medtem ko uvoz ostaja tradicionalno nizek. Ob koncu leta 2003 je gospodarska rast znašala 2 odstotka. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

B) INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Krčenje industrijske proizvodnje na Japonskem zaradi selitve industrijskih obratov na Kitajsko se je leta 2002 upočasnilo in je znašalo 1,5 odstotka (leta 2001 6,5 odstotka). V drugi polovici leta 2002 je industrijska proizvodnja začela naraščati, kar je deloma posledica nizke primerjalne osnove iz predhodnega leta. Z rastočo primerjalno osnovo iz leta 2002 pa se lahko razloži počasnejša rast industrijske proizvodnje, ki je junija leta 2003 na letni ravni znašala 1,5 odstotka. Da se je res začelo gospodarsko okrevanje, potrjuje zmanjševanje zalog in večja naročila za stroje in opremo, ki so bila v prvem četrtletju leta 2003 višja za 12,5 odstotka, v drugem pa za 18,2 odstotka (največ iz tujine, predvsem iz Kitajske). Hitro narašča proizvodnja in registracija avtomobilov (v juliju leta 2003 je bila le-ta višja kar za 11,8 odstotka glede na isti mesec leta 2002), hitro pa narašča tudi gradnja novih stanovanj (v juniju leta 2003 je bila višja za 13,4 odstotka). (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

C) NEZAPOSLENOST IN PLAČE

Stopnja brezposelnosti je v letu 2002 naraščala in je v povprečju znašala rekordno visokih (čeprav še vedno nizkih) 5,4 odstotka. V prvi polovici leta 2003 je brezposelnost ostala nespremenjena pri 5,4 odstotka, povečalo pa se je število zaposlenih, predvsem v informacijskem in komunikacijskem sektorju ter sektorjih zdravstvenega in socialnega varstva. Nekoliko se je povečalo tudi število zaposlenih v predelovalni industriji, ki je v preteklih letih upadalo. Zmanjševanje števila delovne sile zaradi hitro starajočega se prebivalstva pomeni dolgoročno resno oviro za gospodarsko rast. Plače so se v drugem četrtletju leta 2003 na letni ravni v povprečju povečale za 1,8 odstotka. V juniju leta 2003 je povprečna mesečna plača v industriji znašala 4.860 dolarjev. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

D) FISKALNA POLITIKA IN PRORAČUN

Japonska vlada v zadnjih letih poskuša spodbujati gospodarsko rast z večjim proračunskim trošenjem (javna dela), kar se odraža na vedno višjih proračunskih primanjkljajih. Javni dolg je do konca leta 2003 narasel že na 170 odstotkov BDP. Proračunski primanjkljaj je leta 2002 predstavljal 7,1 odstotka BDP, v letu 2004 pa se bo približal 8 odstotkom BDP. Vlada je napovedala, da ne bo zvišala potrošnega davka², prav tako se vsaj kratkoročno ne bosta povečali dohodnina in davek na dobiček, zato se ob nizki stopnji gospodarske rasti davčni prihodki ne bodo mogli povečati. Po drugi strani se bodo izdatki zaradi višjih izdatkov za socialno varnost starajočega se prebivalstva in naraščajočega števila brezposelnih povečali na okoli 40 odstotkov BDP. Za pokrivanje proračunskega primanjkljaja vlada izdaja obveznice, katerih skupna vrednost znaša letno 340 milijard dolarjev. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

² Gre za davek na dodano vrednost (DDV) – vrsta davka na potrošnjo, ki ga morajo plačati vsi, ki opravljajo promet proizvodov in storite; davek plačuje kupec v odstotkih od prodajne cene; proizvajalci ga plačujejo ob nabavi materiala, zaračunajo pa pri prodaji (Slovar ekonomskih izrazov, 2003; 16)

E) MONETARNA POLITIKA IN TEČAJ DOMAČE VALUTE

Centralna banka vodi bolj aktivno monetarno politiko, kar se je pokazalo s hitro intervencijo ob bankrotu pete največje bančne skupine maja leta 2003, s katero je preprečila potencialno krizo sektorja. Poleg tega je junija 2003 centralna banka začela kupovati manj varne vrednostne papirje, s čimer financira manjša podjetja. Glavni cilji centralne banke pa ostajajo nespremenjeni: ohranjanje zadostne likvidnosti, ohranjanje nizkih in stabilnih obrestnih mer in preprečevanje apreciacije³ jena napram dolarju. Monetarne oblasti so v ta namen v prvih sedmih mesecih leta 2003 pokupile kar 77 milijard dolarjev in dvignile devizne rezerve na preko 500 milijard dolarjev. Brez teh nakupov bi jen v tem obdobju napram dolarju appreciiral za 15 odstotkov (in zavrl rast gospodarstva), tako pa je le za 5 odstotkov. Pritiski na krepitev jena bodo do konca leta 2003 in v letu 2004 še močni, sprožali pa jih bodo šibak dolar in okrevanje gospodarstva. Napram evru je jen v letu 2003 depreciiiral za okoli 12 odstotkov. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

F) INFLACIJA IN PRIVATIZACIJA

Cene so se leta 2002 zniževale že četrto leto zapored; deflacija je v povprečju znašala 0,9 odstotka. V prvi polovici leta 2003 se je upadanje cen nekoliko upočasnilo, na kar je vplivalo predvsem povišanje cen sveže hrane zaradi ostrega vremena in višje cene nafte na svetovnih trgih. Stopnja deflacije je v letu 2003 znašala 0,3 odstotka, v letu 2004 pa se bo deflacija spet nekoliko povečala. Rast cen bo še naprej negativna, ker podjetja z zniževanjem cen ohranjajo tržne deleže, zaradi večje produktivnosti ter uvoza cenениh izdelkov iz Kitajske. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

Razvoj japonskega gospodarstva je predvsem posledica zasebnega podjetništva, država pa je svoj delež prispevala s spodbujanjem razvoja novih panog, blažitvijo gospodarskih kriz, ustvarjanjem zdrave gospodarske infrastrukture in zaščito življenjskega standarda prebivalcev. Japonska ima veliko število državnih podjetij, ki se po obsegu in svoji funkciji pogosto razlikujejo od podobnih podjetij v drugih državah.

³ Apreciacija pomeni povečanje vrednosti domače valute v primerjavi s tujimi v okviru prilagodljivih deviznih tečajev, ki nastane zaradi zmanjšanja ponudbe ali povečanja povpraševanja po tej valuti na deviznem trgu - vzroki so lahko gospodarski, politični ali psihološki; deluje zavirujoče, zato ne sme trajati predolgo. Nasprotni pojem je deprecijacija. (Slovar ekonomskih izrazov, 2003; 8)

Sredi 80-ih let je država začela s privatizacijo teh podjetij, v 90-ih so privatizirali velik del storitvenih dejavnosti (železnice, letalski promet, telekomunikacije), med pomembnejšimi so bili Japan Tobacco, Nippon Telegraph&Telephone... Julija 2002 je bil sprejet zakon o privatizaciji poštних storitev, ki predvideva ustanovitev nove kvazi-vladne ustanove, ki naj bi nadomestila sedanjo Poštno agencijo, vendar je proces zastal. Prav tako v bližnji prihodnosti še ni pričakovati privatizacije cestno-gradbenih podjetij. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

G) NAPOVED GOSPODARSKIH GIBANJ IN UKREPOV VLADE

Vlada je napovedala, da v letu 2004 ne bo dvigovala davkov, proračunski izdatki pa bodo naraščali zaradi višjih izdatkov za starajoče se prebivalstvo in brezposelne. Proračunski primanjkljaj bo po ocenah tik pod 8 odstotki BDP. Gospodarska rast se je leta 2003 zaradi rahle rasti domačega povpraševanja in večjega poslovnega zaupanja povečala in je znašala 2 odstotka, v letu 2004 pa se bo po ocenah strokovnjakov zaradi počasnejše rasti izvoza znižala na 1,6 odstotka. Podjetja bodo še naprej zniževala cene izdelkov in storitev, da bi ohranila svoje tržne deleže, zato bo rast cen ostala negativna, k čemur bo prispevala tudi rastoča produktivnost zaradi boljše tehnologije in poceni uvoz iz sosednjih azijskih držav. Jen bo po napovedih leta 2004 rahlo apreciral napram dolarju. Zvišanje cen nafte v letu 2004 bo vplivalo na zmanjšanje trgovinskega presežka, zaradi rasti potovanj v tujino pa se bo povečal primanjkljaj na storitveni bilanci. Presežek tekočega računa bo v letu 2004 ostal stabilen. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

4. JAPONSKA - POLITIKA

4.1. PREDSTAVITEV USTAVE

Kot drugod v modernem svetu, se tudi Japonska ponaša s svojo pisano ustavo. Sestavljena je iz uvoda in enajstih poglavij (vsako poglavje ima svoj naslov) in je bila sprejeta leta 1889 v obdobju Meiji, spremenjena in dopolnjena pa je bila po drugi svetovni vojni, 3. novembra 1946, v veljavo pa je stopila 3. maja 1947. Njen podpisnik je cesar Hirohito, vsebuje pa 103 člene. V primerjavi z prvotno ustavo iz leta 1889, prinaša ustava iz leta 1946 nekaj pomembnih sprememb: cesarju se dodeli le simbolična funkcija, oblast pripada japonskemu ljudstvu, trojna veja oblasti in prepoved vojske, zaznati pa je mešanje političnega vpliva ZDA po drugi svetovni vojni in stare japonske tradicije.

Preambula ustave poudarja mir z vsemi narodi. Oblast pripada ljudstvu, mir pa naj bo največja dobrina.

1.poglavje: CESAR

Cesar je simbol in šef države, njegova funkcija pa izhaja iz volje ljudi (1.člen)⁴ in je dedna (2.člen). Cesar nima zakonodajne oblasti, delovati pa mora v skladu z ustavo (4.člen). Cesar imenuje predsednika vlade in predsednika vrhovnega sodišča (6.člen), v soglasju z vlado (Kabinetom) pa v imenu ljudstva razglašá morebitne amandmaje k ustavi, zakone, kabinetna pravila in pogodbe, sklicuje parlament ("Diet"), razpisuje in razglašá rezultate splošnih volitev v parlament, potrjuje ministre, podeljuje častne nazive, sprejema tuje ambasadorje in ministre ter sodeluje pri raznih slovesnostih (7.člen). Cesarska družina ne sme brez soglasja parlamenta sprejemati ali dajati kakršnekoli lastnine (8.člen).

2.poglavje: ODREKANJE VOJNI

Za doseganje mednarodnega miru ter za uveljavitev pravice do življenja, se japonski narod odreka vojni in Japonska zato ne bo imela znatnejših kopenskih, morskih in zračnih vojaških sil (9.člen)

⁴ Povzeto po: <http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html>

3.poglavje: PRAVICE IN NALOGE LJUDI

Pravice in dolžnosti japonskih državljanov so zapisane v posebnem zakonu (10.člen), japonskim državljanom pa morajo biti v skladu s to ustavo zagotovljene temeljne človekove pravice in svoboščine (11.člen), država pa je tista, ki mora poskrbeti za uresničevanje pravice do življenja, svobode in sreče (13.člen). Vsi ljudje so pred zakonom enakopravni, diskriminacija je prepovedana (14.člen), vsakemu pa je zagotovljena pravica do religije; nobena verska skupnost nima statusa državne religije (20.člen). Zagotovljena je pravica do svobode govora in združevanja (21.člen), pravica posameznika do izbire poklica (22.člen) ter akademska svoboda (23.člen). Osnovnošolsko šolanje je brezplačno (26.člen), vsakomur je zagotovljena pravica do dela (27.člen), neodtujliva pa je pravica do zasebne lastnine (29.člen). Absolutno je prepovedano mučenje ali kruto kaznovanje (36.člen), nobena oseba pa ne mora pri kazenskem pregonu biti prisiljena pričati proti sebi, hkrati pa oseba ne more biti obtožena ali kaznovana v primeru, če je edini dokaz proti njemu njegovo lastno priznanje (38.člen).

4.poglavje: PARLAMENT - DIET

Parlament je najvišji zakonodajni organ v državi (41.člen), je dvodomen (42.člen), poslanci pa se volijo na tajnih volitvah (43.člen). Člani predstavniškega doma ("House of Representatives") se izvolijo za dobo štirih let (45.člen), člani svetniškega doma ("House of Councillors") pa za dobo šestih let (46.člen). Volilni okraji in volilni postopki se uredijo s posebnim zakonom (47.člen). Nihče ne more hkrati opravljati poslanske funkcije v obeh domovih (48.člen). Redna seja parlamenta se skliče enkrat letno (52.člen), na pobudo vsaj 1/4 predstavnikov katerega od domov pa mora vlada sklicati izredno sejo (53.člen). Parlament ne more delovati in odločati, če na sejah ni prisotna vsaj 1/3 članov parlamenta, v vseh zadevah se odloča z enostavno večino, razen v posebnih primerih, določenih s to ustavo (56.člen). Vsak dom izbere svojega predsednika in svoja pravila (58.člen). Predlog zakona postane zakon po sprejemu v obeh domovih parlamenta, razen v primerih, določenih v tej ustavi (59.člen). Proračun se najprej predstavi v predstavniškem domu (60.člen). Bolj podrobno bom zakonodajno vejo oblasti opisal v poglavju 4.4.

5.poglavje: VLADA - KABINET

Izvršilna oblast je zaupana vladi (65.člen), ki je sestavljena iz predsednika vlade ("Prime minister") in njegovih ministrov ter je za svoje delovanje odgovorna parlamentu (66.člen), ki vlado tudi izvoli (67.člen). Predsednik vlade izbere ministre, večina pa jih mora izhajati iz parlamenta (68.člen). Vlado predstavlja predsednik vlade (72.člen), naloge vlade so izvrševanje zakonov, upravljanje zunanjih zadev, sklepanje pogodb, vodenje javnih služb, vzpostavljanje pravic,... (73.člen). Zakone podpisujeta pristojni minister in predsednik vlade (74.člen). Bolj podrobno bom izvršilno vejo oblasti opisal v poglavju 4.5.

6.poglavje: SODSTVO

Najvišja sodna oblast je zaupana vrhovnemu sodišču, vsi sodniki pa so neodvisni (76.člen), predčasno prenehanje funkcije članov vrhovnega sodišča je možno le zaradi njihove fizične in/ali mentalne nesposobnosti ter javne obtožnice (78.člen). Vrhovno sodišče deluje v skladu s posebnim zakonom (79.člen). Sodniki na nižjih sodiščih so potrjeni s strani vlade na predlog vrhovnega sodišča za desetletni mandat z možnostjo ponovne izvolitve in upokojeni v skladu s posebnim zakonom (80.člen). Sojenja so javna (82.člen). Bolj podrobno bom sodno vejo oblasti opisal v poglavju 4.6.

7.poglavje: FINANCE

Vse pristojnosti in pooblastila glede državnih financ so v rokah parlamenta (83.člen), novi davki in dajatve se lahko uvedejo le s posebnim zakonom (84.člen). Vlada pripravlja predlog proračuna in ga predloži parlamentu (86.člen). Vsa lastnina cesarske hiše je v skrbništvu države (88.člen). Končni letni izračun odhodkov in prihodkov pregleda revizijska komisija ("Board of Audit"), ki ga nato da v razpravo in presojo parlamentu (90.člen).

8.poglavje: LOKALNA SAMOUPRAVA

Vsa področja delovanja, ki zadevajo lokalno samoupravo, so določena z zakonom o lokalni samoupravi v skladu s principi lokalne avtonomije (92.člen). V skladu z zakonom o lokalni samoupravi se na območjih prefektur ustanovljajo skupščine kot posvetovalni organi, njihovi uslužbenci pa so izvoljeni direktno na volitvah posamezne skupnosti (93.člen). Lokalne javne

ustanove delujejo samostojno v skladu z zakoni (94.člen), lokalna samouprava pa mora delovati v skladu z državno zakonodajo (95.člen).

9.poglavje: USTAVNA REVIZIJA

Spreminjanje ustave se lahko izpelje s strani parlamenta, če se s spremembo ustave strinja vsaj 2/3 poslancev obeh domov, spremembo pa morajo potrditi še volivci na referendumu. Sprememba ustave stopi v veljavo, če se s spremembo ustave strinja več kot polovica volivcev in nemudoma stopi v veljavo s cesarjevo proglasitvijo (96.člen).

10.poglavje: VRHOVNI ZAKON

Ustava je vrhovni in najvišji zakon (98.člen), v skladu s katero morajo delovati cesar, vlada, ministri, poslanci, sodniki in vsi javni uslužbenci (99.člen).

11.poglavje: DOPOLNILNE ODLOČBE

Ustava bo stopila v veljavo po preteku šestih mesecev od dneva njene razglasitve (100.člen), če pa se svetniški dom ne bo konstituiral do tega dne, bo do njegove ustanovitve vse naloge parlamenta opravljal predstavniški dom⁵ (101.člen).
(<http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html>)

⁵ Svetniški dom je nastal po preoblikovanju plemiškega doma. Plemstvo se ni hotelo odreči svojim privilegijem, zato je zavlačevalo z ustanovitvijo svetniškega doma, saj so bili člani plemiškega doma lahko le pripadniki plemškega stanu, na osnovi volilne pravice pa so za svetniški dom lahko kandidirali vsi državljani s pasivno volilno pravico. (Ferfila, 2001; 621)

4.2. VOLILNI SISTEM

Japonci pridobijo aktivno volilno pravico, ko dopolnijo 20 let. Volitve predstavniškega doma potekajo vsaka štiri leta, volitve polovice poslancev svetniškega doma pa so vsaka tri leta. Del poslancev v obeh domovih je izvoljen po enokrožnem večinskem volilnem sistemu, del pa po proporcionalnem predstavniškem volilnem sistemu⁶. 300 poslancev predstavniškega doma je izvoljenih po enokrožnem večinskem volilnem sistemu, ostalih 180 pa proporcionalnem predstavniškem sistemu, kjer je država razdeljena na 11 regij, kjer je glede na njihovo velikost izvoljenih med 6 in 30 poslancev. 100 izmed 242 članov svetniškega doma (prej je svetniški dom predstavljalo 252 članov; število se je zmanjšalo leta 2001) je izvoljenih po proporcionalnem predstavniškem sistemu, kjer je cela država eno volilno okrožje. Ostalih 142 članov svetniškega doma je izvoljenih po prefekurah, kjer izvolijo med 2 in 8 svetnikov.

Vsak volivec glasuje dvakrat na volitvah za predstavniški dom: en glas odda za posameznega kandidata glede na enokrožni večinski volilni sistem in drugi glas za politično stranko glede na proporcionalni volilni sistem. Pri večinskem volilnem sistemu zmaga kandidat, ki je prejel največje število glasov, pri proporcionalnem predstavniškem volilnem sistemu pa je odstotek poslanskih sedežev, ki jih dobi stranka, sorazmeren z odstotkom glasov volivcev, ki jih dobi (izračunano po d'Hontovi formuli). Starost kandidatov za predstavniški dom mora biti vsaj 25 let, za svetniški dom pa 30 let. Ta volilni sistem je v veljavo stopil oktobra 1996. Torej lahko rečemo, da ima Japonska neposredne volitve poslancev ter kombiniran volilni sistem. Poleg teh volitev na državni ravni pa potekajo še številne volitve na lokalni ravni. Ustava ne določa volilnega sistema. (<http://jpcentral.virginia.edu/Elections.htm>)

⁶ Večinski sistem: o kandidatih se odloča z večino; a) sistem relativne večine (enokrožni): izvoljen kandidat, ki prejme največje število glasov; b) sistem absolutne večine (dvokrožni): kandidat je izvoljen samo, če uživa podporo večine volivcev.

Proporcionalni sistem: dodeljeni predstavniški mandati morajo ustrezati dobljenim glasovom na volitvah; a) sistem enostavnega količnika (Harejev količnik): je število glasov, ki so potrebni za izvolitev enega poslanca v volilni enoti; b) pravilo največjega povprečja (d'Hondtov sistem). izračuna se absolutno število glasov, ki so jih dobile posamezne liste kandidatov v volilni enoti. Število glasov se najprej deli z 1, nato z 2, s 3, ... - do števila, ki se delijo v volilni enoti. Med vsemi tako dobljenimi rezultati znotraj vseh list se izloči toliko največjih števil, kolikor jr potrebno razdeliti mandatov. Ta števila pa se porazdelijo po velikosti in mandati se dodelijo tistim listam, ki vsebujejo najvišja števila po vrstnem redu, kot so vsebovana v njihovem seštevku glasov. Oba načina je mogoče tudi kombinirati. (Kaučič, Grad, 2001; 227 – 228)

V enoposlanskih volilnih okrožjih lahko poslanske kandidate predlagajo posamezne stranke, lahko pa kandidirajo tudi neodvisni posamezniki. Pri proporcionalnem predstavniškem sistemu pa lahko kandidatne liste predložijo samo stranke. V enoposlanskih volilnih okrožjih lahko stranke predlagajo kandidate samo pod pogojem, da imajo v parlamentu vsaj pet poslancev ali če so na zadnjih volitvah za predstavniški ali svetniški dom stranke dosegle vsaj 2 odstotka glasov. V proporcionalnih predstavniških blokih⁷ mora stranka, ki ne izpolnjuje nobenega od navedenih pogojev, predložiti listo kandidatov, ki mora po številu predlaganih kandidatov predstavljati vsaj 20 odstotkov razpoložljivih sedežev v bloku. Namen tega določila je preprečiti neodvisnim kandidatom ustanovitev lastnih strank, s katerimi bi lahko nastopili tudi v blokih. Novoustanovljene stranke lahko torej nastopijo le v blokih, če ne izpolnjujejo predpisanih pogojev za enoposlanska volilna okrožja. Kandidati strank, ki izpolnjujejo predpisane pogoje, lahko istočasno kandidirajo v enoposlanskih volilnih okrožjih in v proporcionalnih predstavniških blokih kot t.i. "dvojni kandidati". Če so izvoljeni v enoposlanskih volilnih okrožjih, se njihova imena avtomatično izbrišejo na strankarski proporcionalni predstavniški listi. "Dvojni kandidati" so lahko na strankarsko proporcionalnih predstavniških listah povezani v pare. Če se zgodi, da niso izvoljeni v enoposlanskih volilnih okrožjih, kot par pa dobijo zadosti glasov na proporcionalni predstavniški listi, bo poslanski sedež pripadel tistemu "dvojnemu kandidatu" iz para, ki je dobil več glasov v enoposlanskem volilnem okrožju. Takšno metodo so razvili, da bi preprečili prepire med kandidati za poslance. Razlika med volitvami v predstavniški dom in svetniški dom je, da je pri proporcionalnem predstavniškem sistemu cela država eno volilno okrožje, kjer poslanske sedeže razdelijo v skladu s d'Hontovo formulo. Volilni sistem v svetniškem domu ne dopušča razvrščanja kandidatov v parih. (Ferfila, 2001; 624)

⁷ Blok oziroma regija. V proporcionalnem predstavniškem sistemu je celotna Japonska razdeljena na 11 blokov oziroma regij (Ferfila, 2001; 624).

4.3. ZAKONODAJNA VEJA OBLASTI

Japonski parlament je začel delovati leta 1890 na temelju ustave Meiji. Imenoval se je "cesarski zbor" in je bil sestavljen iz dveh domov, plemiškega in predstavniškega. Imel je svetovalno vlogo. Najprej so lahko člani parlamenta izhajali iz cesarske rodbine in plemištvu; člani so lahko bili tudi prebivalci, ki so plačevali visoke davke in tisti, ki jih je zaposlil cesar; kasneje pa so bili izvoljeni na osnovi omejene volilne pravice. Prvi volilni zakon za predstavniški dom leta 1889 je uvedel zelo natančne volilne omejitve (minimalna starost volivcev je bila 25 let, kandidatov pa 30 let; s pogojem, da so plačevali zelo visoke državne davke - tako je imelo volilno pravico le okoli 11 odstotkov državljanov). V predstavniški dom je bilo izvoljenih 300 poslancev. Leta 1900 se je število članov predstavniškega doma zaradi povečanja volilnih okrožij povečalo na 369, zmanjšala pa se je tudi višina plačanih davkov kot pogoj za pridobitev volilne pravice. Leta 1925 so volilno pravico dobili vsi moški, starejši kot 25 let - volilno pravico je imelo okoli 30 odstotkov državljanov. Po letu 1927 so se člani predstavniškega doma začeli voliti na osnovi splošne volilne pravice polnoletnih moških na osnovi volilnega zakona iz leta 1925. Osnovno načelo in vodilo ustave Meiji je bil monarhizem. Pristojnosti in vpliv "cesarskega zbora" sta bila zelo natančno opredeljena in hkrati dokaj omejena v primerjavi z mnogimi drugimi državami. Na področju zakonodaje je bila vloga cesarja močno privilegirana. Začelo se je obdobje širjenja demokracije, a cesar je še vedno imel velik političen vpliv - imenoval je predsednika vlade na priporočilo starejših politikov. Vlada je bila odgovorna cesarju. Leta 1945 se je starost volilnih upravičencev (aktivna volilna pravica) zmanjšala na 20 let, prvič pa so pravico voliti in hkrati tudi kandidirati (pasivna volilna pravica) na volitvah dobile tudi ženske. Po sprejetju ustave 3. novembra 1946, je le-ta stopila v veljavo 3. maja 1947. Ta ustava je določila, da najvišja oblast pripada ljudstvu, cesar pa je le še statusni simbol. (Ferfila, 2001; 621) Državni zbor je sestavljen iz dveh domov - predstavniškega in svetniškega; predsednik vlade in večina ministrov je izvoljenih izmed članov parlamenta. Parlament je edino zakonodajno telo v državi in potrjuje mednarodne pogodbe, imenuje predsednika vlade, predlaga ustavne spremembe, odloča o lastninskih vprašanjih cesarjeve družine, potrjuje ali zavrača imenovanje državnih uslužbencev in vodi vladne preiskave.

Člani obeh domov parlamenta so izvoljeni na neposrednih volitvah in na osnovi splošne volilne pravice (volijo lahko starejši od 20. let). Število članov spodnjega predstavniškega doma se je po volitvah 2000 zmanjšalo s 500 na 480, njihov mandat pa traja štiri leta, razen če ne pride do predčasne razpustitve doma. Na Japonskem je razpustitev predstavniškega doma pred koncem štiriletnega mandata pravilo, saj je po 2. sv. vojni samo ena sestava predstavniškega doma delovala celoten mandat. Članov svetniškega doma je 242, polovica se jih menja vsaka tri leta, mandat jim traja šest let. Domova sta med seboj neodvisna, proračuna obeh domov pa se vodita ločeno. Funkcija poslanca je nezdružljiva z opravljanjem ostalih funkcij. Člani parlamenta ne morejo biti aretirani za kazniva dejanja med zasedanjem parlamenta brez soglasja parlamenta; med zasedanjem parlamenta so lahko aretirani le v primeru, da poslanci storijo kaznivo dejanje znotraj parlamenta. Člani parlamenta ne morejo prejeti nižjih dohodkov kot ostali zaposleni v državnih in vladnih službah in so upravičeni do pokojnine. Plače poslancev so razdeljene v tri razrede. Poslanci obeh domov lahko odstopijo od svojega mandata; v času, ko parlament ne zaseda, njihov odstop sprejme predsednik doma, poslanec pa mora odstopiti tudi v primeru, ko ne izpolnjuje več zakonskih pogojev za kandidiranje. Poslanec enega doma ne more hkrati opravljati tudi funkcije poslanca drugega doma. Če član predstavniškega ali svetniškega doma, ki je bil izvoljen preko proporcionalnega reprezentativnega sistema volitev (preko liste politične stranke), zamenja svojo strankarsko pripadnost, mu preneha članstvo v domu. V primeru nezasedenega sedeža v obeh domov mora predsednik doma o tem nemudoma obvestiti predsednika vlade. Poslanec mora v trenutku, ko se javlja k debati, povedati, ali bo zagovarjal stališče za ali proti; vsako govorjenje pa se mora - razen v izjemnih primerih, npr: telesna hiba poslanca, opraviti za govornico. V primeru izpodbijanja ali dvoma o usposobljenosti poslanca za opravljanje njegove funkcije odloča dom po posvetovanju z ustreznim odborom. Dvom o usposobljenosti poslanca mora biti predstavljen predsedniku doma v pisni obliki z podpisom poslanca, ki zahteva ta postopek. Poslanec, čigar usposobljenost se preverja, si ob branjenju in dokazovanju ustreznih kvalifikacij lahko pomaga z največ dvema svetovalcema, njune stroške pa krije država. Poslanci morajo pri svojem delovanju upoštevati standarde politične etike in morale ter priporočila domov o delovanju in obnašanju, v ta namen pa domova ustanovita tudi poseben svet za politično etiko in moralo. Za lažje delovanje parlamenta, predvsem pa kot pomoč poslancem ima vsak dom svoj sekretariat, zakonodajni odbor in knjižnico. V parlamentarni knjižnici se hranijo zakoni, predpisi in ustrezna strokovna literatura. Zakonodajni urad pomaga parlamentu pri pripravi zakonodaje in ga vodi generalni sekretar, ki ga izvolijo člani posameznega doma. Generalni sekretar ni član parlamenta, v zakonodajni

odbor pa zaposluje svetovalce, tajnike in ostale nižje uslužbence s soglasjem predsednika doma in odobritvijo poslancev, podpisuje uradne dokumente ter hrani zapisnike sej doma in odborov. Ponavadi je generalni sekretar strokovnjak za parlamentarne postopke in je v veliko pomoč predsedniku doma. V sekretariatu predstavniškega doma je zaposlenih približno 1800 ljudi, v sekretariatu svetniškega doma pa približno 1300 ljudi. Vsak poslanec parlamenta ima pri delovanju in raziskovanju na voljo svetovalca - pomočnika in dve tajnici, v nekaterih primerih pa poslanci lahko zaprosijo še za dodatnega pomočnika. V predstavniškem domu dobi stranka z največ poslanci v domu blok sedežev na skrajni levi, nasproti govornika, nato pa ji od leve proti desni sledijo ostale stranke glede na politično moč. V svetniškem domu pa dobi vladajoča stranka ali koalicija osrednji blok sedežev, ostale stranke pa dobijo blok sedežev levo in desno - najmanjše stranke so najbolj oddaljene od sredine. Mlajši člani strank sedijo spredaj, predsednik vlade, ministri in starejši strankarski člani pa sedijo zadaj. (http://www.shugiin.go.jp/itdb_main.nsf/html/index_e.htm)

Obstajajo tri vrste zasedanj parlamenta: redno, izredno in posebno. Seje sklicuje cesar na predlog vlade. Redna seja parlamenta se ponavadi skliče enkrat letno v januarju in traja 150 dni. O sklicu izredne seje odloči vlada ali če to zahteva vsaj 1/4 poslancev v katerem od domov (ponavadi se na leto zgodijo ena ali dve izredni seji in sicer v poletnem in jesenskem času). Izredna seja se mora sklicati v roku 30 dni po volitvah poslancev v predstavniški ali svetniški dom, kjer je predsednik vlade izvoljen izmed predstavnikov parlamenta. Posebna seja pa mora biti sklicana v skladu s 54. členom ustave, ko je razpuščen predstavniški dom, vlada pa mora sklicati posebno sejo svetniškega doma. Prejšnja vlada mora v celoti odstopiti po sklicu posebne seje. Čas izredne in posebne seje ter njeno podaljšanje skladno določijo poslanci obeh domov. V primeru nestrinjanja obeh domov glede podaljšanja izredne in posebne seje prevlada odločitev predstavniškega doma. Zakon o parlamentu dopušča eno podaljšanje redne seje in dve podaljšanja izredne in posebne seje.

V času zasedanja parlamenta se poslanci predstavniškega doma praviloma srečujejo ob torkih, četrkih in petkih, z začetkom ob 13.00 uri, medtem ko se poslanci svetniškega doma srečujejo ob ponedeljkih, sredah in petkih, z začetkom ob 10.00 uri; v nujnih primerih pa lahko predsednika predstavniškega in svetniškega doma skličeta sejo tudi ob drugih dnevih. Zasedanje parlamenta se začne z otvoritveno slovesnostjo, ki jo vodi predsednik predstavniškega doma (govori v imenu obeh domov) in se dogaja v zbornici svetniškega doma ob prisotnosti cesarja. Ob rednih in izrednih sejah se otvoritvena slovesnost zgodi v

nekaj dneh po sklicu seje, ob posebnih sejah pa potem, ko je nova vlada že konstituirana. Po otvoritveni slovesnosti imajo pred plenarno sejo vsakega doma svoj govor predsednik vlade in ministri, poslanci pa jim lahko nato postavljajo različna vprašanja. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

Predsednik in podpredsednik vsakega doma sta izvoljena na tajnih volitvah znotraj doma⁸, vsak dom pa ima tudi svojega generalnega sekretarja. Predsednik vsakega doma ima naslednje pravice in dolžnosti: ohranjanje reda v domu (lahko odstrani poslanca, poslancu lahko odvzame pravico do govora, lahko proti poslancu uvede disciplinski postopek), določitev dela v domu (skliče sejo, predlaga dnevni red, omejuje čas govornikov - razen če se dom ne odloči drugače), dovoljuje poslancu pisna vprašanja za vlado (vlada mora na vprašanje odgovoriti v sedmih dneh), po predlogu proračuna le-tega prepusti primernemu komiteju, lahko na seje vabi predstavnike države, lahko odloži zasedanje, nadzoruje delo upravljanja doma, predstavlja dom, ima oblast/vpliv nad delom komisij,... Pred vsakim disciplinskim ukrepom pa se mora predsednik doma posvetovati z odborom za disciplino⁹. V primeru kvoruma¹⁰ (prisotna mora biti vsaj 1/3 poslancev) lahko predsednik doma odloži sejo. V nekateri primerih lahko poslancem celo prepove zapustiti sedeže. Pred začetkom seje mora predsednik doma pripraviti dnevni red seje in ga s pomočjo osebja dostaviti poslancem, hkrati pa ga mora objaviti v domskem poročevalcu. O vsaki spremembi dnevnega reda mora odločati dom na glasovanju, v primeru nedokončanja dnevnega reda pa se neopravljene točke dnevnega reda prestavijo na naslednjo sejo. Vsak poslanec lahko o eni zadevi razpravlja le enkrat, predsedniku, predstavljalcu zakona in predstavniku manjšinskega mnenja pa je večkrat dana možnost razpravljanja.

⁸ Če predsednik doma ni izvoljen v prvem krogu, ker ni dobil relativne večine glasov, se v drugem krogu pomerita poslanca, ki sta prejela najvišje število glasov; predsednik postane tisti, ki prejme večje število glasov. V primeru neodločenega izida o predsedniku doma odloča žreb. Isti sistem glasovanja velja tudi za podpredsedniško mesto. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

⁹ Poslanec lahko poda predlog za disciplinski ukrep s podporo vsaj 40 poslancev v predstavniškem domu in z podporo 20 poslancev, če gre za predlog disciplinskega postopka v svetniškem domu; prošnja mora biti obravnavana v roku treh dni. V primeru, da je predlog za disciplinski postopek podan zadnji ali predzadnji dan zasedanja parlamenta, ali pa postopek še ni zaključen pred koncem zasedanja parlamenta, se lahko postopek ponovno da v obravnavo tri dni pred ponovnim sklicem zasedanja parlamenta. Disciplinski ukrepi so lahko naslednji: opomin, opravičilo, prepoved navzočnosti v domu za določen čas in izključitev. Izključen poslanec je lahko na naslednjih volitvah ponovno izvoljen. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

¹⁰ Kvorum pomeni vnaprej določeno število prisotnih članov (več-članskega) telesa oz. organa, ki morajo biti navzoči, da lahko veljavno sklepa in odloča; t.i. sklepčnost (Pravo, 2003; 159)

Glasuje pa se lahko na štiri načine:

- 1) ustno (poslance se vpraša, ali imajo kakšne pomislek ali ugovor);
- 2) predsednik prosi najprej tiste, ki so za predlog, da vstanejo, nato pa prosi, da vstanejo še tisti, ki so proti predlogu;
- 3) tako, da tisti, ki so za predlog, v volilne skrinjice odvržejo bele kroglice z njihovimi imeni, tisti, ki pa nasprotujejo predlogu, pa zelene kroglice ("open ballot") in
- 4) tako, da se poslanci poslužijo volilne naprave, na katerih imajo možnost strinjanja ali nestrinjanja s predlogom ("push_button ballot").

Glasovanje pri možnostih 3) in 4) poteka takrat, ko skozi razpravo ni razvidno, kje je večina. Poslanci lahko prosijo tudi za dopust. Če je trajanje dopusta daljše od sedmih dni, se mora s tem strinjati dom. V primeru službenih potovanj, bolezni in ostalih začasnih odsotnosti mora poslanec o tem obvestiti predsednika doma. V primeru, ko želi poslanec odstopiti, mora svojo odločitev sporočiti predsedniku doma. O odstopu poslanca glasuje dom. Poslanci se morajo v sejnih sobah in v prostorih srečevanj odborov obnašati spoštljivo: ne smejo nositi klobukov, plaščev in dežnikov; v sejnih sobah je prepovedano kajenje; med sejami ni dovoljeno brati časopisov in revij; ne sme se motiti ostalih poslancev; nihče ne sme pristopiti k govornici brez dovoljenja predsednika; ob koncu seje ne sme nihče zapustit sejne dvorane pred predsednikom doma. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

Pri sprejemanju zakonodaje in proračuna sta oba doma vsaj načelno enakopravna. Glede sprejemanja zakonov je v 51.členu ustave določeno, da mora biti zakon sprejet v obeh domovih. Domova se lahko odločita tudi za seje, ki so zaprte za javnost, če to predlaga predsednik doma ali vsaj 10 poslancev, predlog pa je sprejet, če zanj glasuje vsaj 2/3 poslancev posameznega doma. Predlagatelj zakona mora pripraviti njegov osnutek in razloge za sprejem zakona in to predložiti predsedniku svojega doma. Predsednik vlade predloži predlog zakona v obravnavo državnemu zboru na predlog vlade (v zadnjem času več zakonov prihaja s strani vlade kot s strani poslancev obeh domov). Zakone lahko predlagajo tudi različni odbori v skladu s svojimi pristojnostmi. Ponavadi se pomembnejši zakoni in akti (proračun in mednarodne pogodbe) najprej predstavijo predstavniškemu domu, a mora biti zakon v roku 5 dni predstavljen tudi v drugem (ponavadi svetniškem) domu. Zakon se lahko predstavi kadarkoli med zasedanjem parlamenta. Predlagatelj zakona mora imeti ob predstavitvi zakona podporo vsaj 20 poslancev v predstavniškem domu in vsaj 10 poslancev v svetniškem domu. Če zakon vpliva na proračun ali njegovo spremembo, pa mora zakon podpirati vsaj 50 poslancev predstavniškega doma in vsaj 20 poslancev svetniškega doma. Ko

je zakon predstavljen v domu, ga predsednik doma da v obravnavo pristojnemu odboru, ki lahko predlaga amandmaje ali pa ga celo zavrže. Ko odbor pregleda zakon, ga vrne predsedniku doma, ta pa predlog zakona predloži na dnevni red zasedanja. Pred odločanjem o zakonu predsednik odbora poda mnenje odbora o zakonu, ki mu lahko sledijo vprašanja poslancev in nadalje debata o predlaganem zakonu. Ob koncu debate se glasuje o zakonu. Zakoni so sprejeti, če zanj glasuje več kot 1/2 prisotnih poslancev obeh domov, ob pogoju, da je na seji vsakega doma prisotna vsaj 1/3 njenih članov¹¹. V primeru neodločenega rezultata je odločilen glas predsednika. Zakone razglašča cesar, oznanjeni pa morajo biti v roku 30 dni od sprejetja. Pri sprejemanju zakonov ni proceduralne razlike glede na to, ali zakon predlaga vlada ali pa poslanec. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

Če se za sprejetje zakona, proračuna, različnih amandmajev, mednarodnih pogodb, predpisov, konvencij,... zahteva soglasje in/ali sprejetje v enem od domov, mora biti to soglasje in/ali sprejetje predstavljeno tudi v drugem domu. Če drugi dom predlaga spremembe ali dopolnitve ukrepa iz prvega doma, mora biti celotna zadeva vrnjena prvemu domu. Če prvi dom sprejme ali zavrne spremembe ali dopolnitve drugega doma, ga mora o tem obvestiti. Če svetniški dom zavrne predlog zakona, proračuna, različnih amandmajev in mednarodnih pogodb predstavniškega doma, mu ga mora vrniti. Če se svetniški dom ponovno ne strinja z predlogom zakona predstavniškega doma; ali če v tem času na pobudo svetniškega doma ne pride do srečanja posvetovalnih odborov obeh domov zaradi zavrnitve predstavniškega doma; ali pa če svetniški dom ne skliče srečanja posvetovalnih odborov obeh domov, se predlog zakona ponovno vrne predstavniškemu domu (isti postopek se lahko odvija tudi v primeru, ko svetniški dom zavrne predlog zakona svetniškega doma). Tudi ko kateri od domov odloča o imenovanju predsednika vlade, mora o dogajanju obvestiti drugi dom. Če je zakon sprejet v predstavniškem domu, svetniški dom pa ga zavrne in nato v 60 dneh ne pride do uskladitve, je zakon kljub vsemu lahko sprejet, če na ponovnem glasovanju v predstavniškem domu predlog zakona podpre vsaj 2/3 članov predstavniškega doma (to je prvi primer, kjer se kaže, da ima svetniški dom dejansko večjo zakonodajno pristojnost).

¹¹ Razen v zadevah, predpisanih z ustavnim zakonom:

- 1) oporekanje pravice do poslanskega sedeža zaradi neprimerne usposobljenosti;
- 2) odločitev za sklic tajne seje parlamenta;
- 3) prenehanje mandata poslanca iz disciplinski razlogov;
- 4) drugo glasovanje o predlogu zakona v predstavniškem domu;
- 5) predlaganje ustavnih amandmajev - pri prvih štirih zadevah je potrebna 2/3 večina vseh prisotnih, pri predlaganju ustavnih amandmajev pa 2/3 večina članov vsakega doma posebej. (Ferfila, 2001; 618)

Če se domova ne uskladita glede imenovanju predsednika vlade, predloga zakona ali proračuna, lahko domova skličeta srečanje posvetovalnega odbora¹². Posvetovalni odbor je sestavljen iz 20 članov - iz vsakega doma prihaja 10 članov, odbor pa je sklepčen, če je na sestanku prisotnih vsaj 2/3 članov vsakega doma. Izmenično mu predsedujeta predsednika, ki sta imenovana iz obeh domov izmed članov posvetovalnega odbora obeh domov. Predsednik prvega sestanka posvetovalnega odbora se izbere z žrebom. Za sprejetje sklepa posvetovalnega odbora je potrebna 2/3 večina glasov; sklep se najprej predstavi v domu, ki je predlagal sestanek posvetovalnega odbora, nato pa še v drugem domu. Po sklepu posvetovalnega odbora ni več možno predlagati amandmajev in dopolnil. Posvetovalni organ lahko za lažje delovanje in za reševanje problemov na svoje sestanke povabi predsednike domov, predsednika vlade, ministre, generalnega sekretarje vlade in druge vladne predstavnike. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

Vlada lahko skliče tudi posebne seje svetniškega doma, vendar mora pred tem predsednik vlade obvestiti predsednika svetniškega doma, da se dogovorita o datumu posebne seje; predsednik svetniškega doma pa mora o datumu posebne seje obvestiti poslance svetniškega doma. Te seje se sklicujejo takrat, ko je predstavniški dom razpuščen, ne poteka pa niti redna ali izredna seja, treba pa je odločati o nujnih zadevah. Do sedaj je dvakrat prišlo do takšnega slučaja. Poslanec lahko manjka na posebni seji le s privolitvijo doma. Na posebnih sejah lahko poslanci svetniškega doma razpravljajo le o zadevi, zaradi katere je le-ta sklicana, seja pa se zaključi, ko se odloči o vseh zadevah, ki so bile na dnevnem redu posebne seje. Sklepe, sprejete na posebni seji svetniškega doma, ki zahtevajo razglasitev, predsednik svetniškega doma v soglasju z vlado pošlje cesarju v razglas, ostali sklepi (ki ne potrebujejo razglasitve) pa morajo biti predloženi vladi in morajo biti tam tudi predstavljeni. Predstavi jih predsednik svetniškega doma. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

Ker se proračunsko leto začne 1. aprila, se proračun v parlamentu predstavi na redni seji v januarju, vlada pa je edina pristojna za pripravo predloga proračuna. Proračun se najprej predstavi v predstavniškem domu, nato pa se predloži odboru za proračun, ki lahko na svojih sejah zaradi usklajevanja proračunskih predlogov zahteva prisotnost predsednika vlade in

¹² Takšni odbori so bili zelo pogosti v povojni Japonski. Potem pa se je tudi svetniški dom razdelil po strankarski liniji, praktično enako kot predstavniški dom. Kot posledica se ta odbor ni sestel od leta 1953 do leta 1989. Tega leta je namreč pri volitvah za svetniški dom do tedaj najmočnejša LDS izgubila večino. Do sklica posvetovalnega odbora je prišlo zato, ker sta oba domova predlagala različnega predsednika vlade. Od takrat do leta 1995 se je posvetovalni odbor sestel še enajstkrat. (Ferfila; 2001, 613)

ministrov, amandmaje pa poslanci lahko vlagajo s podporo 50 članov v predstavniškem domu in s podporo 20 članov svetniškega doma. V primeru, da je odločitev glede sprejetja proračuna v svetniškem domu drugačna od odločitve predstavniškega doma, posvetovalna odbora obeh domov pa se ne uskladita, ima svetniški dom 30 dni časa, da sprejme odločitev, ki bi bila v skladu z odločitvijo predstavniškega doma. Če v tem času še vedno ne pride do odločitve v svetniškem domu, ki bi bila v skladu z odločitvijo predstavniškega doma, obvelja odločitev predstavniškega doma (to je drugi primer, kjer se kaže, da ima predstavniški dom večje zakonodajne pristojnosti). Tudi v primeru nestrinjanja domov glede pogodb obvelja odločitev predstavniškega doma, čeprav pogodbe sklepa vlada, a le z odobritvijo parlamenta (tretji primer večje moči predstavniškega doma). Ker je predsednik vlade izvoljen izmed poslancev (ponavadi je to predsednik največje stranke v parlamentu), pogosto prihaja do nesoglasij domov glede kandidatov. Nesoglasja skušajo zgladiti člani posvetovalnega odbora, a so ti pri svojem delovanju mnogokrat neuspešni in če se svetniški dom v roku 10 dni ne odloči drugače, obvelja odločitev predstavniškega doma (četrti primer večje moči predstavniškega doma). V primeru, ko predstavniški dom izglasuje nezaupnico vladi, ali ko zavrne njeno zaupnico, mora vlada odstopiti. Vsak član predstavniškega doma lahko zahteva glasovanje o nezaupnici vladi (opozicijske stranke predlagajo nezaupnico skoraj vsaki vladi), če ga pri tem podpre vsaj še 50 članov doma. Poslanci imajo tudi možnost postavljanja vprašanj vladi, ki jih morajo v pisni obliki predstaviti predsedniku doma, ta pa lahko vprašanja posreduje vladi ali pa jih zavrže. Vlada mora na vprašanja odgovoriti v roku sedmih dni. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

Na sejah odborov mora biti prisotna vsaj 1/2 članov odbora in so po pravilu zaprte za javnost. Če se delo odborov nanaša na proračun ali pomembne zakone, so lahko seje odborov javne, saj želijo odbori k sodelovanju povabiti javnost in vpletene stranke, ki bi pripomogle k kvalitetnejšemu in hitrejšemu sprejetju sklepov, lahko pa celo privedejo različne priče, za katere menijo, da bi lahko sodelovale ali dale kakšne dokaze. Odbori lahko zahtevajo prisotnost najvišjih predstavnikov države (predsednik vlade, ministri, generalni sekretar vlade, člani revizijske komisije), če menijo, da se zadeve odbora nanašajo na snov, ki jih zadevajo. Odbori se lahko posvetujejo z ostalimi odbori. Odbori lahko za lažje delovanje ustanavljajo pododbore.

Obstajata dve vrsti odborov: stalni in preiskovalni. Predstavniški dom ima 17 stalnih odborov, v vsakemu pa je med 20 in 50 članov; svetniški dom ima prav tako 17 stalnih odborov, v vsakem pa je med 10 in 45 članov. Vsak član parlamenta mora biti v vsaj enem stalnem odboru in ne več kot v dveh odborih. Člani odborov so imenovani s strani predsednikov domov in so člani odborov do prenehanja mandata v parlamentu, članstva v vsakem odboru so dodeljena glede na razmerje moči v vsakem domu, člani so imenovani glede na predlog političnih strank. Delo stalnih odborov ponavadi sovpada s področjem delovanja ministrstev. Med zasedanjem parlamenta se lahko odbori sestanejo le s privolitvijo predsednika doma. Sestanke odborov skliče predsednik odbora sam ali na predlog vsaj 1/3 članov odbora. Predsednike stalnih odborov naj bi po poslovniku parlamenta predlagali člani posameznega doma, v praksi pa predsednike odborov določijo predsedniki domov. Predsedstvo posameznih stalnih odborov je sorazmerno z zastopstvom političnih strank v obeh domovih. Predsedniki odborov imajo pravico udeleževati se odborov drugih odborov. Člani odborov lahko predlagajo amandmaje k zakonom; v primeru, ko bi zaradi spremembe zakona prišlo do spremembe proračuna, mora predsednik odbora za mnenje zaprositi vlado. O svojem delovanju morajo odbori pisati zapisnike, sklepi z odborov pa morajo biti v pisni obliki posredovani vsem članom doma. Seje odborov so lahko javne, če se odbor s tem strinja. Če želi na odboru predstaviti mnenje nekdo, ki ni član odbora, mora pisno pojasniti svoje razloge. Stalni odbori v predstavniškem domu so (17): vladni odbor; odbor za javno upravo, notranje zadeve, pošto in telekomunikacije; odbor za pravne zadeve; odbor za finance; odbor za zunanje zadeve; odbor za izobraževanje, kulturo, šport, znanost in tehnologijo; odbor za zdravje, delo in socialne zadeve; odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo, odbor za gospodarstvo, trgovino in industrijo; odbor za zemljo, infrastrukturo in transport; odbor za okolje; odbor za varnost; odbor za osnovne državne politike; odbor za proračun, odbor za revizijo in nadzorstvo uprave; odbor za predpise in administracijo; odbor za disciplino. Stalni odbori v svetniškem domu pa so sledeči (17): vladni odbor; odbor za splošne zadeve; odbor za pravne zadeve; odbor za zunanje zadeve in obrambo; odbor za finance; odbor za izobraževanje, kulturo in znanost; odbor za zdravje, socialne zadeve in delo; odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo; odbor za gospodarstvo in industrijo; odbor za zemljo in transport; odbor za okolje; odbor za osnovne državne politike; odbor za proračun; odbor za revizijo; odbor za nadzorstvo uprave; odbor za predpise in administracijo; odbor za disciplino. Stalni odbori obeh domov imajo lahko tudi skupna srečanja. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

Vsak dom lahko ustanovi tudi preiskovalne odbore, ki preiskujejo aktualne zadeve ali pa se ukvarjajo z zadevami, ki jih ne obravnavajo stalni odbori. Članstvo v preiskovalnih odborih je sorazmerno glede na razmerje moči političnih strank v vsakem domu, mandat članov preiskovalnih odborov pa preneha s sklepom posameznega doma. Predsednik preiskovalnega odbora je imenovan izmed članov posebnega odbora. Tudi manjšina v odboru ima pravico predstaviti svoje pisno obrazloženo mnenje v posameznem domu, a le v primeru, ko se s tem manjšinskim mnenjem strinja vsaj 1/10 članov odbora, predsednik odbora pa določi čas predstavitve takšnega manjšinskega (ločenega) mnenja. Svetniški dom lahko ustanovi preiskovalne odbore z namenom dolgoročnega in obsežnega raziskovanja odnosov znotraj državne uprave. Takšni odbori opravljajo svoje delo do preteka mandata 1/2 poslancev svetniškega doma. O imenu, namenu, članstvu in predsedniku preiskovalnega odbora se odloča izključno znotraj svetniškega doma, zastopanost v teh odborih pa je prav tako sorazmerna glede na moč političnih strank v svetniškem domu. Zaradi lažjega razumevanja ustave in za ustavnost zakonov vsak dom parlamenta ustanovi preiskovalno komisijo za ustavo. Posamezne naloge raziskovalne komisije določi vsak dom posebej. V preiskovalni komisiji predstavniškega doma je 50 članov, v preiskovalni komisiji svetniškega doma pa 45 članov. Preiskovalne komisije za ustavo se lahko srečujejo ne glede na to, če parlament zaseda ali ne. (http://www.shugiin.go.jp/itdb_main.nsf/html/index_e.htm)

Oseba, ki želi vložiti peticijo, jo mora predstaviti v pisni obliki "skozi" poslanca v parlamentu in ob tem navesti svoje ime, priimek in naslov. Namena o peticiji se v parlamentu obravnava šele, ko jo preuči primerni odbor, kjer mora poslanec razložiti vlogo za peticijo. Če parlament sprejme peticijo, jo mora v nadaljnjem postopku poslati v presojo vladi, ta pa mora letno objavljati, kaj so storili z vsako peticijo.

Japonska pozna tudi sodišče za odpoklic ("impeachment court"), ki je sestavljeno iz enakega števila poslancev iz obeh domov parlamenta, ki izmed sebe izberejo predsednika. To sodišče odloča o obtožbah zoper sodnike in o njihovem odpoklicu. Odpoklicni proces zoper sodnike se začne na obtožnem odboru ("indictment committee"), ki ga prav tako sestavlja enako število poslancev iz obeh domov. Članstvo v odboru in sodišču je izključujoče. Pravice in dolžnosti sodišča in odbora so predpisane v posebnem zakonu. (<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>)

4.4. IZVRŠILNA VEJA OBLASTI

Za japonsko vlado se pogosto uporablja beseda "Kabinet", ki se je začela uporabljati leta 1873, ko je bilo revidirano vrhovno telo "vladarskega sodišča". Takrat so se najvišji predstavniki države dogovorili o odgovornosti svetnikov, ki naj bili odgovorni za upravne in politične zadeve kot funkcionarji kabineta. Kabinet naj bi vodil cesar, pomagali pa naj bi mu vrhovni ministri. Kabinet naj bi bil jedro izvršilnega telesa, cesar pa naj bi nadzoroval delo svetnikov, ki naj bi zadolženi za ustvarjanje zakonodajnih in upravnih zadev. Sistem vlade, kot jo poznamo danes in jo vodi predsednik vlade s pomočjo ministrov, pa deluje skoraj nespremenjeno že od leta 1885. (http://www.kantei.go.jp/foreign/cabinet_system/pre.html)

Predsednik japonske vlade je izvoljen izmed članov parlamenta; večina njegovega kabineta mora biti izbrana izmed članov parlamenta; vladni kabinet je kolektivno odgovoren parlamentu; če predstavniški dom izglasuje nezaupnico vladi ali ne izglasuje njene zaupnice, mora vlada kolektivno odstopiti, razen če ne razpusti predstavniškega doma v 10 dneh; ministri in vladni uradniki lahko prisostvujejo sejam obeh domov; predsednik vlade, ki predstavlja vlado, predloži zakon parlamentu v obravnavo; po prvem sklicu parlamenta po volitvah predstavniškega doma mora vlada kolektivno odstopiti. Vlada lahko razpusti predstavniški dom, ne more pa razpustiti svetniškega doma. Po vojni se je štirikrat zgodilo, da je parlament razpustil vlado, 16-krat pa je vlada razpustila predstavniški dom parlamenta. (Ferfila, 2001; 614)

Pristojnosti vlade so urejene v ustavi, podrobneje pa njeno delovanje in pristojnosti urejajo Zakon o vladi ter razni vladni pravilniki in predpisi. Vlada deluje v skladu z dogovori, ki so sklenjeni in sprejeti na vladnih sejah. Vlada deluje kot (po)svetovalni organ cesarju (cesar imenuje predsednika vlade na predlog parlamenta; na predlog vlade imenuje glavnega sodnika vrhovnega sodišča; razglša spremembe ustave, zakone in pogodbe; sklicuje parlament; razpisuje parlamentarne volitve; razpušča predstavniški dom; potrjuje ministre in veleposlanike; podeljuje častne znake in simbole; sprejema zunanje ministre in veleposlanike), je organ, ki opravlja funkcije izvršilne veje oblast (izvršuje zakonodajo; pripravlja proračun; vodi in upravlja državne in zunanje zadeve; sklepa pogodbe; upravlja državno upravo; predpisuje vladna pravila; odloča o splošnih in posebnih pomilostitvah). Poleg tega pa ima vlada pristojnost imenovati predsednika vrhovnega sodišča, odloča tudi o imenovanju ostalih sodnikov, lahko skliče izredno sejo parlamenta, posebno sejo svetniškega

doma ter mora poročati parlamentu o državnih financah.
(http://www.kantei.go.jp/foreign/cabinet_system/3-3.html)

Število ministrstev se je v preteklosti dokaj spreminjalo, leta 2001 se je število ministrstev z začetkom upravne reforme¹³ zmanjšalo iz 23 na 13 ministrstev, trenutno pa ima japonska vlada (kabinet) naslednja ministrstva (10): ministrstvo za zunanje zadeve; ministrstvo za finance; ministrstvo za gospodarstvo, trgovino in industrijo; ministrstvo za zdravstvo, delo in socialne zadeve; ministrstvo za pravosodje; ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo; ministrstvo za izobraževanje, kulturo, šport, znanost in tehnologijo; ministrstvo za javno upravo, notranje zadeve, pošto in telekomunikacije; ministrstvo za zemljo, infrastrukturo in transport ter ministrstvo za okolje. (<http://www.japan-guide.com/e/e2139.html>)

Poleg tega pa deluje kot pomoč vladi in ministrstvom mnogo državnih agencij in uradov: vladni urad za zakonodajo, državni personalni urad, vladni urad, agencija za državno varnost, agencija za obrambo, japonske samoobrambne sile, agencija za finančne službe, agencija za kulturo, agencija za naravne vire in energijo, japonska obalna straža ter razne urade in agencije, ki jih ustanavljajo ministrstva kot strokovno pomoč. (http://jin.jcic.or.jp/navi/category_2.html)

Vladni urad za zakonodajo pomaga vladi pri zakonodajnih zadevah. Preiskuje in pregleduje ustavnost zakonov, načrtuje zakonske osnutke ter ureditve in opravila vlade, načrtuje pogodbe in jih predlaga vladi, hkrati pa tudi razlaga in interpretira zakone. Urad za zakonodajo daje mnenja in pripombe celotni vladi, predsedniku vlade in/ali posameznim ministrom, lahko pa svojo pomoč ponudi tudi parlamentu, kadar ga le-ta zaprosi zanjo. Znotraj urada delujejo štiri oddelki. (<http://www.clb.go.jp/english/index.htm>)

13 Štiri glavne točke upravne reforme, ki je v veljavo stopila 6. januarja 2001:

- 1) ustanovitev sistema z bolj učinkovitim političnim vodstvom,
- 2) obnova državnih organov,
- 3) bolj transparentno delovanje državnih organov,
- 4) bolj tekoče delovanje vlade (http://www.kantei.go.jp/foreign/central_government/index.html)

Državni personalni urad je centralna personalna agencija v japonski vladi in je bila ustanovljena leta 1948. Čeprav spada pod jurisdikcijo vlade, pa je pri svojem delovanju samostojen. Urad si prizadeva za politično nevtralnost vladnih uslužbencev, hkrati pa skuša zavarovati njihove pravice na trgu dela. Njegove glavne funkcije so: določa pravila pri zaposlovanju, napredovanju in upokojevanju vladnih uslužbencev; vodi izpite za vstop v vladne službe; priporoča vladi plačilni sistem in nagrajevanje ter kontrolira disciplino vladnih uslužbencev. Urad vodijo trije komisarji, ki jih zaposli vlada s soglasjem parlamenta za štiri leta. Eden od komisarjev je njihov predsednik, njegov položaj pa je enakovreden položaju ministra. Predpogoj za položaj komisarja je strankarska neaktivnost, vlada pa jih ne more odpustiti. V uradu deluje sekretariat, ki je razdeljen na štiri urade, v njih pa je zaposlenih okoli 700 ljudi. (<http://www.jinji.go.jp/english/welcom.htm>)

Revizijska komisija (Board of Audit) je organizacija znotraj izvršilne veje oblasti, ki pa je pri svojem delovanju samostojna. Pristojna je za pregledovanje računov države, javnih organizacij ter pregledovanje računov vseh ostalih zadev, ki se tičejo državnih financ. Komisija je bila ustanovljena leta 1880. Njena poglobljena naloga je priprava zaključnega računa prihodkov in odhodkov države, ki ga nato predloži vladi in parlamentu. Ukvarja se tudi z državno lastnino in državnim zadolževanjem. Lahko pregleduje tudi privatne družbe in razne odbore, ki so (so)financirani s strani države. Obsega revizijski odbor (tu se oblikujejo zadeve) in generalni izvršilni urad (skrbi za izvrševanje zadev). Revizijski odbor ima tri komisarje, ki jih zaposli vlada s soglasjem obeh domov parlamenta in imajo sedem letni mandat. Predsednika revizijske komisije imenuje vlada.

Generalni izvršilni urad sestavlja sekretariat in pet odborov, vsak odbor pa pokriva točno določeno področje. Število članov revizijske komisije je 1253. Komisija ima natančno določene modele sprejemanja novih članov odbora, njihovega izobraževanja in napredovanja, njeno delovanje pa temelji na štirih osnovnih točkah: natančnost in točnost; pravilnost in zakonitost; zmogljivost in varčnost ter učinkovitost in uspešnost. (<http://www.jbaudit.go.jp/engl/engl2/index.htm>)

4.5. SODNA VEJA OBLASTI

Pravosodni sistem na Japonskem je izoblikovan po ameriško-angleškem vplivu. Tako izoblikovani sistem vsebuje štiristopenjsko organizacijo sodstva. Najvišje je vrhovno sodišče, sledi mu visoko sodišče (8)¹⁴, nato pa družinsko (50) in okrožno sodišče (50), na najnižji stopnji pa najdemo hitro sodišče (438). Predsednika vrhovnega sodišča po priporočilu vlade imenuje cesar, ostale sodnike (14) pa imenuje vlada. Tudi sodnike na nižjih stopnjah imenuje vlada, vendar upošteva predloge vrhovnega sodišča, ki pripravi listo kandidatov. Mandat sodnikov vrhovnega sodišča je določen s starostno omejitvijo, ki jo določa zakon, mandat vseh ostalih sodnikov pa je deset let z možnostjo ponovne izvolitve. Uspešnost vrhovnih sodnikov se preverja na volitvah v predstavniški dom, kar pa omogoča tudi odstavitev sodnika, če tako odloči večina volivcev. Ustava predvideva ustanovitev 'impeachment' sodišča za sodnike, ki je sestavljeno iz poslancev obeh domov. Ustava ne določa posebnega ustavnega sodišča, kar pomeni, da ustavnost zakonov, predpisov in ostalih aktov preverja vrhovno sodišče. (<http://www.japan-guide.com/e/e2139.html>)

Čeprav so po ustavni ureditvi Japonske sodniki politično neodvisne osebe, v praksi prihaja do "favoriziranja" posameznih sodnikov, posebej na nižjih sodiščih, kajti osrednja vlada nima natančnega pregleda nad delovanjem vseh sodišč, ki so razporejena po vsej Japonski. Sodniki na nižjih sodišč pogosto zapadejo pod vpliv lokalnih političnih in gospodarskih subjektov. Zanimivo je tudi, da sodnike vrhovnega sodišča ter tudi nižjih sodišč imenuje vlada, vrhovno sodišče kot najvišja stopnja sodne veje oblasti na Japonskem pa ima le funkcijo svetovanja, saj pripravlja liste kandidatov za posamezna sodišča. Državljeni Japonske imajo v odnosu na ostale državne institucije veliko mero zaupanja v vrhovno sodišče.

¹⁴ V oklepajih je število sodšč, razporejenih po vsej Japonski (op. avtorja)

4.6. POLITIČNE STRANKE

O sodobni državi Japonski lahko govorimo od leta 1868 naprej v obdobju Meiji. Prva japonska stranka je bila ustanovljena leta 1874, imenovala pa se je Javno društvo domoljubov. Leta 1918 dobi Japonska prvo strankarsko in leta 1924 prvo koalicijsko vlado. Po letu 1940 so bile vse politične stranke zaradi razraščanja fašizma razpuščene, svoje delovanje pa so obudile po koncu druge svetovne vojne.

Na drugih volitvah po vojni oktobra 1945 se je že pokazala povojna strankarska razdeljenost: socialistična stranka je dobila 143 sedežev, liberalna stranka 131 sedežev in demokratska stranka 126 sedežev - skupaj so dobile skoraj 90 odstotkov vseh poslanskih sedežev. Predsednik socialistične stranke Katayama je sestavil levo koalicijsko vlado. Dvojni strankarski blok je bil ustanovljen leta 1955 - eden okoli socialistične stranke, drugi pa z združitvijo liberalne in demokratske stranke v konservativno LDS, katere prvi predsednik je bil Hatoyama in na volitvah v predstavniški dom je LDS dobila 299 sedežev, socialistična stranka pa 154 sedežev - začela se je vladavina LDS. LDS-ovi poslanci so zaradi večine v parlamentu zastopali posebne interesne skupine in to je le še povečevalo njihovo moč. Znotraj LDS je v času dolgoletne vladavine prihajalo do sprememb zaradi frakcijskih bojov znotraj različnih struj v stranki. Velik vpliv na japonsko politično sceno je imel naftni šok (1973), predvsem pa mnoge podkupovalne afere (afere Lockheed - 1976 in Recruit Cosmos - 1988), ki sta povzročili odstop predsednikov vlade Takanake in Takehite. Leta 1976 je LDS izgubila 22 sedežev v predstavniškem domu v primerjavi z volitvami 1972, ostalo pa ji 249 poslanskih sedežev od 511, kar pa je bilo premalo za večino in zato so morali na svojo stran pritegniti nekaj neodvisnih poslancev. Nadaljevali so se razni politični škandali, ki so povzročali znižanje zaupanja javnosti v politiko. 23. julija 1989 so bile izvedene volitve, na katerih je večino v zgornjem - svetniškem domu prevzela japonska socialistična stranka (46 poslanskih sedežev), do takrat vladajoča LDS pa je dobila le 36 poslanskih sedežev. Prvič po 41 letih je bila LDS premagana, kar je dalo večje možnosti tudi drugim strankam.

Avgusta leta 1993 je bila izvoljena nestabilna in krhka koalicija različnih političnih strank, ki ji je predsedoval Hosokawa, LDS pa se je znašla v opoziciji. Znotraj stranke so se zaradi nesoglasij odcepile tri skupine, ki so potem ustanovile svoje stranke - Japonska nova stranka, Japonska stara stranka in nova stranka Sakigake. Te stranke so na volitvah 1993 dobile 104 glasove, večinoma glasov pa odvzele LDS-u in socialdemokratski stranki (SDS-u,

ki se je preoblikovala iz prejšnje socialistične stranke). Nova koalicijska vlada je bila sestavljena iz vseh prejšnjih opozicijskih strank, razen Japonske komunistične stranke in LDS in je dokončno izvedla volilno reformo.¹⁵ Po šestmesečni vladavini se je vse končalo, prišlo je do povezave LDS in SDS, novega predsednika vlade junija 1994 predlagal predsednik LDS (Kono) in je prihajal iz SDS (Murayama). Koalicijski povezavi med tema strankama se je pridružila še nova stranka Sakigake. V novi koaliciji je LDS dobil 13 ministrskih stolov, socialdemokrati 5, Sakigake pa 2 sedeža. Leta 1994 je bila ustanovljena Nova stranka meje.

Na 17. volitvah za svetniški dom julija 1995 je LDS je osvojila precej več sedežev kot prej, socialdemokrati pa so doživeli katastrofo. Skoraj tako dobro kot LDS se je odrezala tudi Nova stranka meje, napredek pa se je začel kazati tudi pri komunistični partiji. Te volitve so pokazale, da so japonski volilci izgubili zaupanje v politične stranke - na volišča je prišlo samo 44.5 odstotkov volilcev. Oktobra 1996 so bile izvedene prve splošne volitve po novem volilnem sistemu in novimi mejami za 300 volilnih okrožij s po enim poslanskim sedežem. Pri LDS in Novi stranki meje so se pojavili problemi, ker nista vedeli, katere kandidate naj določita za nova okrožja. Še pred volitvami je mesto predsednika vlade prevzel predsednik LDS Hashimoto in takoj sprejel nekaj odločilnih potez: sprejem proračuna za leto 1996, sklic izredne seje parlamenta, razpustil je spodnji - predstavniški dom in razglasil volitve za 20. oktober 1996. Po razpustitvi predstavniškega doma je na prizorišče prišla Demokratična stranka Japonske. Rezultati volitev so bili naslednji: v predstavniški dom jih je od skupno 500 poslancev LDS dobila 239 (prej 211), Nova stranka meje 156 (prej 160), Demokratična stranka 52 (prej 52), stranka Sakigake 2 (prej 9), Komunistična partija 26 (prej 15), SDS 15 (prej 30). Ker se nihče ni želel povezati z LDS-om, je Hašimoto vodil manjšinsko vlado. Nova stranka meje - druga najmočnejša stranka, je na volitvah leta 1998 razpadla. Iz nje sta nastali Liberalna stranka (Ozawa) in Religiozna nova stranka miru. LDS se je z velikim številom poslancev (239 v predstavniškem domu in 119 v svetniškem domu) vrnila na vrh, Socialdemokratska stranka in stranka Sakigake pa nista bili več pomembni koalicijski partnerici, ker sta izgubili preveč poslancev in sta julija 1998 izstopili iz vladne koalicije. (Ferfila, 2001; 621 - 636)

¹⁵ LDS je že prej zagovarjala sistem volilnih okrožij, ki volijo po enega poslanca in ki favorizira velike stranke. Prej razdrobljene opozicijske stranke pa so se zavemale za proporcionalni sistem, ki zagotavlja tudi manjšim strankam vidnejšo vlogo. Končna verzija je bila kompromis med obema stališčema. (Ferfila; Države in svet, 623)

Aprila 2001 je prišlo do zamenjave na vrhu LDS-a, saj je Koizumi nasledil Hashimota, kar pa je pomenilo tudi zamenjavo na mestu predsednika vlade. Koizumi je ministrska mesta, ki so pripadala LDS-u, razdelil raznim frakcijam znotraj LDS-a, kar je še povečalo njegovo moč. Julija 2001 so bile izvedene volitve v svetniški dom, kjer pa se razdelitev sedežev po strankarski pripadnosti ni veliko spremenila (LDS je pridobila tri sedeže). Zmanjšali so število sedežev iz 252 na 247. Leta 2004 pa se je število poslancev zmanjšalo na 242. Septembra 2003 je bil Koizumi ponovno izbran za predsednika LDS. Konec septembra 2003 je Japonska demokratska stranka absorbirala Japonsko liberalno stranko, LDS pa Konservativno stranko, kar je že pomenilo predvolilni boj pred volitvami v predstavniški dom novembra istega leta. LDS je dobila 244 sedežev, Japonska demokratska stranka 179, katastrofalen poraz pa sta doživeli Komunistična stranka in Socialdemokratska stranka (SDS), ki sta skupaj dobili le 15 sedežev v predstavniškem domu parlamenta. (http://socrates.berkeley.edu/~jaytate/japanpolitics.html#Lower_House_election_2003)

Na volitvah v svetniški dom 11. julija 2004 se je število poslancev zmanjšalo na 242. volitev se je udeležilo 55.6 odstotka volilnih upravičencev. LDS je prejel 49 sedežev (od možnih 121 sedežev), Japonska demokratska stranka 50 sedežev, stranka Komeito 11 sedežev, 5 sedežev so zasedli neodvisni kandidati, velik poraz pa sta doživeli SDS (2 sedeža) in Japonska komunistična stranka (4 sedeži). Tako ima sedaj v svetniškem domu LDS 115 sedežev (od skupno 242 sedežev), Japonska demokratske stranka 82 sedežev, stranka Komeito 24 sedežev, SDS 5 sedežev in Japonska komunistična stranka 9 sedežev. (www.nni.nikkei.co.jp)

1) Socialnodemokratska stranka (SDS - Nippon Shakaito) je že dolgo prisotna na japonskem političnem prizorišču. Ustanovljena je bila leta 1945 in je takrat kot skupna zveza povezovala predvojne delavske stranke. Do leta 1991 se je imenovala Japonska socialistična stranka, njena zgodovina pa je polna frakcijskih delitev in bojov med levičarskim in desničarskim krilom. Leta 1986 na 50. strankarskem kongresu so se odpovedali marksizmu in leninizmu ter strategiji socialistične preobrazbe Japonske, usmerili pa so se bolj proti zahodnoevropskemu socialdemokratskemu modelu. Na začetku so zaradi tega izgubili nekaj poslanskih mest, a že na naslednjih volitvah so pridobili vse izgubljeno. V parlament je v njihovi stranki prišlo tudi veliko žensk. Začeli so z notranjo demokratizacijo in s približevanjem množicam, stranka pa se je zavezala notranjim pravilom socialne demokracije. (<http://www.sdp.or.jp/>)

2) Japonska komunistična stranka (Nihon Kyosanto) je bila ustanovljena 1922 in je edina stranka, ki je obstajala še pred drugo svetovno vojno, ampak so jo med vojno prepovedali in je bila šele po vojni zakonsko priznana. Leta 1955 se je odpovedala zagovarjanju oborožene revolucije in je sprejela načelo parlamentarne demokracije. Utrdila se je kot samostojna stranka, ki je bila na začetku dokaj uspešna, po letu 1979 pa je počasi začela izgubljati na popularnosti med volivci. Na strankarski konvenciji leta 1973 je sprejela program: opustitev japonsko-ameriškega zavezništva in dosego nevtralnosti; zamenjava vlade; ne dopustiti rasti militarizma in vzpostaviti demokratično upravljanje parlamenta. Na volitvah v predstavniški dom leta 1972 je dobila 38 sedežev, največ glasov je dobila leta 1979, leta 1990 pa je dobila samo še 16 poslanskih mest v predstavniškem domu. Na vseh volitvah po letu 1990 dosega približno iste rezultate, a nima več tako pomembne vloge. (<http://www.jcp.or.jp/>)

3) Liberalnodemokratska stranka (LDS) je konservativna stranka, ki se zavzema za zaščito svobode, človekove pravice, demokracijo in demokratični sistem kot osnovno poslanstvo. LDS je bila ustanovljena leta 1955 kot zveza liberalne stranke in demokratske stranke. Temelj politike LDS v obdobju japonskega in svetovnega gospodarskega razcveta je bil poleg gospodarske rasti in socialno-varstvenih programov predvsem politična in vojaška naslonitev na ZDA. LDS je bila na oblasti neprekinjeno do 1993, takrat pa so se znotraj stranke zaradi nesoglasij odcepile tri skupine, ki so potem ustanovile svoje stranke - Japonska nova stranka, Japonska stara stranka in nova stranka Sakigake. Po letu 1995 je začela njena moč zopet naraščati. (<http://www.jimin.or.jp/>)

4) Japonska demokratska stranka (DJP - Minshuto) je bila ustanovljena 28. septembra 1996, na začetku sta jo vodila Yukio Hatoyama in Naoto Kan, cilj stranke pa je bil pridobiti desničarske volivce, ki niso bili zadovoljni z delovanjem in vladanjem LDS in Nove stranke meje, imela je podporo mnogih sindikatov, vanjo pa se je vključilo precej poslancev iz Socialdemokratske stranke in stranke Sakigake. Takoj po nastanku je postala tretja najmočnejša stranka v državi. Marca 1998 se je z njo spojila stranka Taiyo, ki jo je vodil prejšnji predsednik vlade Tsutomu Hata, ki je skupaj s še dvanajstimi poslanci izstopil iz Nove stranke meje. (<http://www.dpj.or.jp/>)

5) Nova stranka meje (Shinshinto) je bila ustanovljena leta 1994 in je nastala iz bivše stranke Komeito, Demokratske socialistične stranke, Japonske nove stranke in drugih, njen motiv pa je bil strniti in združiti opozicijske stranke proti vladajoči koaliciji. Ob ustanovitvi je imela v svetniškem in predstavniškem domu parlamenta 214 članom in je tako postala druga najmočnejša stranka. Stranka je leta 1998 razpadla. (<http://www.shinshinto.or.jp/>)

6) stranka Sakigake je bila ustanovljena junija 1993, ko se je od LDS-a ločilo 10 predstavnikov predstavniškega doma pod vodstvom Masayoshija Takemure. Stranka je leta 1998 razpadla, saj so njeni poslanci prestopili k različnim strankam (<http://www.coara.or.jp/>)

7) stranka Komeito je bila ustanovljena novembra 1964 kot politična opora eni izmed budističnih sekt. Leta 1970 je razglasila ločitev od vere, zavzemati pa se je začela za socialno družbo in javno blaginjo. Njena glavna ideologija po letu 1990 pa je ločitev cerkve in države, hkrati pa se zavzemajo za versko svobodo vsakega posameznika. (<http://www.komei.or.jp/en/index.html>)

Za politične stranke na Japonskem je značilno, da imata po koncu druge svetovne vojne na Japonskem glavno vlogo predvsem vodilna stranka LDS in (večinoma) njena največja nasprotnica SDS. Prihaja tudi do mnogih odcepitev različnih frakcij znotraj strank, povezovanja različnih strank in ustanavljanja novih strank. Vendar pa nove stranke ponavadi ne obstajajo dolgo na političnem prizorišču. Po zadnjih podatkih je na Japonskem 29 političnih strank, le pet strank (liberalnodemokratska stranka, socialdemokratska stranka, komunistična stranka, demokratska stranka (<http://www.electionworld.org/parties.htm>))

4.7. LOKALNA SAMOUPRAVA

Lokalna samouprava na japonskem vsebuje 47 prefektur in 3200 mestnih občin. Osrednja vlada v Tokiu nadzira prefektore in občinske vlade s sistemom subvencij in nadzorom nad finančnim položajem prefektur, dostikrat pa tudi uslužbenci vlade zasedejo vodilna mesta na teh t.i. 'nižjih' vladah; ampak jih kasneje potegnejo nazaj, saj se uslužbenci vlade držijo strogega hierarhičnega reda. Mesta in položaji vladnih uslužbencev na lokalni ravni niso vezani na volilne rezultate. Niti spremembe vlad niti razni vladni predpisi in uredbe v praksi ne posežejo v hierarhijo zaposlovanja na nižjih vladnih ravneh, ki ima svoja lastna pravila napredovanja in upokožitev.

Lokalna samouprava na Japonskem ima kljub na splošno zelo centraliziranemu političnemu in administrativnemu sistemu na določenih področjih avtonomijo. Tako obstaja avtonomija v vseh 47 prefekturah, pa tudi v občinskih vladah mest, trgov in vasi znotraj teh prefektur. Na lokalni ravni so ustanovili številne socialnovarstvene programe (vrtci, jasli, domovi za ostarele,...), pri takšnih programih pa se srečujejo vse vladne ravni. Okvir postavi osrednja vlada, ta pa naj bi obdržal državne interese. Posamezne programe opravljajo

občinske vlade, pri usklajevanju med osrednjo in občinsko vlado pa posredujejo vlade prefektur. Posamezni ministri ponujajo korporacijam v prefekturah ugodnejše davčne in finančne pogoje, subvencije in tudi podeljevanje licenc, saj jim le tako uspe uresničiti navodila in priporočila osrednje vlade. Na relaciji osrednja vlada - lokalne vlade se spletajo formalne in neformalne vezi, privilegiji, interesi, ki pa se jim nihče noče odpovedati. To meji na korupcijo, ki se je osrednja vlada zaveda, a dokler imajo vsi koristi od nje, ne moremo pričakovati, da se ji bo japonska politika odpovedala, poteka pa v obliki navodil, predlogov, pripomb posameznih ministrstev, največkrat kar za zaprtimi vrati brez kakršnihkoli zapisov.

Japonska vlada se je zelo trudila, da bi zmanjšala moč osrednje, praviloma tokijske birokracije. Tako je del pristojnosti osrednje državne birokracije prenesla na nižje lokalne nivoje, dejstvo pa je bilo, da vlade prefektur, mest in lokalnih skupnosti skupaj porabijo dvakrat več javnih sredstev kot osrednja vlada. (Ferfila, 2001; 597 - 599)

5. JUŽNA KOREJA

5.1. ZEMLJEPISNE ZNAČILNOSTI

Južna Koreja je del Korejskega polotoka, njeno uradno ime pa je Republika Koreja (Taehan Min'guk). Na severu je njena soseda Severna Koreja, na jugu jo omejuje Korejski preliv, na zahodu Japonsko morje, na zahodu pa Rumeno morje. Ima približno 47 milijonov prebivalcev, njena površina pa znaša 99 268 km². Glavno mesto je Seul, ki ima okoli 12 milijonov prebivalcev, večja mesta pa Pusan, Taegu, Kwangju, Ulsan, ..., najvišji vrh pa je Halla-san (1950 m). (Natek, 1999; 276)

Južna Koreja je administrativno razdeljena na 9 provinc in 7 mest, ki so na ravni provinc. V mestih živi 80 odstotkov prebivalstva in je zelo gosto poseljena država (470 prebivalcev/km²). Južna Koreja je etično zelo homogena - edina manjšina so Kitajci (0.1 odstotka), zato je posledično edini uradni jezik korejski (obstaja šest narečij). Pismenost prebivalstva je zelo velika (97 odstotkov). Podnebje je monsunsko, letna količina padavin pa je 1200 - 1500 mm. Deževna doba traja od junija do septembra, južni del države pa je malenkostno toplejši (subtropsko podnebje). Zime na severu države so hladne in suhe. Gore in hribovje pokrivajo približno 60 odstotkov države, 65 odstotkov države je pokrito z gozdom, obdelovalne zemlje je le za dobro četrtno vsega ozemlja. Ob vzhodni obali se vleče gorovje Taebaek, ki se na južnem koncu spušča proti Japonskemu morju. Južna in zahodna obala se lomita v številne zalive, polotočke in otočke. Osrednji del države je hribovit. Poleg manjših otočkov spadata k Južni Koreji še vulkanska otoka Cheju v Korejskem prelivu in Ullung v Japonskem morju. Naravno rastje je listopadni gozd, ki v višjih legah prehaja v mešane in iglaste gozdove, na jugu države pa rastejo zimzeleni subtropski gozdovi. Posebno pomembni sta reki Naktong in Han. (Oglejmo si svet, 1979; 141 - 143)

5.2. ZGODOVINSKE ZNAČILNOSTI

Zgodovine Južne Koreje do leta 1945 ne moremo razumeti in obravnavati ločeno od zgodovine Severne Koreje. Prva korejska država, znana kot Choson, je bila ustanovljena na severu veliko pred začetkom našim štetjem. Nekatera območja na severu so bila zelo dolgo pod oblastjo Kitajcev. Od njih so Korejci prevzeli budizem, njihova načela vladanja in prišli pod njihov kulturni vpliv. V 2. stoletju pred našim štetjem je nastalo na severovzhodu kraljestvo Kogyuro, ki sta mu ob koncu 1. stoletja pred našim štetjem sledili kraljestvi Paekche na jugozahodu in Silla na jugovzhodu, ki so se skoraj 700 let borile za prevlado na polotoku. Leta 688 pa se je kraljestvo Silla ob pomoči Kitajske polastilo obeh drugih držav in združilo vsa tri kraljestva (Obdobje treh kraljestev). To je bil začetek visoke civilizacije pod vplivom kitajske kulture in budizma, katere razvoj je v 9. stoletju ustavil upor provincijskih fevdalcev, kar so izkoristili Mongoli in si leta 1231 pokorili deželo. Tuje oblasti so se Korejci otesli leta 1368, a je še naprej ostala v vazalni odvisnosti od kitajske dinastije Ming. Začela se je oblast dinastije Wang, ki je osnovala kraljestvo Koryo. Leta 1392 je vojvoda Yi pregnal zadnjega vladarja dinastije Wang in se ob podpori kitajskega cesarja razglasil za kralja in ustanovil dinastijo Li. Od konca 14. stoletja do začetka 17. stoletja si je fevdalistična Japonska večkrat prizadevala osvojiti Korejo. Dinastija Li je ostala na oblasti vse do leta 1910, ko si Korejo priključijo Japonci. Japonska kolonizacija se je končala šele z njenim porazom v 2. svetovni vojni, ko so sovjetske čete zasedle sever, ameriške pa jug polotoka.

17. julija 1948 sta bili ustanovljeni dve državi. Junija 1950 so severnokorejske čete napadle Južno Korejo in sprožile vojno. Južni Korejci so na pomoč priskočile ZDA in Združeni narodi, ki so oktobra 1950 prodrle v Severno Korejo. Takrat se je vmešala Kitajska in vojna je zašla v slepo ulico, 27. julija 1953 pa so sklenili dogovor o premirji, potegnili mejo po 38-tim vzporednikom in med državama vzpostavili demilitarizirano območje. Po vojni je Južna Koreja skušala uveljaviti proces demokratizacije, razcvet gospodarstva pa se je začel leta 1961, ko je imel oblast general Park Chung Hee, ki je gospodarstvo usmeril na svetovni trg in podjetjem podelil državno podporo. V času med leti 1973 in 1987 je bilo nemirno obdobje diktatur in skorumpiranih vlad. Resnična demokratizacija se je začela leta 1987 s prihodom Roo Tae Woo-ja na oblast. (Oglejmo si svet, 1979; 146 - 147)

5.3. ZNAČILNOSTI RELIGIJE IN KULTURE

5.3.1. RELIGIJA

Na verskem področju skoraj ni mogoče prezreti posredniške vloge Koreje med Japonsko in Kitajsko, saj so budizem, daoizem in konfucianizem iz Kitajske preko Koreje prodrli na Japonsko. Iz Evrope pa je sem prišlo krščanstvo. Mnoga verovanja so se stopila med seboj in starodavnimi domačimi verovanji. Verski nazori so bistveno pripomogli k izraziti težnji po ohranitvi lastne identitete, danes pa se zdi, da lajšajo premagovanje napetosti, ki so nastale v zadnjih desetletjih zaradi pospešenih sprememb v družbi. Statistike o verski pripadnosti pa so zelo različne. Približno 40 odstotkov Korejcev je budistov, 40 odstotkov jih pripada krščanstvu, 20 odstotkov je pripadnikov drugih ver¹⁶, treba pa je poudariti, da se večina Korejcev še danes istoveti s prvobitnimi, domačimi verskimi predstavami. Po korejskem verovanju je najpomembnejša verska osebnost šaman, ki ima nadarjenost, da lahko vzpostavi stik z duhovi. (Dežele in ljudje, 1995; 62 - 63)

5.3.2. KULTURA

Korejska kultura se je začela razvijati ob koncu 3. stoletja, med obdobjem, ki ga poznamo kot Obdobje treh kraljestev, ko so se korejski vladarji navzeli kulture kitajskih osvajalcev in so se pojavile prve izvirne ljudske pesmi hyan-gi. Mešanica tradicije in sodobnosti je vidna na številnih področjih korejskega življenja. Ena najslavnejših korejskih zdravilnih rastlin je ginseng. Zelo priznane so tudi razne korejske zdravilne metode. Korejska glasba temelji na petnotni lestvici, imajo mnogo tradicionalnih glasbil in plesov, nastala pa je v obdobju Li. Začetno obliko gledališča so predstavljale drame s petjem - pensori in pojoči akrobati. Stavbe so predvsem na podeželju še vedno tradicionalne, pogosto poslikane z živimi barvami, v Koreji najdemo mnogo budističnih templjev, budističnih spomenikov in kipov Bude. Pomembno mesto zavzema slikarstvo s tušem in barvami, posebna oblika likovne umetnosti pa je lepopisje - kaligrafija. Korejci imajo svojevrstno fonetično pisavo - han'gul (hanmindžongam). (Dežele in ljudje, 1995; 66 - 67)

¹⁶ Podatki se v različnih literaturah zelo razlikujejo, saj je po nekaterih podatkih versko opredeljenih le 50 odstotkov prebivalcev, spet drugod med kristjane uvrščajo tudi protestante, zelo se razlikujejo podatki o številu konfucijancev,... (op.avtorja)

5.4. ZNAČILNOSTI GOSPODARSTVA

Razcvet južnokorejskega gospodarstva se je začel leta 1961, ko je imel oblast general Park Chung Hee in se je vlada odločila, da se bo usmerila na svetovni trg. Velika podjetja so dobila državno pomoč, najeli pa so tudi tuja posojila. V začetku so bile glavne nosilke rasti tako imenovane "industrije za nadomeščanje uvoza", v katerih so izdelovali živila, pijače, tobak, tekstil in konfekcijo. Proti koncu šestdesetih let pa so počasi začeli preusmerjati v izvoz. V sedemdesetih letih pa je gospodarstvo doživelo velike strukturne spremembe - razvijati sta se začeli težka in predelovalna industrija (železarstvo, strojogradnja, ladjedelništvo, proizvodnja električnih strojev in transportne opreme). Po letu 1980 pa dobiva vedno večji gospodarski pomen avtomobilska industrija. Uspešno svetovno trgovanje pa je posledica predvsem nizkih plač in dolgega delavnika. Ob začetku 21.stoletja znaša delež industrije v bruto narodnem proizvodu države približno tretjino, na drugi strani pa se zmanjšuje delež kmetijstva, ki je še pred petnajstimi leti znašal še približno četrtno, danes pa je okoli 10 odstotkov. Sektor storitvenih dejavnosti, ki vključuje bančništvo, zavarovalnice, komunikacije in upravo, ustvari z dobrimi 50 odstotki največji delež proizvoda. Glavna izvozna trga sta ZDA in Japonska. Od srede osemdesetih let ima Južna Koreja velike presežke v trgovinski bilanci. V kmetijstvu predstavlja pridelovanje žita skoraj polovico vse kmetijske proizvodne vrednosti, prednjači pa pridelovanje riža, ki ga zvečine pridelujejo na namakalnih terasastih poljih. Pomemben sestavni del kmetijstva je tudi ribolov. Od rud imajo predvsem črni premog, cink in volfram. Denarna enota je južnokorejski won. BDP na prebivalca znaša okoli 10000 USD, zunanjetrgovinska bilanca znaša okoli 1000 milijonov USD, letna stopnja rasti je okoli 7 odstotna, nezaposlenost je okoli 4 odstotna, inflacija pa je okoli 3 odstotkov. (<http://travel.over.net/svet/drzave/splosno.php>)

Azijska finančna kriza, ki je nastopila konec leta 1997, je imela velik vpliv na korejsko gospodarstvo. Restriktivna monetarna politika in visoke obrestne mere so povzročile močno zmanjšanje obsega domačih naložb zasebnega sektorja, prestrukturiranje gospodarstva je povzročilo za korejske razmere visoko brezposelnost in zmanjšanje zasebne porabe, vse to pa se je odrazilo v negativni rasti BDP v višini 6,5 odstotka. Vendar pa si je korejsko gospodarstvo opomoglo že v letu 1999, ko je zabeležilo kar 10,9-odstotno gospodarsko rast. Južna Koreja ima malo naravnih virov, poleg tega pa je zaradi hitre urbanizacije kultiviranih le 20 odstotkov zemlje. Odvisnost od uvoza nafte, bencina, naravnega plina in metalov je zato velika. (Dežele in ljudje, 1995; 64 - 65)

5.5. TEKOČE STANJE V GOSPODARSTVU

A) BDP IN STRUKTURA POTROŠNJE

Po visoki gospodarski rasti (6,3 odstotni) v letu 2002, se je rast v prvem trimesečju leta 2003 preokrenila v nazadovanje. BDP se je glede na predhodno trimesečje zmanjšal za 0,3 odstotka, k čemur je najbolj pripomoglo 2,1 odstotno zmanjšanje zasebne porabe, ki v strukturi porabe BDP predstavlja 59 odstotkov. Zasebna poraba se je zmanjšala predvsem zaradi negotovosti glede gospodarskega razvoja in odnosov s Severno Korejo, velikega števila stavk in težjega pridobivanja potrošniških kreditov. Ob stagnaciji izvoza blaga in storitev bi bila negativna rast še večja, v kolikor se ne bi povečale naložbe v gradnjo stanovanj in upravnih zgradb (za 8,8 odstotka) in javni izdatki (za 3,7 odstotka). Gospodarska rast v drugi polovici leta 2003 je bila živahnejša zaradi davčnih vzpodbud, večjega obsega javnih del in oživljanja svetovnega gospodarstva, tako da se je BDP v letu 2003 povečal za 2,3 odstotka. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

B) INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Tudi obseg proizvodnje predelovalne industrije se je v prvem trimesečju leta 2003 glede na zadnje trimesečje leta 2002 zmanjšal (za 0,7 odstotka). Vendar je ta podatek lahko varljiv, ker je bila proizvodnja v zadnjem trimesečju leta 2002 izjemno visoka. V kolikor primerjamo rezultate prvega trimesečja leta 2003 z enakim obdobjem leta 2002, se je proizvodnja povečala za 5 odstotkov. Od dveh pomembnih izvoznih izdelkov, avtomobilov in polprevodnikov, se je proizvodnja prvih znižala, drugih pa povečala. Proizvodnja avtomobilov v celem letu 2003 se je opazno povečala in dosegla rekordno raven 3,2 milijona enot. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

C) NEZAPOSLENOST IN PLAČE

Nezaposlenost v Koreji je nizka (razen v starosti skupini 20-29 let, kjer se giblje med 7,5 in 8,5 odstotka) in je v letu 2002 v povprečju znašala 3,1 odstotka. V letu 2003 se je postopno povečevala in v juniju je znašala 3,3 odstotka. Zaposlenost se je povečevala v kmetijstvu, stagnirala v storitvenih dejavnostih in se zmanjševala v industriji. Korejske plače že nekaj let hitro naraščajo in niso več nizke, kar tuje družbe navajajo kot glavni razlog za preusmeritev svojih dejavnosti v druge države (predvsem na Kitajsko). Povprečna rast

korejskih plač je v letu 2002 znašala kar 11,5 odstotka, v aprilu leta 2003 pa na letni osnovi 8,2 odstotka (ob 3,7 odstotni inflaciji). Aprila leta 2003 je povprečna mesečna plača v industriji znašala 1.760 dolarjev, vendar je treba upoštevati, da večina Korejcev dela šest dni tedensko, prehod na petdnevni delavnik (zakonsko še ni predpisan) pa je zelo počasen. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

D) FISKALNA POLITIKA IN PRORAČUN

Proračunski presežek, vzpodbujen predvsem z večjim prilivom DDV in trošarin v letu 2002, je znašal kar 3,8 odstotka BDP. Proračun za leto 2003 je v osnovni različici predvideval le še simboličen presežek, ki pa se je do konca leta prevesil v primanjkljaj zaradi skromne zasebne porabe in julijskega sprejetja rebalansa proračuna. Proračunske prihodke dodatno omejujeta zmanjšanje davka na nakup avtomobilov in nižja plačila dohodnine na nizke plače. Rebalans v višini 3,5 milijarde dolarjev je bil namenjen razširitvi javnih del in podpori malim in srednjim podjetjem, delno pa tudi povečanim tekočim izdatkom. Primanjkljaj je v letu 2003 dosegel 0,4 odstotka BDP, v letu 2004 pa naj bi se prevesil v presežek v višini okoli 0,6 odstotka BDP. Fiskalna politika bo ostala stroga, fiskalni položaj pa zelo dober, saj se bo javni dolg po napovedih znižal na samo 11 odstotkov BDP (za primerjavo: na Japonskem se bo približal 200 odstotkom BDP). (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

E) MONETARNA POLITIKA IN TEČAJ DOMAČE VALUTE

Po finančni krizi je bil storjen velik napredek na področju prestrukturiranja finančnega in poslovnega sektorja, vendar se še vedno pojavljajo likvidnostni problemi pri nekaterih ključnih podjetjih, vprašanje nekdanjih slabih kreditov korporacijam še ni v celoti rešeno, povečujejo pa se težave z vračanjem zasebnih kreditov gospodinjstev. Centralna banka in vlada se močno trudita zagotoviti uspešnejši nadzor nad računovodskimi izkazi in finančnim poslovanjem podjetij. Kljub temu, se obrestne mere znižujejo. Centralna banka je v maju in juliju leta 2003 znižala osnovno obrestno mero preko noči najprej na 4 odstotke in nato na 3,75 odstotka. K temu je največ pripomogla šibka gospodarska rast, zniževanje inflacije in apreciacija nacionalne valute won napram dolarju. Za won je najpomembnejše, da ohranja stabilno vrednost napram jenu, saj je Japonska najhujši tekmelec Južne Koreje na tretjih trgih. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

F) INFLACIJA IN PRIVATIZACIJA

Inflacija, ki je v letu 2002 znašala 3,1 odstotka, se je v začetku leta 2003 predvsem zaradi rasti cen energentov in nekaterih storitev povečevala, kasneje pa zniževala. V obdobju april-junij leta 2003 je bila celo negativna, v juniju pa je na letni ravni znašala 3 odstotke. Na nizko inflacijo vplivajo predvsem skromno domače povpraševanje, večja ponudba hrane in nižje uvozne cene. Tudi cene pri proizvajalcih se umirjajo, tako da je inflacija za leto 2003 znašala 2,7 odstotka.

Do azijske finančne krize je vlada zelo učinkovito in uspešno nadzirala skoraj vsa področja gospodarskega razvoja. Po zgledu Japonske je gospodarska politika poudarjala vlogo države pri razvoju strateških sektorjev gospodarstva. Na ta način je bil zgrajen močan izvozni sektor, katerega srce so bili veliki družinski konglomerati ("chabeoli"), ki so bili v tesni navezavi z vlado. Z nastopom azijske finančne krize so se ta podjetja začela verižno sesuvati, ugotovljene pa so bile tudi številne poneverbe in korupcije. Vlada je zato začela s prestrukturiranjem gospodarstva oziroma chabeolov, kar večini ni pogodu, poleg tega pa je naletela na močno nasprotovanje delavcev. V letih 1998-2002 je bilo privatiziranih osem velikih korporacij. Po letu 1990 se je močno povečalo povpraševanje tujih investitorjev, ki so zaradi poceni delovne sile v Južno Korejo selili svojo proizvodnjo in kupovali korejska podjetja (ali povečevali lastninske deleže v različnih korporacijah). (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

G) IZVOZ, UVOZ IN TEKOČI RAČUN

V prvih petih mesecih leta 2003 se je vrednost korejskega izvoza preračunana v dolarje povečala za 22 odstotkov, uvoza pa za 13 odstotkov. Kljub temu, da je večina povečanja odražala nižjo vrednost dolarja, se je fizični obseg vsaj obeh najpomembnejših izvoznih izdelkov, avtomobilov in elektronskih komponent, povečal za osmino oziroma za dvajsetino. K temu je pripomoglo predvsem visoko kitajsko povpraševanje pa tudi povečan delež korejskih avtomobilov na ameriškem in evropskem trgu. Na uvozni strani se je najbolj povečal uvoz železa in jekla, nafte, strojne opreme ter delov za polprevodnike. Zaradi visokega primanjkljaja v bilancah storitev ter tekočih transferov se je presežek tekočega računa prevesil v primanjkljaj v višini 903 milijonov dolarjev (podatki za prvih pet mesecev leta 2003). Največji izvozni trg predstavlja Kitajska skupaj s Hong Kongom, njej pa slede

ZDA, Japonska in Tajvan. Pri uvozu je na prvem mestu Japonska, slede pa ZDA, Kitajska in Saudova Arabija. Po statističnih podatkih za leti 2002 in 2003 v izvozu prevladujejo elektronski proizvodi, avtomobili, ladje, stroji in oprema, kemični izdelki in kovinski izdelki. V strukturi uvoza pa so bili za leti 2002 in 2003 najpomembnejši uvozni izdelki električni in elektronski stroji, nafta, mehanski stroji in oprema, kemikalije ter železo in jeklo. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

H) INVESTICIJSKO OKOLJE IN TUJE NALOŽBE

V 90-ih letih, ko je vlada začela s politiko globalizacije, je bila odstranjena večina institucionalnih ovir za tuje vlagatelje. Ti so po finančni krizi postali še posebno zaželeni, zato je vlada tuje naložbe začela močno spodbujati. Konec leta 1998 je bila sprejeta nova zakonodaja, ki je zelo poenostavila pravila in postopke ter uvedla vrsto spodbud za tuje vlagatelje. Učinki so bili opazni takoj, saj so začele tuje naložbe skokovito naraščati ter so v letu 2000 znašale 9,3 milijarde dolarjev. Zaradi zastoja v svetovnem gospodarstvu, dezinvestiranja, visokih plač in delavskih nemirov so se tuje naložbe v letu 2002 zmanjšale na vsega 2 milijardi dolarjev, v prvi polovici leta 2003 pa na manj kot eno milijardo dolarjev. V letu 2002 so bile večje naložbe usmerjene v ladijski prevoz, oglaševanje, bančništvo, pristaniško dejavnost in proizvodnjo polprevodnikov. Največji vlagateljici v korejsko gospodarstvo sta ZDA in Japonska, sledijo pa države EU. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

I) NAPOVED GOSPODARSKIH GIBANJ IN UKREPOV VLADE

Zaradi bližajočih se parlamentarnih volitev aprila 2004, bo vlada previdna pri nadaljnjem spreminjanju korporacijske zakonodaje, prestrukturiranju vplivnih chabeolov in oživitvi privatizacije. Fiskalna in monetarna politika se bosta sprostili le, če bo gospodarska rast nižja od sedaj pričakovane. Ta pričakovanja se za leto 2004 gibljejo okoli 4,3 odstotka, vzpodbudno pa naj bi predvsem delovalo povečano zasebno povpraševanje (za 3,3 odstotka) in povečan realen obseg izvoza blaga in storitev (za 7,8 odstotka). Inflacija bo po ocenah ohranila počasen trend, obrestne mere pa se do sredine leta 2004 ne bodo spreminjale. Pričakuje se močno povečanje uvoza za potrebe avtomobilske in elektronske industrije. (http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php)

6. JUŽNA KOREJA - POLITIKA

6.1. POLITIČNA ZGODOVINA

Južna Koreja je bila ustanovljena 15. avgusta 1948 s pomočjo Združenih narodov, ki so maja istega leta organizirali volitve v narodno skupščino in pomagali pri sprejemu in uveljavitvi ustave, prvi predsednik pa je postal Syngman Rhee. Že na začetku svoje vladavine pa se je moral spopasti s komunističnim vodjem Severne Koreje Kim Il Sungom, ki mu je napovedal vojno. Junija 1950 so severnokorejske čete napadle Južno Korejo in sprožile vojno. Južni Koreji so na pomoč priskočile ZDA in Združeni narodi, ki so oktobra 1950 prodrle v Severno Korejo. Takrat se je vmešala Kitajska in vojna je zašla v slepo ulico, 27. julija 1953 pa so sklenili dogovor o premirji, potegnili mejo po 38-tem vzporedniku in med državama vzpostavili demilitarizirano območje. (<http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/krtoc.html>)

Nedemokratično vladanje Syngman Rhee-ja, ki je leta 1952, ko je videl, da zaradi slabe politike ne bo več izvoljen v narodni skupščini, s pomočjo vojske spremenil ustavo in volilno zakonodajo, ki mu je omogočila zmago na splošnih volitvah. Leta 1960 pa je moral zaradi številnih nasprotovanj njegovim korupcijam in zaradi sumljivih političnih umorov odstopiti. Trenja med tekmujočimi političnimi skupinami so demokratično vlado, ki ga je nasledila, tako oslabila, da jo je leta 1961 zrušil državni udar skupine vojaških oficirjev, ki jih je vodil general Park Chung Hee. Leta 1962 je Park organiziral volitve, na katerih je s svojo Demokratsko republikansko stranko (DRP) zmagal in bil nato izvoljen večkrat zapovrstjo. Park je zagotovil hiter gospodarski razvoj, demokratične svoboščine državljanov pa so bile močno okrnjene. Leta 1979 so ga ubili in za predsednika države je bil izvoljen dotedanji predsednik vlade Choi Kyu Ha, ki je napovedal spremembo ustave in iz zaporov izpustil mnogo ljudi, ki prejšnjim režimom niso bili všeč. Glavna opozicijska stranka Nova demokratska stranka (NDP) pod vodstvom Kim Young Sama je hotela čimprej sprejeti novo ustavo. Ker predsednik Choi zaradi vojaških pritiskov tega še ni hotel storiti, je NDP skupaj s študenti maja organiziral množičen upor, ki se jim je po robu postavila vojska pod poveljstvom generala Chun Doo Hwana, ki je zapiral univerze, cenzuriral medije, zapiral politične nasprotnike in prepovedoval politična zborovanja ter vsako kritiko na račun predsednika. Študentje so zahtevali avtonomijo šolstva, večje svoboščine delavcev in zaščito pravic kmetov. V medsebojnih spopadih je bilo ubitih okoli 20 ljudi, večinoma študentov. Predsednik vlade Nam Duck Woo je obljubil hiter sprejem nove ustave. Avgusta leta 1980 je Choi odstopil in tudi uradno ga je nasledil general Chun Doo Hwan, ki je obljubil ustvariti

novo družbo, kjer naj bi politično korupcijo zamenjale medsebojno zaupanje in pravica. 29. septembra 1980 je predlagal novo ustavo, ki je ljudem zagotavljala demokratične pravice, prepoved mučenja, predsednik naj bi bil izvoljen po novem načinu in bi lahko služil sedemletni mandat brez pravice ponovnega imenovanja in bi lahko razpustil ljudsko skupščino. 22. oktobra 1980 je bila nova ustava na referendumu tudi izglasovana. Vendar pa je ustava vsebovala določbo o skoncentrirani moči predsednika Chuna in je prepovedovala strankarstvo. Ta ustavna diktatura je trajala do junija leta 1981, saj je bilo zopet zaprtih mnogo politikov, državnih uslužbencev in gospodarstvenikov, ukinjeno je bilo mnogo medijev. Čeprav je vlada v tem času dosegla mnoge uspehe na področju gospodarstva in diplomacije, pa ji na svojo stran ni uspelo pridobiti simpatij državljanov. Na volitvah v državni zbor leta 1985 je opozicija dobila več kot polovico glasov. (<http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/krtoc.html>)

Decembra leta 1987 so izvedli volitve, na katerih je bil za predsednika države izvoljen Roh Tae Woo (prej sodelavec Chun Doo Hwana), ki je s svojo Demokratsko pravično stranko in koalicijskimi Stranko za ponovno združitev in demokracijo (Kim Young Sam) in Novo demokratsko republikansko stranko (Kim Cong-p'il) imel zelo nestabilno koalicijsko vlado. Leta 1991 so bile številne množične demonstracije proti vladavini predsednika, a so jih s silo zatrli. Avgusta leta 1991 je Bila Južna Koreja sprejeta v OZN. Leta 1992 je predsednik države postal Kim Young Sam, za katerega je bila značilna močna vladna korupcija. Februarja 1998 predsednik države postane Kim Dae Yung (Demokratska stranka - DP), ki je leta 2000 obiskal Severno Korejo. Predsednik Južne Koreje je decembra 2002 postal Roh Moo Hyun. Od leta 1948 do začetka leta 2004 se je na položaju predsednika države zamenjalo 10 ljudi, na položaju predsednika vlade pa se je v tem času zamenjalo 37 ljudi v 41-tih mandatih. Pred parlamentarnimi volitvami v aprilu 2004 je prisotna velika politična nestabilnost. Predsedniške volitve bodo decembra leta 2007. Od sedemdesetih let potekajo pogovori o združitvi obeh Korej, a je zaradi ideoloških razlik prišlo le do nekaterih sporazumov (1991-sporazum o pomiritvi, nenapadanju in sodelovanju). Južna Koreja je po obliki predsedniška republika z večstrankarskim političnim sistemom. (<http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/krtoc.html>)

6.2. PREDSTAVITEV USTAVE

Ustava Republike Koreje je bila prvotno sprejeta 17. julija 1948 in je bila kasneje devetkrat dopolnjena oziroma spremenjena. Tako spremenjena, z vsemi amandmaji, je bila sprejeta 27. oktobra 1987, v veljavo pa je stopila 25.2.1988. V ustavi iz leta 1948 je predsednika izvolila enodomna narodna skupščina, v prvi dopolnitvi leta 1952 pa je ustava predpisala izvolitev predsednika na splošnih volitvah in dvodomnost narodne skupščine. Druga dopolnitev leta 1954 je vključila predpis, da predsednika države v primeru smrti ali njegove nezmožnosti opravljanja poslov nasledi podpredsednik. Tretja dopolnitev julija 1960 je predvidela uveljavitev parlamentarnega sistema, kjer naj bi imel predsednik vlade glavno funkcijo v izvršilni veji oblasti, medtem ko bi bil na splošnih volitvah izbrani predsednik države šef države in vrhovni poveljnik obrambnih sil. Novembra 1960 so sprejeli amandma, ki je omogočal ljudski skupščini predpisovati retroaktivne zakone z namenom kaznovanja tistih, ki so bili direktno udeleženi v volilnih prevarah in/ali so bili odgovorni za pobijanje in mučenje ljudi, ki so nasprotovali takšnim prevaram. Peti amandma je leta 1962 sprejela vojaška vlada, ki je prišla na oblast z državnim prevratom leta 1961. Ta amandma je spet vzpostavil predsedniški sistem in enodomnost. Ustavni amandma, sprejet leta 1969, je omogočil tretjo reelekcijo predsednika države, saj je ta sprememba omogočila ponovno kandidiranje že dvakratnemu predsedniku Park Chung Hee-ju, ki si je nato leta 1972 s sedmim amandmajem zagotovil doživljenski (trajni) mandat. Ta amandma je dal predsedniku države vso oblast. Osmi amandma je leta 1980 sprejela vojaška vlada Chun Doo Hwan-a in je določil enkratno sedemletno mandatno dobo za predsednika. Zadnji amandma je bil sprejet leta 1987 in je obnovil splošne volitve za predsednika države, ki odslej omogočajo predsedniku države samo enkratni petletni predsedniški mandat. (<http://www.asianinfo.org/asianinfo/korea/gov/>)

Ustava določa delitev oblasti na izvršilno, zakonodajno in sodno vejo oblasti, kjer je zakonodajna funkcija v rokah ljudske skupščine, izvršilno vejo oblasti predstavlja predsednik države in državni svet z ministri in predsednikom vlade, sodišča pa opravljajo funkcijo sodne veje oblasti. Vse tri veje oblasti so med seboj neodvisne. Ustava omogoča tržno ekonomijo. Predloge za amandmaje k ustavi lahko predlaga predsednik države ali večina v ljudski skupščini, ki se mora odločiti o predlogih v roku šestdesetih dni. Sprejetje amandmaja zahteva podporo vsaj 2/3 vseh članov v ljudski skupščini, nato pa mora biti izpeljan referendum v roku tridesetih dni. Amandma k ustavi je sprejet z večino glasov volivcev.

Sprejeti amandmaji, ki se kakorkoli tičejo predsednika države, ne veljajo za trenutno vladajočega predsednika, ampak začnejo veljati s prihodom novega predsednika na oblast. Tako se je končala možnost predsednikov države, ki so hoteli podaljšati svojo vladavino s pomočjo spremembe ustave.

Ustava Južne Koreje je sestavljena iz preambule in desetih poglavij oz. 130 členov ter šestih ustavnih amandmajev. V uvodu se zavzema za ukinitvev socialnih nepravilnosti in za zagotovitev enakih možnosti vsakemu posamezniku na vseh področjih življenja.

1.poglavje: SPLOŠNI PREDPISI

Južna Koreja je demokratična republika, vsa suverenost pa pripada ljudstvu (1.člen)¹⁷. Pravice in dolžnosti južnokorejskih državljanov so zapisane v posebnem zakonu, država pa mora poskrbeti tudi za državljane po svetu (2.člen). Južna Koreja si bo prizadevala za ohranitev mednarodnega miru in se bo vzdržala agresivnih vojn, oborožene sile Južne Koreje pa bodo služile varnosti in v podporo politični neodvisnosti (5.člen). Status tujcev je zajamčen v skladu z mednarodnimi zakoni in pogodbami (6.člen). Javni uslužbenci morajo služiti celotnemu ljudstvu in so ljudstvu tudi odgovorni, njihov položaj in politična nepristranskost in pravičnost pa se zagotavlja v skladu z zakonom (7.člen). Ustanavljanje političnih strank je svobodno, zagotavlja pa se tudi večstrankarstvo. Politične stranke morajo biti pri svojem delovanju demokratične, hkrati pa uživajo zaščito in podporo države v skladu s posebnim zakonom. Če stranke delujejo v nasprotju z osnovnimi demokratičnimi pravili, jih lahko vlada v sodelovanju z ustavnim sodiščem razpusti (8.člen). Država si bo prizadevala za ohranitev in razvoj kulturne dediščine ter stopnjevanje narodne kulture (9.člen).

2.poglavje: PRAVICE IN NALOGE DRŽAVLJANOV

Vsem državljanom sta priznana in zajamčena človekova osebnost in dostojanstvo. Dolžnost države je, da zagotavlja osnovne človekove pravice in temeljne svoboščine vsakemu posamezniku (10.člen). Vsi državljani so enakopravni pred zakonom, ne sme obstajati diskriminacija na političnem, ekonomskem, družbenem ali kulturnem področju ne glede na

¹⁷ Povzeto po: http://www.oefre.unibe.ch/law/icl/ks00000_.html

narodnost, raso, spol in versko ali politično prepričanje. Nobena družbena skupina ne sme imeti privilegiranega položaja (11.člen). Vsi državljani morajo uživati osebno svobodo. Nobena oseba ne sme biti aretirana, ovirana, preiskovana, kaznovana ali podvržena prisilnemu delu, razen v skladu z zakoni. Noben državljan ne sme biti mučen ali prisiljen pričati proti sebi. V primeru kazenskega postopka proti domnevnim storilcem hujših kaznivih dejanj, lahko preiskovalci zahtevajo od sodnikov zaporni nalog za osumljenca zaradi strahu pred pobegom ali uničenjem dokazov. Vsaka aretirana oseba ima pravico do pravnega svetovanja, ki ji ga mora v primeru lastne nezmožnosti zagotoviti država. Nobena oseba ne sme biti aretirana brez predhodne obrazložitve, priznanje pod vplivom mučenja ali drugačnega nasilja pa se ne prizna kot dokazno gradivo (12.člen). Noben državljan ne sme biti obtožen za dejanje, ki se ne obravnava kot kaznivo dejanje po zakonu. Državljanom se ne sme omejevati političnih pravic, hkrati pa se nikomur ne sme odvzeti lastninskih pravic z retroaktivno zakonodajo (13.člen). Vsi državljani imajo pravico, da se prosto gibljejo, si svobodno izbirajo prebivališče in imajo pravico preseljevanja po lastni volji (14.člen), hkrati pa imajo vsi pravico do dela (15.člen). Ne sme so posegati v zasebnost državljanov (17.člen), ne sme biti omejena pravica varstva tajnosti pisem in drugih občil (18.člen), vsi pa imajo pravico do svobodnega verskega prepričanja (19.člen). Nobena religija nima statusa državne, cerkev in država pa sta ločeni (20.člen). Državljanji imajo pravico do zbiranja in združevanja, ne sme pa obstajati cenzura govora in medijev, vendar pa pri tem se ne sme kršiti časti in pravic ljudi. (21.člen). Vsakemu državljanu je dodeljena pravica do učenja in pridobitve znanj (22.člen). Vsakomur je zagotovljena lastninska pravica, ki se lahko odtuji le v primerih, ki so zapisani v posebnem zakonu (23.člen). Volilno pravico ureja zakon (24.člen), državljani imajo tudi možnost vlaganja peticij in pisanja vladnim agencijam v skladu z zakoni, vlada pa mora peticije preučiti (26.člen). Vsi državljani imajo pravico do sodnega varstva pred usposobljenimi sodniki, sojenja pa morajo biti hitra, osumljeni pa so nedolžni vse do trenutka izreka krivde (27.člen). Državljanom, ki so bili žrtev kaznivih dejanj in so bili poškodovani, država priskrbi pomoč v skladu s posebnim zakonom (30.člen). Vsem državljanom je dana možnost izobraževati se v skladu z njihovimi sposobnostmi, državljani morajo poskrbeti za osnovno izobrazbo svojih otrok, splošna šolska obveznost pa je brezplačna. Zagotovljena pa je tudi (politična) neodvisnost visokega šolstva (31.člen). Vsem je zagotovljena pravica do dela. Država si bo prizadevala za pospeševanje zaposlovanja in bo predpisala tudi dolžnosti zaposlenih v skladu z demokratičnimi načeli. Pogoji za sklenitev delovnega razmerja se določijo s posebnim zakonom, posebna pozornost pri zaposlovanju pa bo veljala ženskam in otrokom, ki ne smejo biti diskriminirani pri pogojih zaposlovanja (32.člen). Za izboljševanje

delovnih pogojev se lahko delavci združujejo in jim je dana možnost kolektivnega dogovarjanja (33.člen). Vsi državljani so upravičeni do dostojanstvenega življenja, država pa mora zagotavljati družbeno varnost in blaginjo, še posebej ženskam, starejšim, otrokom, nesposobnim in bolnim (34.člen). Država in vsi njeni državljani si morajo prizadevati za zaščito okolja (35.člen). Država si bo posebej prizadevala za matere in zdravje državljanov (36.člen), svoboščine in pravice državljanov pa se lahko omejijo v primerih za zagotovitev narodne varnosti (37.člen). Vsi državljani so dolžni plačevati davke in dajatve v skladu z zakonodajo (38.člen). V skladu z zakonom imajo državljani dolžnost služenja vojske (39.člen).

3.poglavje: LJUDSKA SKUPŠČINA

Ljudska skupščina ima zakonodajno oblast (40.člen). Sestavljena je iz poslancev, ki jih volijo državljani na splošnem, enakem, neposrednem in tajnem glasovanju. Število poslancev mora biti določeno z zakonom, a to število ne bi smelo biti manjše od 200. Volilni sistem in število poslancev glede na proporcionalno predstavništvo ureja zakon (41.člen). Mandatna doba poslancev traja štiri leta (42.člen). Zakon določa nezdržljivost funkcije poslanca z drugimi funkcijami in dejavnostmi (43.člen). Noben poslanec ne sme biti aretiran ali priprt v času zasedanja ljudske skupščine brez privolitve ljudske skupščine. V primeru aretacije ali pripora poslanca pred sejo, mora biti ta na zahtevo ljudske skupščine izpuščen in prisoten na seji (44.člen). Noben poslanec ni odgovoren za mnenje ali glas, ki ga je izrekel na sejah ljudske skupščine (45.člen). Poslanci bi morali delovati v skladu z nacionalnimi interesi in izvajati svoje dolžnosti v skladu z vestjo (46.člen). Ljudska skupščina zaseda na rednih sejah, pod pogoji, ki so zapisani v zakonu, seje pa naj ne bi trajale dlje kot sto dni. Izredne seje lahko skliče predsednik države ali ena četrtnina vseh poslancev, trajanje pa je omejeno na trideset dni. Pri sklicevanju izrednih sej mora predsednik ljudske skupščine navesti vzroke za sklic in čas trajanja seje (47.člen). Ljudska skupščina izvoli enega predsednika in dva podpredsednika (48.člen) ter sprejema zakone in druge odločitve ob prisotnosti večine vseh poslancev in z večino opredeljenih glasov navzočih poslancev, kadar ni z ustavo ali z zakonom določena drugačna večina (49.člen). Seje ljudske skupščine so javne, razen če drugače odloči večina prisotnih poslancev ali predsednik ljudske skupščine (50.člen). Zakonski osnutek lahko predloži poslanec ali izvršilna veja oblasti (52.člen). Zakonski osnutek, ki ga sprejme ljudska skupščina, se izroči izvršilni veji oblasti, predsednik države pa ga mora razglasiti v 15 dneh. Če predsednik države zakonski osnutek zavrne (odložilni veto), ga mora poslati nazaj v

ljudsko skupščino, s pisnim pojasnilom zavrnitve in prošnjo ponovne obravnave. Predsednik države ne more zahtevati ponovne obravnave zakonskega osnutka v ljudski skupščini po delih ali po predlaganih amandmajih. V primeru ponovne obravnave zakonskega osnutka mora biti na seji prisotna več kot polovica vseh poslancev in če poslanci ponovno z dvotretjinsko večino vseh prisotnih poslancev izglasujejo zakon v prvotni oziroma originalni obliki, zakonski osnutek postane zakon. Če predsednik države ne razglasi zakonskega osnutka ali ne zahteva ponovne obravnave v 15 dneh, potem zakonski osnutek postane zakon. Predsednik mora nemudoma razglasiti zakon. Če predsednik ne razglasi zakonskega osnutka v petih dneh, potem ko je postal zakon, ali potem ko je bil vrnjen izvršilni oblasti, zakon razglasi predsednik ljudske skupščine. Razen če je predvideno drugače, zakon stopi veljavo v 20 dneh po njegovi razglasitvi (53.člen). Ljudska skupščina odloča o proračunu. Izvršilna oblast oblikuje in predlaga proračun ljudski skupščini za vsako proračunsko leto 90 dni pred začetkom proračunskega leta. Ljudska skupščina odloči o proračunu 30 dni pred začetkom proračunskega leta. Če državni proračun ni sprejet pred začetkom proračunskega leta, lahko izvršilna oblast v skladu s prejšnjim proračunskim letom do sprejetja novega proračuna v nekaterih primerih potroši rezervni sklad, ki ga predvideva vsak sprejet proračun (54.člen). Rezervni sklad v proračunu sprejme ljudska skupščina, izplačila iz rezervnega sklada pa so odobrena med naslednjo sejo ljudske skupščine (55.člen). V primeru dopolnitve proračuna izvršilna oblast oblikuje popravljeni oziroma revidirani proračun in ga predloži ljudski skupščini (56.člen). Ljudska skupščina ne more brez vednosti izvršilne oblasti povečati ali ustvariti nov strošek v proračunu (57.člen), v primeru državnih stroškov izven proračuna pa mora izvršilna oblast dobiti soglasje ljudske skupščine (58.člen). Ljudska skupščina ima tudi pravico privolitve in strinjanja pri sklenitvah in ratifikacijah raznih pogodb, ki se nanašajo na področje države in njenega varovanja in delovanja (60.člen), lahko pa tudi nadzira in raziskuje razne državne zadeve, posle in afere (61.člen). Zasedanj ljudske skupščine in njenih odborov in komisij se lahko udeležujejo tudi predsednik vlade, člani državnega sveta in ostali vladni člani, ki lahko dajejo svoja mnenja ali pa odgovarjajo na razna vprašanja (62.člen). Ljudska skupščina lahko izglasuje nezaupnico predsedniku vlade ali članu državnega sveta. Predlog nezaupnice lahko predlaga ena tretjina poslancev, nezaupnica pa je sprejeta z navadno večino vseh poslancev (63. člen). Ljudska skupščina ima svoj poslovnik, s katerim lahko preverja usposobljenost poslancev, lahko zanje predlaga disciplinske ukrepe in lahko z vsaj 2/3 večino razreši poslanca (64.člen). Ljudska skupščina lahko predlaga obtožbo ("impeachment") zoper predsednika države, predsednika vlade, državne svetnike, ministre, člane ustavnega sodišča in volilne komisije, člane revizijske in nadzorne komisije ter druge uradnike, za katere menijo,

da so kršili ustavo, zakone ali svoje dolžnosti. Za predlog obtožbe za predsednika države mora predlog predložiti vsaj polovica poslancev in je dokazana oziroma potrjena, če se z njo strinja vsaj 2/3 poslancev. Za ostale pa mora predlog predložiti 1/3 poslancev, za sprejetje obtožbe pa se mora strinjati vsaj polovica poslancev (65.člen).

4.poglavje: IZVRŠILNA OBLAST

1 del: PREDSEDNIK DRŽAVE

Predsednik države je šef države in predstavlja državo. Predsednikova dolžnost je ohranjanje neodvisnosti, ozemeljske celovitosti in neokrnjenosti države in ustave. Predsednik države pripada izvršilni veji oblasti, ki jo tudi vodi (66.člen). Predsednika volijo državljani na splošnih, enakih, neposrednih in tajnih volitvah. V primeru, da na volitvah dobi enako število glasov več oseb, postane predsednik oseba, ki je izvoljena na javni seji ljudske skupščine z večino glasov navzočih poslancev. Če kandidira le en predsedniški kandidat, mora prejeti vsaj tretjino vseh veljavnih glasov. Za predsednika lahko kandidirajo vsi državljani, starejši od 40 let (67.člen). Nov predsednik mora biti izvoljen 70 - 40 dni prej, preden preteče mandat njegovemu predhodniku. V primeru nezasedenosti mesta predsednika države, njegove smrti ali če ga sodišče razglasi za nesposobnega, mora biti novi predsednik države izvoljen v 60 dneh (68.člen). Mandat predsednika države traja pet let, ponovna izvolitev ni mogoča (70.člen). V primeru odsotnosti ga nadomešča predsednik vlade (71.člen). Predsednik države sklepa pogodbe; pooblašča, sprejema in odpošilja poslanike; in razglša vojno stanje ter sklepa mir (73.člen). Predsednik države je vrhovni poveljnik njenih obrambnih sil. Organizacija in formacija oboroženih sil je zakonsko določena (74.člen). V primeru izrednih razmer lahko predsednik države brez privolitve ljudske skupščine odreja politiko države glede na lastno presojo, kaj je najbolje za državo (76.člen). Predsednik imenuje in odpokliče državne funkcionarje, kakor je določeno z ustavo in zakoni (78.člen). Predsednik podeljuje odlikovanja in ostale častne naslove, kakor je določeno z zakonom (80.člen). Lahko je prisoten na sejah ljudske skupščine, lahko nagovori poslance ali izraža svoje mnenje s pisnim priporočilom (81.člen). Funkcija predsednika države je nezdružljiva z ostalimi državnimi, javnimi in privatnimi funkcijami (83.člen). V svojem mandatu predsednik ne more biti obtožen kriminalnih dejanj, razen za primer vodenja upora ali državne izdaje (84.člen).

2. del: A) PREDSEDNIK VLADE IN ČLANI DRŽAVNEGA SVETA

Predsednik države imenuje predsednika vlade z odobritvijo ljudske skupščine. Predsednik vlade svetuje predsedniku države in usmerja ministre pod taktirko predsednika države. Član vojske ne more postati predsednik vlade, razen če je upokojen (86.člen). Predsednik države imenuje člane državnega sveta na priporočilo predsednika vlade. Člani državnega sveta svetujejo predsedniku v zadevah v zvezi z vodenjem države in glede tega tudi presojujejo ter odločajo. Predsednik vlade lahko predsedniku države poda priporočilo o razrešitvi člana državnega sveta. Član vojske ne more biti član državnega sveta, razen če je upokojen (87.člen).

B) DRŽAVNI SVET

Državni svet odloča o pomembnih zadevah, ki spadajo pod pooblastila izvršilne oblasti. Državni svet je sestavljen iz predsednika državnega sveta, predsednika vlade in ostalih članov in naj bi jih ne bilo več kot 30 in ne manj kot 15. Državni svet vodi predsednik države, predsednik vlade je podpredsednik državnega sveta (88.člen). Med ključne zadeve, ki so podane državnemu svetu v obravnavo, sodijo: spremljanje politike izvršilne veje oblasti, razglašanje vojnega stanja in sklepanje miru ter ostale pomembne zadeve v zvezi z zunanjo politiko; preučevanje zakonskih osnutkov in dopolnil k ustavi, preučevanje zahtev za državni referendum, predlaganje pogodb in predlaganje predsedniških dekretov; proračun; nujne odredbe in nujne ekonomske in finančne odredbe predsednika; pomembne vojaške zadeve; preučevanje predlogov za sklic izredne seje ljudske skupščine; podeljevanje odlikovanj in častnih naslovov; pomilostitve; razdeljevanje pristojnosti ministrov; zahteve za razpust in prepoved politične stranke... (89.člen). Na priporočilo predsednika države se lahko ustanovi posvetovalni svet starejših državnikov, ki obravnava pomembnejše zadeve. Predsednik posvetovalnega sveta je bivši predsednik, če bivšega predsednika ni, ga imenuje sedanji predsednik. Organizacija, funkcije in ostale pomembne zadeve v zvezi z delovanjem posvetovalnega sveta starejših državnikov so določene s posebnim zakonom (90.člen). Na priporočilo predsednika države se lahko ustanovi nacionalni varnostni svet, predsednik države pa njihova srečanja tudi vodi. Organizacija, funkcije in ostale pomembne zadeve v zvezi z delovanjem nacionalnega varnostnega sveta so določene s posebnim zakonom (91.člen). Za svetovanje predsedniku države se lahko ustanovijo posebni svetovalni sveti (92.,93člen).

C) MINISTRSTVA

Ministre imenuje predsednik države na priporočilo predsednika vlade izmed članov državnega sveta (94.člen). Ustanovitev, organizacija in funkcije posameznih ministrstev so določene z zakonom (96.člen).

D) REVIZIJSKA IN NADZORNA KOMISIJA

Predsednik države ustanovi revizijsko in nadzorno komisijo, ki pregleduje in nadzira državne dohodke in izdatke, račune države in ostalih vladnih organizacij, ter preverja kvaliteto dela izvršilnih agencij in javnih uslužbencev (97.člen). Revizijska in nadzorna komisija mora biti sestavljena iz najmanj 5 in največ 11 članov, vključno s predsednikom komisije. Predsednika komisije imenuje predsednik države z odobritvijo ljudske skupščine. Mandat predsednika komisije traja štiri leta, z možnostjo enkratne ponovne izvolitve. Člane komisije imenuje predsednik države, na priporočilo predsednika komisije. Mandat članov komisije traja štiri leta, z možnostjo enkratnega ponovnega imenovanja (98.člen). Revizijska in nadzorna komisija nadzoruje proračunske dohodke in izdatke vsako leto, poročilo pa poda predsedniku države in ljudski skupščini naslednje leto (99.člen). Organizacija in funkcije revizijske in nadzorne komisije, kvalifikacije članov, področje nadzora posameznih članov komisije in ostale pomembne zadeve so določene z zakonom (100.člen).

5.poglavje: SODIŠČA

Sodna oblast je podeljena sodiščem, ki jih sestavljajo sodniki. Sodišča so razdeljena na vrhovno sodišče, ki je predstavlja najvišjo raven sodišča, in ostala sodišča na specifični stopnji. Pogoji za pridobitev sodniške funkcije so zakonsko določeni (101.člen). Vrhovno sodišče je lahko razdeljeno na posamezna področja. Na vrhovnem sodišču delujejo vrhovni sodniki. Organizacija vrhovnega sodišča in nižjih sodišč je zakonsko določena (102.člen). Sodniki so pri opravljanju sodniške funkcije neodvisni. Vezani so na ustavo in zakon (103.člen). Predsednika vrhovnega sodišča imenuje predsednik države z odobritvijo ljudske skupščine. Ostale vrhovne sodnike tega sodišča imenuje predsednik države, na priporočilo predsednika vrhovnega sodišča in z odobritvijo ljudske skupščine. Ostale sodnike nižjih sodišč imenuje predsednik vrhovnega sodišča s privolitvijo konference vrhovnega sodišča (104.člen). Mandat predsednika vrhovnega sodišča traja šest let, ponovno imenovanje ni

mogoče. Mandat sodnikov vrhovnega sodišča prav tako traja šest let, njihova ponovna izvolitev je zakonsko določena. Mandat ostalih sodnikov nižjih sodišč traja deset let, ponovno imenovanje je zakonsko določeno. Upokojevanje sodnikov je zakonsko določeno (105.člen). Razrešitev sodnikov je mogoča le v primeru obtožbe, zaporne kazni ali večje kršitve in kazni. Sodnike ni mogoče suspendirati ali jim zmanjšati plače, možna je zgolj disciplinska obravnava (106.člen). Primere predlogov za presoje ustavnosti zakonov obravnava ustavno sodišče, vrhovno sodišče pa je tisto, ki ima končno besedo glede ustavnosti in zakonodaje (107.člen). Sojenja in njihove odločitve so javne, razen v izrednih primerih, ki se tičejo državne varnosti (109.člen). Lahko se ustanovijo posebna vojaška sodišča, ki jih nadzira vrhovno sodišče, njihovo organiziranje in naloge pa ureja poseben zakon (110.člen).

6.poglavje: USTAVNO SODIŠČE

Ustavno sodišče presoja naslednje zadeve: protiustavnost zakona na zahtevo sodišč; obtožbe; razpust politične stranke; konflikte glede pristojnosti med državnimi agencijami in lokalnimi oblastmi; peticije v zvezi z ustavo, kot je določeno z zakonom. Ustavno sodišče je sestavljeno iz devetih ustavnih sodnikov, ki so za to delo kvalificirani. Šest jih imenuje ljudska skupščina, tri pa po svoji lastni presoji in v skladu z zahtevanimi kvalifikacijami imenuje predsednik vrhovnega sodišča. Predsednika ustavnega sodišča določi in imenuje predsednik države izmed vseh ustavnih sodnikov z odobritvijo ljudske skupščine (111.člen). Mandat sodnikov ustavnega sodišča traja šest let, ponovno imenovanje je omogočeno pod pogoji, ki so zakonsko določeni. Sodniki ustavnega sodišča ne morejo biti člani politične stranke in ne se ne smejo aktivno politično udeleževati. Sodnike ustavnega sodišča ni mogoče razrešiti, razen v primeru obtožbe, zaporne kazni ali hujše kršitve (112.člen). V primeru, ko ustavno sodišče odloči o neustavnosti zakona, ukinitvi politične stranke, "impeachmenta" ali o peticiji, ki se tiče ustave, mora priti do soglasja vsaj šestih sodnikov. Organiziranost, funkcije in ostale zadeve ustavnega sodišča se uredijo z posebnim zakonom (113.člen).

7.poglavje: VOLILNA KOMISIJA

Volilna komisija se ustanovi za nadzor in pravične volitve ter se ukvarja z administrativnimi zadevami povezanimi z političnimi strankami. Centralna volilna komisija je sestavljena iz devetih članov; tri imenuje predsednik države, tri izbere ljudska skupščina, tri pa predsednik vrhovnega sodišča. Predsednik komisije je izvoljen izmed članov volilnega odbora. Mandat članov volilne komisije traja šest let. Članom volilne komisije je prepovedano sodelovati v politični stranki, prav tako se ne smejo politično udeleževati. Razrešitev članov volilne komisije ni mogoča, razen v primeru obtožbe, zaporne kazni ali hujše kršitve zakona (114. člen).

8.poglavje: LOKALNA AVTONOMIJA

Lokalne oblasti se ukvarjajo z administrativnimi zadevami, ki prispevajo k blagostanju njenih prebivalcev, upravljajo z lastnino in lahko sprejemajo določila, ki se nanašajo na lokalno avtonomijo, v okviru zakonov in regulativ (117.člen). Vsaka lokalna vlada ima svoj svet, katerega naloge so določene v zakonu (118.člen).

9.poglavje: GOSPODARSTVO

Gospodarska ureditev v Južni Koreji naj temelji na spoštovanju svobodne gospodarske pobude ter ugodnem spodbujanju podjetnosti podjetij in posameznikov na ekonomskem področju. Država lahko usmerja, upravlja in koordinira gospodarsko področje z namenom obdržati ravnotežje rasti in stabilnost domačega gospodarstva, zagotavljanja primerne distribucije dohodka, preprečevanja dominacije trga in zlorabe gospodarske moči (119.člen). Pravica izkoriščanja, razvijanja in uporabljanja rudninskih in ostalih podzemnih virov, morskih virov, vodne sile in ostalih naravnih virov v gospodarske namene se lahko uživa določeno časovno obdobje pod pogoji, zapisanimi v posebnem zakonu. Zemlja in njeni naravni viri morajo biti pod zaščito države, ki mora skrbeti za njihovo uravnoteženo razvijanje in koriščenje (120.člen). Država lahko v skladu z zakonodajo naloži omejevanje pravic ali različne obveznosti, ki so potrebne za učinkovito in uravnoteženo koriščenje, razvijanje in ohranjanje zemljišč po vsej državi (122.člen). Država naj ureja, uvaja in izvaja načrt za vsestranski razvoj in podporo kmetijskim in ribiškim skupnostim z namenom zaščite, vzgajanja in pospeševanja kmetijstva in ribištva, hkrati pa mora država skrbeti za enakomeren

razvoj vseh provinc. Država lahko uravnava cene kmetijskih izdelkov z namenom zaščite interesov kmetov in ribičev ali zaradi uravnavanja ponudbe in povpraševanja, hkrati pa lahko pospešuje razvoj raznih združenj na kmetijskem področju (123.člen). Država mora zagotavljati potrošniško zaščito (124.člen) ter spodbujati, koordinirati in regulirati zunanjo trgovino (125.člen). Zasebna podjetja ne smejo biti nacionalizirana, njihovo upravljanje pa ne sme biti nadzorovano s strani države, razen v primerih, predpisanih v posebnem zakonu ali v nujnih primerih (126.člen). Država se mora truditi za razvoj gospodarstva s pomočjo razvijanja znanosti ter tehnoloških inovacij in v ta namen uvesti sistem standardov (127.člen).

10.poglavje: USTAVNA REVIZIJA

Predlog spremembe ustave lahko ljudski skupščini predlaga predsednik države ali večina poslancev ljudske skupščine. Amandma k ustavi, ki ureja dolžino predsedovanja predsednika države ali možnost njegove ponovne izvolitve ne velja za trenutnega predsednika (128.člen). Predsednik države mora preko javnih občil ljudstvo vsaj dvajset dni seznanjati s predlaganimi amandmaji k ustavi (129.člen). Ljudska skupščina se mora o predlaganem amandmaju odločiti v roku šestdesetih dni. Amandma je sprejet, če zanj glasuje vsaj 2/3 poslancev celotne ljudske skupščine. Ta amandma mora bit v roku tridesetih dni predložen na referendum, za njegovo sprejetje pa je potrebna večina glasov volivcev, ki so se udeležili referenduma, predsednik države pa ga mora nemudoma razglasiti (130.člen).

KONČNE IN PREHODNE DOLOČBE, sprejete z Ustavnimi amandmaji leta 1988

- 1) Ustavni amandmaji stopijo v veljavo 25. februarja 1988; uzakonitev ali dopolnitev zakonodaje, ki je potrebna za dopolnitev te ustave, volitve predsednika države in članov ljudske skupščine in ostale nujne zadeve, ki se tičejo dopolnitve te ustave, so lahko izpeljane prednostno pred začetkom uveljavljanjem te ustave.
- 2) Prve predsedniške volitve v skladu z novo ustavo morajo biti izpeljane v roku štiridesetih dni od začetka veljavnosti ustave. Trajanje mandata predsednika države se začne šteti od začetka uveljavljanja te ustave.
- 3) Prve volitve poslancev ljudsko skupščino po sprejetju te ustave se morajo izvesti v roku šestih mesecev od razglasitve ustave. Trajanje mandata izvoljenim poslancem se začne šteti od dneva prvega zasedanja. Dosedanjim poslancem se mandat konča dan pred zasedanjem novoizvoljenih poslancev.

4) Za javne uslužbence in ostale zaposlene s strani države pred sprejetjem nove ustave se smatra, kot da so zaposleni na temelju te ustave. Javni uslužbenci, ki jim nova ustava spreminja položaj, vlogo ali način izvolitve (predsednik vrhovnega sodišča, predsednik revizijske komisije), ostanejo na svojih položajih, dokler njihovi nasledniki niso izvoljeni v skladu s to ustavo; njihov mandat se konča dan pred namestitvijo njihovih naslednikov. Za ostale sodnike vrhovnega sodišča (razen predsednika in vrhovnih sodnikov) se njihov položaj ne spremeni. Spremembe delovanja javnih uslužbencev v novi ustavi začnejo veljati po novih volitvah teh uslužbencev.

5) Zakoni, predpisi, odločbe in pogodbe ostanejo nespremenjeni, razen če so v nasprotju z ureditvijo nove ustave.

6) Organizacije, ki so opravljale naloge, ki jih po sprejetju te ustave dobijo novo nastale organizacije, opravljajo naloge in funkcije do ustanovitve novih organizacij; novo nastale z dnem ustanovitve prevzamejo funkcije in naloge starih organizacij.
(http://www.oefre.unibe.ch/law/icl/ks00000_.html)

6.3. ZAKONODAJNA VEJA OBLASTI

Zakonodajni veji oblasti je posvečeno 3. poglavje v ustavi, ki že dokaj natančno opisuje delovanje ljudske skupščine, ki je enodomna in jo sestavlja 299 članov, ki so izvoljeni na splošnih in tajnih volitvah, njihov mandat pa traja štiri leta. Zato bom na tem mestu skušal prikazati le še tiste mehanizme delovanja ljudske skupščine, ki jih ustava ne definira.

253 poslancev je izvoljenih v okrožjih, kjer imajo enokrožni večinski volilni sistem, 46 pa jih je izvoljenih po proporcionalnem sistemu. Kandidat za poslanca mora biti star vsaj 25 let. Ljudska skupščina zaseda na rednih in izrednih sejah. Redne seja naj ne bi trajale več kot sto dni, skličejo pa se enkrat letno. Izredne seje lahko skliče predsednik države ali ena četrtnina vseh poslancev, trajanje pa je omejeno na trideset dni, pri tem pa mora predsednik narodne skupščine navesti vzroke za sklic in čas trajanja seje. Ljudska skupščina sprejema zakone in druge odločitve ob prisotnosti večine vseh poslancev in z večino opredeljenih glasov navzočih poslancev, kadar ni z ustavo ali z zakonom določena drugačna večina. Glasovanje v ljudski skupščini je lahko javno ali tajno, lahko pa poteka na več načinov: z vstajanjem, elektronsko, z oddajanjem glasov v posebne volilne skrinjice ali s poimenskim klicanjem poslancev. Seje ljudske skupščine so javne, razen če drugače odloči večina prisotnih poslancev ali predsednik ljudske skupščine. Ljudska skupščina izmed svojih članov izvoli predsednika in dva podpredsednika. (<http://www.politicalresources.net/korea.htm>)

Ljudski skupščini pri delovanju pomagajo stalni in posebni odbori, pogajalske skupine in močen upravni aparat. V stalnih odborih se pripravlja gradivo za seje narodne skupščine in so glavni poligon za usklajevanje razlik med vladnimi strankami in opozicijo. V odborih se predstavlja in pripravlja politika, ki jo nato člani narodne skupščine na svojih zasedanjih ovržejo ali pa jo sprejmejo. Člani odborov opravljajo delo dve leti, odborom pa predseduje predsednik odbora, ki je izvoljen izmed članov odbora. Stalni odbori so (16): vladni odbor; odbor za zakonodajo in sodstvo; odbor za državno politiko; odbor za finance in gospodarstvo; odbor za združitev; odbor za zunanje zadeve in trgovino; odbor za državno varnost; odbor za vladno administracijo in lokalno avtonomijo; odbor za šolstvo; odbor za znanost, tehniko, informacije in telekomunikacije; odbor za kulturo in turizem; odbor za kmetijstvo; odbor za gozdarstvo, pomorske zadeve in ribištvo; odbor za trgovino, industrijo in energijo; odbor za zdravstvo in socialne zadeve; odbor za okolje in delo; odbor za gradnje in transport, odbor za obveščanje. Posebni odbori se ustanavljajo glede na potrebe, članstvo v njih pa poteče, ko se

reši zadeva, ki jo odbor raziskuje in preučuje. Vsaka politična stranka v ljudski skupščini, ki ima več kot 20 poslancev, lahko ustanovi pogajalske skupine znotraj stranke, ki se z ostalimi strankami znotraj ljudske skupščine pogajajo o določenih zadevah. (<http://www.asianinfo.org/asianinfo/korea/politics.htm>)

6.4. IZVRŠILNA VEJA OBLASTI

Izvršilno vejo oblasti zelo natančno opisuje 4. poglavje ustave, zato bom skušal prikazati le še nekatere relevantne podatke, ki bodo skupaj s poglavjem v ustavi dali neko okvirno stanje izvršilne veje oblasti. Sestavljena je iz predsednika države, predsednika vlade, državnega sveta, (17) ministrstev, vladnih agencij, revizijske in inšpekcijske komisije in nacionalnega varnostnega sveta.

Predsednik države vodi izvršilno vejo oblasti, izvoljen pa je na splošnih in tajnih volitvah. Amandma ustave iz leta 1987 pa mu določa petletni mandat brez možnosti reelekcije. Je vrhovni poveljnik obrambnih sil, v primeru njegove odsotnosti pa ga nadomešča predsednik vlade. Pooblastila se mu povečajo v morebitnih izrednih razmerah, ko ni mogoče sklicati ljudske skupščine (državni nemiri, grožnje od zunaj, naravne nesreče, gospodarske krize), ko lahko sam oblikuje politiko države. Predsednik predstavlja državo, ponavadi je predstavnik (predsednik) neke politične stranke ali politične usmeritve. Imenuje državne uslužbence (tudi predsednika vlade z odobritvijo ljudske skupščine ter člane državnega sveta na predlog predsednika vlade), usmerja delo ljudske skupščine in nadzira delovanje vladnih agencij (revizijske in nadzorna komisija, odbor za civilne službe, protikorupcijski odbor, nacionalni varnostni svet). Poleg tega, da razglašča zakone, jih lahko tudi predlaga ljudski skupščini, le-ta pa ga ne more razrešiti. Za svetovanje predsedniku države se lahko ustanovijo posebni svetovalni sveti. Predsednik Južne Koreje je decembra 2002 postal Roh Moo-hyun (pripadnik Demokratske stranke). (<http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/krtoc.html>)

V Južni Koreji ima predsednik vlade vlogo pomočnika predsednika države, saj ga le-ta tudi imenuje na predlog ljudske skupščine. Ena njegovih ključnih nalog je nadzorovanje in usklajevanje dela ministrov. Ministri so odgovorni za oblikovanje in izvrševanje državnih politik na posameznih področjih. Za svoja dejanja so odgovorni predsedniku države. Trenutno v Južni Koreji nad oblikovanjem in izvrševanjem državnih politik bdi 17 ministrstev:

ministrstvo za finance in gospodarstvo; ministrstvo za združitev; ministrstvo za zunanje zadeve in trgovino; ministrstvo za pravosodje; ministrstvo za državno obrambo; ministrstvo za vladno administracijo in notranje zadeve; ministrstvo za izobrazbo; ministrstvo za znanost in tehnologijo; ministrstvo za kulturo in turizem; ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo; ministrstvo za trgovino, industrijo in energijo; ministrstvo za informacije in zveze; ministrstvo za zdravstvo in socialne zadeve; ministrstvo za okolje; ministrstvo za delo; ministrstvo za gradnje in transport ter ministrstvo za pomorske zadeve in ribolov. (<http://www.asianinfo.org/asianinfo/korea/politics.htm>)

Državni svet Južne Koreje sestavlja med 15 - 30 članov, vodi pa ga predsednik države in ima svetovalno funkcijo. Med ključne zadeve, ki jih obravnava državni svet, sodijo: državna politika izvršilne oblasti; razglašanje vojnega stanja in sklepanje miru ter ostale pomembne zadeve v zvezi z zunanjo politiko; zakonski osnutki in dopolnila k ustavi, preučevanje zahtev za državni referendum, predlagane pogodbe in predlagani predsedniški dekreti; proračun; nujne odredbe in nujne ekonomske in finančne odredbe predsednika; pomembne vojaške zadeve; prošnje za sklic izredne seje ljudske skupščine; podeljevanje odlikovanj in častnih naslovov; pomilostitve; razdelitev pristojnosti ministrov; zahteve za razpust in prepoved politične stranke. (<http://www.korea.net/>)

Na priporočilo predsednika države se lahko ustanovi nacionalni varnostni svet, katerega delo predsednik države tudi vodi. Organizacija, funkcije in ostale pomembne zadeve v zvezi z delovanjem nacionalnega varnostnega sveta so določene s posebnim zakonom.

Revizijska in nadzorna komisija pregleduje in nadzira državne dohodke in izdatke, račune države in ostalih organizacij, ter preverja kvaliteto dela izvršilnih agencij in javnih uslužbencev ter o svojem delu poda letni poročilo predsedniku države in ljudski skupščini. Sestavljena mora biti iz najmanj 5 in največ 11 članov, vključno z predsednikom komisije. Predsednika komisije imenuje predsednik države z odobritvijo ljudske skupščine. Mandat predsednika komisije traja štiri leta, ponovno imenovanje je omogočeno le enkrat. Člane komisije imenuje predsednik države, na priporočilo predsednika komisije. Mandat članov komisije traja štiri leta, ponovno so lahko imenovani enkrat. (<http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/krtoc.html>)

6.5. SODNA VEJA OBLASTI

Sodni veji oblasti je posvečeno veliko prostora v ustavi, saj 5. poglavje ustave govori o sodiščih na splošno, 6. poglavje pa se ukvarja z institucijo ustavnega sodišča. Zato bom na tem mestu bolj podrobno predstavil še ostale stopnje sodnega sistema v Južni Koreji; tako, da bo morebitni bralec diplomske naloge dobil vsaj kratek obris sodne veje in njenega delovanja. Želim pokazati, da so v Južni Koreji vse tri veje oblasti med seboj povezane. Hkrati pa menim, da le razvito in učinkovito sodstvo lahko zagotovi enakopravnost zakonodajne in izvršilne veje oblasti, hkrati pa je sodna veja tudi tista, ki opredeljuje (in omejuje) delovanje posamezne veje oblasti.

Sodna veja se sestoji iz treh stopenj sodišč: vrhovno sodišče, visoka (prizivna) sodišča ter okrožna sodišča. Poleg tega obstaja še ustavno sodišče kot posebna veja, nato pa obstajajo še družinsko, upravno, patentno in vojaško sodišče kot specializirana sodišča. Sodniki morajo na začetku svoje poklicne poti opraviti pravosodni izpit in dvoletno pripravništvo. Predsednika vrhovnega sodišča imenuje predsednik države z odobritvijo ljudske skupščine, sodnike na nižjih sodiščih pa imenuje predsednik vrhovnega sodišča, ki mu pri delovanju pomaga Svet vrhovnega sodišča.

Najvišja sodna oblast je zaupana vrhovnemu sodišču, ki ga sestavljajo predsednik vrhovnega sodišča in 13 članov. Predsednika vrhovnega sodišča imenuje predsednik države z odobritvijo ljudske skupščine, njegov mandat pa traja šest let - brez možnosti za ponovno izvolitev. Vrhovni sodniki se morajo upokojiti pri starosti 70 let. Predsednik vrhovnega sodišča predlaga sodnike ostalih sodišč. Vrhovno sodišče se ukvarja z zadevami, ki se tičejo pritožb glede na rabsodbe višjih in okrožnih sodišč, hkrati pa ima izključno sodno oblast nad spremljanjem in pravnomočnostjo predsedniških volitev in volitev v ljudsko skupščino. Vsak sodnik vrhovnega sodišča lahko za lažje in hitrejše delovanje zaposli enega ali dva "raziskovalna" sodnika.

Ustavno sodišče presoja naslednje zadeve: protiustavnost zakona na zahtevo sodišč; obtožbe; razpust politične stranke; konflikte glede pristojnosti med državnimi agencijami in lokalnimi oblastmi; peticije v zvezi z ustavo, kot je določeno z zakonom. Ustavno sodišče je sestavljeno iz devetih ustavnih sodnikov, ki so za to delo kvalificirani in jih imenuje predsednik države, ki s soglasjem ljudske skupščine imenuje enega izmed njih za predsednika

ustavnega sodišča. Mandat sodnikov ustavnega sodišča traja šest let, ne morejo pa biti člani političnih strank, morajo imeti vsaj 40 let in morajo že vsaj 15 let delovati na sodnem področju. Vsaj trije morajo biti izbrani na predlog predsednika vrhovnega sodišča, ostale pa izvoli ljudska skupščina, potrdi pa jih predsednik države. Tu pride do združevanja izvršilne, zakonodajne in sodne veje oblasti.

Visoka (prizivna) sodišča so sestavljena iz predsednika tega sodišča, ki mu pri delu ponavadi pomagajo trije sodniki. Ukvarjajo se s pritožbami na rozsodbe družinskih sodišč v civilnih in kazenskih zadevah, z upravnimi zadevami in z drugimi zadevami, predpisanimi z zakonom. V Južni Koreji obstaja pet visokih sodišč, vsako pa se ukvarja z lastnimi zadevami.

Sedeži okrožnih sodišče so v Seulu in še dvanajstih mestih. Na okrožnih sodiščih sodijo posamezni sodniki; v primerih, ko pa gre za višje denarne zneske (nad 50 mio Wonov = cca. 37.000 \$), ko obstoja možnost smrtne obsodbe, obsodbe s prisilnim delom ali obtoženemu grozi več kot enoletna zaporna kazen, pa mora biti sodna porota sestavljena iz treh sodnikov. Okrožna sodišča lahko ustanovijo podružnična sodišča, kjer se sodniki ukvarjajo z posameznimi deli okrožnih sodišč in mestna (municipalna) sodišča, kjer se na lokalni ravni ukvarjajo z manjšimi zadevami.

Družinska sodišča se ukvarjajo z zadevami, ki se tičejo zakonskih oz. družinskih zadev ter obravnavajo mladoletne prestopnike. Zasedanja teh sodišč so za javnost zaprta. Trenutno je takšno sodišče le v Seulu, drugod te primere obravnavajo okrožna sodišča. Administrativno sodišče je bilo ustanovljeno marca 1998 v Seulu in se ukvarja izključno z upravnimi zadevami. Izven Seula se z upravnimi zadevami ukvarjajo okrožna sodišča. Patentno sodišče je bilo ustanovljeno marca 1998 v TaejConu, ukvarja pa se s primeri zaščite patentov, najvišja instanca pri presojanju sporov o patentih pa je vrhovno sodišče. Vojaško sodišče se ukvarja s prestopki in ostalimi zadevami, ki se tičejo pripadnikov obrambnih sil in ostalih zaposlenih v vojski Južne Koreje. Ti prestopki vključujejo izdajo, neposlušnost, dezertacijo in ostale zadeve, ki jih definira vojaško kazensko pravo. Vojaško sodišče lahko obravnava civiliste v primerih vohunstva, oviranja vojaških zadev ter ostalih zakonsko določenih primerih. (<http://www.asianinfo.org/asianinfo/korea/politics.htm>)

6.6. POLITIČNE STRANKE

Koreja ima večstrankarski sistem¹⁸. Po ustavi je zagotovljeno svobodno ustanavljanje strank, ki morajo biti demokratične v svojih stališčih, organizaciji in dejavnostih in morajo biti oblikovane tako, da lahko ljudje sodelujejo pri uveljavljenju politične volje. Če so nameni in dejavnosti stranke v nasprotju s temelji demokratične ureditve, lahko vlada na ustavnem sodišču zahteva njihovo razpustitev (8. člen). Vlada mora zagotavljati strankarsko svobodno delovanje, podrobno pa ureditev in delovanje političnih strank ureja Zakon o političnih strankah.

Stranke so se lahko v Južni Koreji začele ustanavljati po drugi svetovni vojni, ko je bila zagotovljena pravica političnega združevanja. Leta 1951 je bila ustanovljena Liberalna stranka - prva nacionalna stranka v Južni Koreji. Kasneje so nastale še Demokratična stranka, Demokratska-republikanska stranka in Nova demokratska stranka. Od leta 1961 so bile politične stranke pod vladavino generala Park Chung Hee-ja preganjane in prepovedane. Politična aktivnost strank je bila prepovedana tudi leta 1980. Politične stranke so bile vedno skoncentrirane okoli političnega vodstva. O demokratičnem delovanju strank lahko začnemo govoriti po letu 1987, ko je prišlo do spremembe ustave in je na oblast prišel Roh Tae Woo.

Na 13. volitvah v ljudsko skupščino aprila 1988 je Roh Tae Woo s svojo Demokratsko pravično stranko prejel 125 sedežev od 299, 71 jih je prejela Demokratična stranka za mir, 60 Stranka za ponovno združitev in demokracijo, 35 Nova demokratska republikanska stranka, 8 sedežev pa so dobili neodvisni poslanci. Januarja 1990 so se združile Demokratska pravična stranka, Nova demokratska republikanska stranka in Stranka za ponovno združitev in demokracijo in nastala je Demokratska liberalna stranka (DLS), ki je imela 2/3 večino v ljudski skupščini. Nekaj članov te koalicije ni bilo zadovoljne z nastalimi razmerami in so ustanovili Demokratsko stranko. Na volitvah v ljudsko skupščino leta 1992 je DLS ponovno zmagala, a ji je zmanjkal en sedež, da bi imela večino. 31 poslanskih sedežev je dobila novoustanovljena stranka Združena ljudska stranka.

¹⁸ Za stranke v Južni Koreji je značilno, da so izredno naklonjene medsebojnemu združevanju, na drugi strani pa potekajo razne odcepitve posameznih frakcij znotraj posameznih strank. Pogosta so tudi preimenovanja strank, ki pogosto uporabijo imena strank, ki so nekoč že bile prisotne na političnem prizorišču. Pomanjkljivi so tudi viri, ki ponekod le z nekaj stavki v angleškem jeziku predstavijo politične stranke, vsa ostala literatura je v korejskem jeziku... (op. avtorja)

Leta 1995 se je iz DLS odcepila frakcija in ustanovila novo stranko Združeni liberalni demokrati. Istega leta so bile prvič po letu 1961 izvedene tudi lokalne volitve, kjer je DLS doživela poraz. Na volitvah v ljudsko skupščino leta 1996 je DLS dobila le še 79 sedežev, 139 jih je dobila Nova korejska stranka, Združeni liberalni demokrati so jih dobili 50, Demokratska stranka 15, 16 sedežev pa so zasedli neodvisni kandidati. (<http://www.politicalresources.net/korea.htm>)

Na volitvah v ljudsko skupščino 13. aprila 2000 se je število poslanskih sedežev zmanjšalo na 273, vodilne korejske stranke pa so bile naslednje:

1) Združena ljudska stranka, ki je dobila 39 odstotkov glasov in s tem 133 sedežev v ljudski skupščini. Velika ljudska stranka želi združiti kulturo in regije Koreje v svobodi in demokraciji. Povezati in okrepiti želijo gospodarstvo in politiko ter tako ustvariti pogoje za gospodarski napredek v prihodnje. Zavzemajo se za reforme v šolstvu, okrepitev demokracije, spravo s Severno Korejo, razvoj znanosti in tehnologijo, želijo pa tudi doseči večjo enakopravnost žensk na vseh področjih. (<http://www.hannara.or.kr/>)

2) Demokratska stranka, ki je dobila 35,9 odstotkov glasov in 115 sedežev v ljudski skupščini. Trdijo, da so stranka, ki se zavzema za srednji in nižji delavski razred, ter za marginalne skupine (predvsem reveže, otroke in ženske). Želijo doseči združenje obeh Korej, enakopravnost vseh pred zakonom. Nasprotujejo globalizaciji in ameriški vojaški hegemoniji. (<http://inter.kdplp.org/>)

3) Združeni liberalni demokrati, ki so dobili 9,8 odstotka glasov in 17 sedežev v ljudski skupščini. Trdijo, da so edina konzervativna stranka v parlamentu, ki varuje demokracijo. Stranka se zavzema za politično stabilnosti, ožvitev gospodarstva, večjo moč lokalne politike in nacionalno varnost. Njihova ciljna skupina so predvsem srednji delavski razred in kmetje. (<http://www.jamin.or.kr/eng/index02.html>)

4) Demokratska ljudska stranka, ki je dobila 3,7 odstotka glasov in dva sedeža v ljudski skupščini. Zavzemajo se za socialno enakopravnost. (<http://www.minkookparty.or.kr/>)

5) Nova korejska stranka upanja je dobila 0,4 odstotka glasov in en sedež v ljudski skupščini. Je konzervativno usmerjena stranka, ki se zavzema za ohranitev tradicionalnih vrednot ter za približevanje k Severni Koreji. (http://www.huimangui_sinhanguk_dangparty.or.kr/)

6) Pet sedežev v ljudski skupščini so dobili nestranskarski kandidati.

Stranki, ki sta sodelovali na volitvah, vendar jima ni uspelo priti v ljudsko skupščino, sta: Demokratična delavska stranka, ki je dobila 1,2 odstotka glasov in Mladinska stranka napredka, ki je dobila 0,7 odstotka glasov. (<http://www.korea.net/>)

Zadnje volitve v ljudsko skupščino so bile izvedene 14. aprila 2004. Volitev se je udeležilo 60 odstotkov volilnih upravičencev. Združena ljudska stranka je prejela 35.8 odstotkov glasov (121 sedežev v ljudski skupščini), Združeni liberalni demokrati so prejeli 2.8 odstotkov glasov (4 sedeže), Demokratska stranka 7.1 odstotka glasov (9 sedežev), glede na volitve v ljudsko skupščino aprila 2000 pa so iz poslanske sedeže izgubile Demokratska ljudska stranka in Nova korejska stranka upanja. V ljudsko skupščino pa sta prišli Demokratska delavska stranka, ki je dosegla 13 odstotkov glasov (10 sedežev) ter velika zmagovalka volitev Naša odprta stranka (stranka Uri), ki jo vodi bivši predsednik države Roh Moo-Hyun, ki je prejela 38.3 odstotka glasov (152 sedežev v ljudski skupščini). Tri sedeže so dobili nestrankarski kandidati, kar pomeni, da je trenutno v južnokorejski ljudski skupščini 299 poslancev. Roh Moo-Hyuna je ljudska skupščina razrešila funkcije predsednika države zaradi domnevnih nepravilnosti pri predsedniški kampanji. Zadeva je trenutno na ustavnem sodišču, ki bo odločilo, ali mu bo ponovno dodeljena funkcija predsednika države.¹⁹ (<http://www.iks.org/equide>)

Naša nova stranka ima podporo predvsem pri mladih, zavzema se predvsem za trdnjše gospodarske in politične odnose z ZDA, hkrati pa tudi za vzpostavitev boljših odnosov na vseh področjih s Severno Korejo ter za njeno jedrsko razorožitev. V strankarskem programu ima veliko vlogo nadaljevanje ekonomskih in finančnih reform v Južni Koreji ter vzpostavitev oziroma resnična potrditev demokracije. (<http://www.iks.org/equide>)

Financiranje strank je predpisano v posebnem zakonu, ki predvideva, da lahko stranke pridobivajo denarna sredstva od članarin ter različnih prispevkov in donacij. Vendar je dejstvo, da je za delovanje strank premalo le plačevanje članarin in prispevkov, zato se stranke poslužujejo nelegalnih prijemov, ki pa že močno ogrožajo gospodarstvo. O političnih strankah govori tudi 8.člen ustave: "*Ustanavljanje političnih strank je svobodno, zagotavlja pa se tudi večstrankarstvo. Politične stranke morajo biti pri svojem delovanju demokratične, hkrati pa uživajo zaščito in podporo države v skladu z zakonom. Če stranke delujejo v nasprotju z osnovnimi demokratičnimi pravili, jih lahko vlada v sodelovanju z ustavnim sodiščem razpusti*". Država tako prispeva le tistim strankam, ki delujejo zakonsko pravilno, a je nelegalnost denarnih malverzacij strank težko (nemogoče) dokazati. Država strankam prispeva "s količnikom 800" glede na število glasov, ki jih prejme stranka na skupščinskih,

¹⁹ Trenutno opravlja funkcijo predsednika države Ko Kun (<http://www.iks.org/equide>)

predsedniških in lokalnih volitvah. Obstajata dve vrsti državnih subvencij strankam: osnovne in proporcionalne. Osnovne subvencije se dodelijo strankam, ki imajo več kot 20 poslancev v ljudski skupščini, skupna vrednost teh subvencij znaša 50 odstotkov vseh subvencij. Stranke, ki imajo v ljudski skupščini med 5 - 19 sedežev, pripada vsaki 5 odstotkov skupnega zneska, stranke, ki pa imajo manj kot 5 sedežev, pa lahko dobijo 2 odstotka. Ostanek subvencij si stranke razdelijo glede na proporcionalno število sedežev v ljudski skupščini. Pri tem je potrebno poudariti, da je za korejske politične stranke značilno preimenovanje strank ter njihovo združevanje ali na drugi strani nastajanje novih strank iz različnih frakcij strank. (<http://www.asianinfo.org/asianinfo/korea/politics.htm>)

6.7. LOKALNA SAMOUPRAVA

Južna Koreja je administrativno razdeljena na 9 provinc in 7 mest, ki so na ravni provinc. Vseh 16 provinc ima tudi svojo lokalno samoupravo. Province se nadalje delijo na 235 delov, od tega je 72 mestnih vlad, 94 podeželskih vlad in 69 vlad velikih mest.

Lokalna samouprava je bila uzakonjena leta 1949, vendar so bile prve lokalne volitve v provincah izpeljane šele leta 1960. Vse do leta 1969 pa so bile lokalne oblasti še vedno pod nadzorom centralne vlade v Seulu. Leta 1989 je bila v ljudski skupščini sprejeta zakonodaja, ki je v naslednjih dveh letih povečala lokalno avtonomijo. Predvidevala je več nivojev. Lokalni sveti so bili izvoljeni leta 1990. V zakonu je bilo določeno, da bo imela vlada nadzor nad lokalno upravo še prva štiri leta, kasneje pa bo le ratificirala odločitve, ki jih bodo lokalne oblasti sprejemale same. Leta 1995 so bile prvič po letu 1961 izvedene lokalne volitve, po letu 1998 pa so izvedene vsaka štiri leta. Lokalne vlade se ukvarjajo z zadevami, ki jim jih naloži državna oblast, delovanjem in urejanjem lokalnih zadev, pobiranjem davkov, upravljajo z lastnino in lahko sprejemajo predpise, ki se nanašajo na lokalno avtonomijo, v okviru zakonov in regulativ... Vsaka lokalna vlada ima svoj svet, ki je podoben državnemu svetu in se ukvarja z istimi področji kot ministrstva, s poudarkom na lokalnih zadevah, njegove naloge pa so določene v zakonu. Vsaka lokalna vlada ima odbor za šolstvo, ki se ukvarja s šolstvom in kulturo. Lokalna samouprava ni finančno samostojna, saj so province in mesta financirana iz državnega proračuna. Lokalne vlade za svoje delovanje porabijo okoli 35 odstotkov državnega denarja, v njih pa je zaposlena približno 1/3 državnih uslužbencev. Porabo denarja in zaposlovanje državnih uslužbencev v lokalnih vladah nadzira državna oblast. (<http://www.asianinfo.org/asianinfo/korea/politics.htm>)

7. PRIMERJAVA JAPONSKE IN JUŽNE KOREJE

Japonska in Južna Koreja sta medsebojno povezani skozi celotno zgodovino, saj sta sosedji, poleg tega pa se vseskozi z/ob njima pojavlja njuna velika soseda Kitajska. Leta 1910 si Japonska priključi Korejo, do konca 2. svetovne vojne pa se začne Južna Koreja pod vodstvom Japonske industrije iz kmetijske dežele razvijati v državo z močnim gospodarstvom. Japonska kolonizacija pa se konča z njenim porazom v drugi svetovni vojni. Po drugi svetovni vojni obe državi preideta pod vpliv ZDA, kar se kaže v hitrem gospodarskem razvoju obeh držav, pa tudi v ustavah obeh držav, ki sta napisani s pomočjo ameriških pravnih strokovnjakov. Odnosi med državama so se začeli ponovno razvijati v obdobju generala Parka, vrh pogajanj o ureditvi odnosov pa je bil dosežen na bilateralnih pogovorih med predsednikom Južne Koreje Park Chung Hee-jem in japonskim predsednikom vlade Eisaku Satom v ZDA junija 1965. Od takrat so se zunanji ministri Japonske in Južne Koreje srečevali na letnih konferencah. Kljub temu je prihajalo do občasnih napetosti, vedno več pa je bilo zadev, ki sta jih državi skušali reševati sporazumno. Razvijala se je medsebojna trgovina, prihajalo je do izmenjav študentov,... Japonska je vseskozi igrala tudi posredniško vlogo med Severno Korejo in Južno Korejo. Leta 1983 je japonski predsednik vlade Nakasone Yasuhiro obiskal Seul, kar je bil prvi državni obisk kakšnega japonskega voditelja v Južni Koreji. Na prehodu v 21. stoletje so medsebojna pomoč, tekmovanje in sodelovanje na gospodarskem, kmetijskem, turističnem in političnem področju privedle Japonsko in Južno Korejo do najbolj razvitih držav. (<http://lcweb2.loc.gov/cgi-bin/query/r?frd/>)

7.1 PRIMERJALNA ANALIZA ODNOSOV MED ZAKONODAJNO IN IZVRŠILNO OBLASTJO NA JAPONSKEM IN V JUŽNI KOREJI

Pri pisanju posameznih delov diplomske naloge sem dobil občutek, da je nemogoče o neki zadevi pisati zaokroženo, ne da bi pri tem upošteval medsebojne povezave znotraj posameznih vej oblasti in med vejami oblasti ter političnih strank in gospodarstva. Nemogoče bi bilo naštevati vse razlike in podobnosti, ki sem jih zasledil ob raziskovanju zakonodajne veje oblasti v obeh državah, zato bom skušal ob potrditvi ali zavrnitvi hipotez le nakazati razlike, ki po mojem mnenju odražajo različnost političnega stanja v obeh državah.

Japonska je imela srečo, da so kljub porazu ob koncu druge svetovne vojne ZDA v njej videle pomembno bodočo zaveznico. Zato so Japonski pomagale z gospodarsko pomočjo (ZDA so napravile poseben program obnove s posojili, omejitvijo uvoza, spodbujanjem kapitalnih vlaganj ter zasebnega varčevanja) in pri političnih reformah, kar je Japonsko pripeljalo do ene najbogatejših držav, saj dosega dokaj stabilno in visoko gospodarsko rast, povečuje se pozitivna izvozna bilanca, deflacija, povečanje zasebnega podjetništva, v zadnjem času so zaskrbljujoči le razmeroma visoka stopnja brezposelnosti, višanje proračunskega primanjkljaja in višanje starosti prebivalstva. Pri gospodarskem uspehu je pomembno vlogo odigrala politika (predvsem politika vladajoče LDS), ki je bila usmerjena navzven, hkrati pa je znala miriti notranje konflikte in nesporazume. Zanimivo je, da je imela LDS vedno močno volilno oporo in podporo na podeželju. Medtem so se v Južni Koreji na oblasti izmenjavale različne politične frakcije in skupine, ki so z (pol)vojaškimi režimi skušale uveljavljati svojo politiko. Ta politika ljudem v Južni Koreji ni bila všeč, kar se je kazalo v raznih množičnih demonstracijah. Na Japonskem je znala LDS s svojo politiko "miriti duhove", kar je bilo težko doseči, saj je bilo za uveljavljanje posamezne politike potrebno doseči (skupaj s sorodno mislečimi političnimi strankami) večino v obeh domovih. LDS je uspela k sodelovanju v parlamentu povabiti večino strank, ki so ne glede na to, da na Japonskem obstaja (dokaj močna) opozicija, v zameno za podporo nekaterim opozicijskim idejam in predlogom vedno delovale zelo državotvorno. Na politično stabilnost kaže tudi dejstvo, da v zadnjem času kljub dejstvu, da je na Japonskem prisotnih 29 političnih strank, v predstavnem in svetniškem domu pomembno vlogo igra le pet političnih strank. Pri tem ne gre prezreti večjo vlogo raznih nevladnih institucij, ki so imele dostop do (so)oblikovanja politike. Tudi po volilnem porazu leta 1993 je znala LDS delovati zelo državotvorno, kar ji je kmalu zopet prineslo zaupanje volilcev in že leta 1995 je LDS zopet imela večino v svetniškem in predstavnem domu.

Južna Koreja je sorazmerno mlada država, saj je bila ustanovljena 17. julija 1948. Na začetku sta ključno vlogo v Južni Koreji odigrali Japonska in predvsem ZDA, ki je na tem koncu sveta iskala zaveznitvo v tekmi s komunizmom. Kljub ogromni finančni pomoči pa se je politični vrh v Južni Koreji preveč ukvarjal z medsebojnimi razprtijami, tako, da je velik del pomoči ostal neizkoriščen oziroma je bilo gospodarstvo prepuščeno lastni iznajdljivosti in je služilo le kot poligon za dosego političnih točk. Gospodarstvo se je začelo razvijati leta 1961, ko je na oblast prišel general Park Chung Hee, ki je kljub nedemokratičnemu načinu vladanja gospodarstvo usmeril na svetovni trg in podjetjem podelil državno podporo. Po

njegovi smrti (ubit v atentatu), ko je predsednik države postal Choi Kyu Ha, je demokracija v Južni Koreji zdrsnila na najnižjo raven (zapiranje univerz, cenzura medijev, zapiranje političnih nasprotnikov, prepoved političnih strank,...). Nasledil ga je general Chun Doo Hwan, ki je nadaljeval z delom njegovega predhodnika. Razmere so se izboljšale leta 1987, ko je na oblast prišel Roh Tae Woo, ki je dosegel, da je bila Južna Koreja leta 1992 sprejeta v OZN, razživelo se je strankarstvo, gospodarstvo pa se je začelo močno razvijati, predvsem pa se je povečal izvoz. V zadnjih 10- tih letih je za južnokorejsko politično prizorišče značilno hitro menjavanje vlad (v času 1994 – 2004 se je zamenjalo 14 vlad), ustanavljanje novih strank zaradi sporov znotraj večjih strank in hitro izginjanje (manjših) strank s političnega prizorišča. Po letu 2000 je zaradi ustreznih političnih ukrepov (subvencije, krediti, zniževanje obrestnih mer, davčne spodbude,...) prišlo do izredno velikih in uspešnih premikov v gospodarstvu (visoka gospodarska rast, zmanjšanje brezposelnosti, naraščanje višine plač, zniževanje inflacije, uspešne privatizacije,...). Na dvig politične kulture kaže tudi dejstvo, da po letu 1987 ni več prihajalo do ustavnih amandmajev. Stabilnost južnokorejskega političnega sistema se kaže tudi v dejstvu, da je ponovno prišlo do vzpostavitve diplomatskih odnosov s Severno Korejo, ne glede na politično usmeritev vladajoče politične elite. Razvoj demokracije se kaže predvsem v dejanskih izboljšavah na področju sodstva, saj sodišča v zadnjem času niso več pod tako velikim vplivom izvršilne veje oblasti, ki je v prejšnjih časih tudi mimo zakonskih osnov skušala vplivati na imenovanja sodnikov. Velik pomen ima ustanovitev administrativnega sodišča, ki ima velike kompetence na področju upravnih zadev in nadzorom na področju državne uprave. V preteklosti je bil prisoten tudi "politični teror", saj je prihajalo do mnogih nepojasnjenih vzrokov smrti, predvsem pri visokih državnih funkcionarjih, ki niso bili naklonjeni trenutnim državnim razmeram. V zadnjem času pa prihaja do povečanja zaupanja ljudi v državne institucije, na kar ima velik vpliv razvoj medijev.

Menim, da lahko **potrdim prvi del Hipoteze 1**, saj je na Japonskem LDS tudi potem, ko je leta 1993 za trenutek izgubila oblast, znala delovati državotvorno, kar ji je povrnilo zaupanje državljanov in njeno ponovno prevlado na političnem področju. Skozi celotno vladavino pa je bila LDS najbolj goreča privrženka politike ZDA in je znala izkoristiti njene različne oblike pomoči, ki jih je spretno obračala v razvoj znanosti in tehnologije. Prav tako lahko **potrdim drugi del Hipoteze 1**, saj so se v Južni Koreji v zadnjem času razmere na političnem prizorišču zelo približale pojmu "demokracija", korejsko gospodarstvo pa je zaradi

poceni delovne sile kljub azijski finančni krizi leta 1997 postalo vzor razvijajočim se državam.

Japonska ima dvodomen parlament, medtem ko je ljudska skupščina v Južni Koreji enodomna. To pomeni, da za sprejem zakona v parlamentu na Japonskem ni dovolj le ustrezna večina v enem domu, ampak morata oba domova tudi med seboj delovati čimbolj enotno. Glede sprejemanja zakonov je v 51.členu ustave določeno, da mora biti zakon sprejet v obeh domovih. Zaradi lažjega delovanja domov deluje posvetovalno odbor, v katerem so zastopani predstavniki obeh domov v enakem številu, kar dokazuje, da obstajajo težnje po uravnovešenem delovanju obeh domov. V praksi pa se vendarle pokažejo razlike glede večjih pristojnosti:

- 1) Enakovrednost dela v predstavniškem in svetniškem domu otežuje že razlika pri mandatni dobi poslancev v obeh domovih.
- 2) Ponavadi se pomembnejši zakoni in akti - proračun in mednarodne pogodbe najprej predstavijo predstavniškemu domu, a mora biti zakon v roku 5 dni predstavljen tudi v drugem (ponavadi svetniškem) domu, kar že nakazuje, da je svetniški dom podrejen.
- 3) Če je zakon sprejet v predstavniškem domu, svetniški dom pa ga zavrne in nato v 60 dneh ne pride druge rešitve, je zakon kljub vsemu lahko sprejet, če na ponovnem glasovanju v predstavniškem domu predlog zakona podpre vsaj 2/3 članov predstavniškega doma.
- 4) Proračun se najprej predstavi v predstavniškem domu, nato pa se predloži odboru za proračun, ki lahko na svojih sejah zaradi usklajevanja zahteva prisotnost predsednika vlade in ministrov, amandmaje pa poslanci lahko vlagajo s podporo 50 članov v predstavniškem domu in s podporo 20 članov svetniškega doma. V primeru, da je odločitev glede sprejema proračuna v svetniškem domu drugačna, posvetovalna odbora pa ne prideta do istega skupnega zaključka, svetniški dom pa v roku 30 dni ne pride do drugačne rešitve, obvelja odločitev predstavniškega doma.
- 5) V primeru nestrinjanja domov glede pogodb obvelja odločitev predstavniškega doma.
- 6) Če se svetniški dom ne strinja s kandidatom za predsednika vlade, se skliče posvetovalni odbor. Če le-ta ni uspešen in če se nato svetniški dom v roku 10 dni ne odloči drugače, obvelja odločitev predstavniškega doma.
- 7) V primeru, ko predstavniški dom sprejme nezaupnico vladi, ali ko zavrne njeno zaupnico, mora vlada odstopiti.
- 8) V primeru nestrinjanja obeh domov glede podaljšanja izredne in posebne seje prevlada odločitev predstavniškega doma.

Edini primer, kjer je svetniški dom "močnejši", je primer, da vlada lahko razpusti predstavniški dom, ne more pa razpustiti svetniškega doma.

Ljudska skupščina v Južni Koreji je enodomna in edini organ, ki ima zakonodajno oblast. Ustava ne določa volilnega sistema in števila poslancev v ljudsko skupščino, vendar poslancev ne sme biti manj kot 200. Glede na dejstvo, da imata oba domova japonskega parlamenta skupaj 722 poslancev, ki imata ločen proračun, lahko ugotovimo, da poslanci v Južni Koreji manj bremenijo državni proračun. Prav tako kot na Japonskem imajo tudi v Južni Koreji pomembno vlogo pri ustvarjanju zakonodaje stalni in posebni odbori. Mandatna doba poslancev ljudske skupščine je štiri leta, kar prav tako pomeni lažje delovanje ljudske skupščine v primerjavi z dvodomnim japonskim parlamentom, kjer tekoče in transparentno delovanje parlamenta v veliki meri onemogočajo volitve v katerega od domov, še posebej pa se zakonodajna veja oblasti na Japonskem znajde v neugodni situaciji, ko večina v obeh domovih ni v rokah iste politične stranke oziroma iste koalicije. Ustava Južne Koreje veliko bolj normativno opisuje delovanje ljudske skupščine, medtem ko ustava Japonske v poglavju o parlamentu le nakaže glavne poudarke zakonodajne veje oblasti v državi. Medtem ko lahko pride na Japonskem do zavlačevanja pri sprejemanju zakonov zaradi potrebnega soglasja obeh domov, je v Južni Koreji predsednik države tisti, ki ima možnost zavlačevanja zakonodajnega postopka (odložilni veto). Pomembno vlogo na sprejem zakonodaje na Japonskem ima posvetovalni odbor obeh domov, ki na eni strani skuša čim hitreje uskladiti poglede in stališča obeh domov, na drugi strani pa prav dejstvo, da je za sprejetje nekega sklepa posvetovalnega odbora potrebna 2/3 večina glasov, lahko privede še do dodatnega zastoja pri sprejemanju zakonodaje.

Na podlagi tega *delno zavračam prvi del Hipoteze 2*, saj dejansko delovanje parlamenta na Japonskem kljub 51. členu ustave pokaže, da je predstavniški dom tisti, ki ima malenkost večje vzvode moči in pristojnosti. Kljub dejstvu, da se normativno izkaže, da ima enodomna ljudska skupščina v Južni Koreji morda res za odtenek lažjo in hitrejšo pot do sprejemanja zakonodaje kot dvodomni parlament na Japonskem, se v Južni Koreji vse prevečkrat v delovanje ljudske skupščine vmešava izvršilna veja oblasti. Na podlagi zbranih podatkov zato *delno zavračam* tudi *drugi del Hipoteze 2*.

Ustava Južne Koreje predvideva tri veje oblasti, kjer je zakonodajna funkcija v rokah ljudske skupščine, izvršilno vejo oblasti predstavlja predsednik države in državni svet z

ministri in predsednikom vlade, sodišča pa opravljajo funkcijo sodne veje oblasti. Vse tri veje oblasti so med seboj neodvisne. Bolj kot na Japonskem pa se vse tri veje oblasti prepletajo, kar v praksi mnogokrat privede do kolezij. V Južni Koreji ima precejšnjo moč predsednik države, saj imenuje predsednika vlade in državne svetnike, je poveljnik obrambnih sil, lahko skliče izredne seje ljudske skupščine, lahko predlaga zakone, ki jih ljudska skupščina v precejšnji meri sprejema, saj lahko v nasprotnem primeru pride do notranjepolitičnih nemirov, lahko zavrne zakon ali zavlačuje s sprejetjem zakonov, saj ima možnost odločilnega veta, sklepa pogodbe v imenu države, imenuje predsednika vrhovnega in ustavnega sodišča, imenuje člane revizijske in nadzorne komisije, nadzira delovanje vladnih agencij, imenuje ministre, vodi delo državnega sveta, pooblastila pa se mu še povečajo v primeru izrednih razmer. Predsedniku države je desna roka predsednik vlade, ki lahko nadomešča predsednika države ob njegovi odsotnosti, priporoča predsedniku države državne svetnike v imenovanje, je podpredsednik državnega sveta, odobri predsednika revizijske in nadzorne komisije, predlaga predsednika vrhovnega in ustavnega sodišča. Poglavitna naloga ljudske skupščine je sprejemanje zakonov, poleg tega pa ljudska skupščina le potrdi predsednika vlade, ki ga predlaga in imenuje predsednik države, ima kompetence, da razreši predsednika vlade, ima možnost državne obtožbe predsednika države, predsednika vlade, članov državnega sveta, ministrov, članov ustavnega sodišča, ljudska skupščina le sprejme proračun, ki ga pripravi in predlaga izvršilna veja oblasti, vendar to niso vsakdanji primeri, pa tudi takrat, ko se za takšno dejanje odloči, to ponavadi pride s strani opozicije, kar zmanjšuje možnost uspeha obtožbe. Ljudska skupščina le potrdi člane revizijske in nadzorne komisije na predlog predsednika države, kar pomeni, da državne dohodke in izdatke nadzoruje predsednik države (v mnogih drugih razvitih demokratičnih državah je to naloga zakonodajne in sodne veje oblasti). Odločilno vlogo pri postavljanju sodnikov na njihov položaj ima izvršilna veja oblasti, saj predsednika vrhovnega in ustavnega sodišča imenuje predsednik države, ljudska skupščina pa ju le potrdi. Ljudska skupščina ima nalogo imenovati šest izmed devetih ustavnih sodnikov.

Tudi Japonska ustava predvideva delitev oblasti na izvršilno, zakonodajno in sodno vejo oblasti, ki je "zaživela" tudi v praksi. Hkrati Japonska ustava ni doživela sprememb ustave, ki bi spreminjale razmerja in pristojnosti med vejami oblasti, kar je bilo zelo pogosto pri ustavnih spremembah v Južni Koreji. Pred 2. svetovno vojno je bil najvišji predstavnik države, hkrati pa tudi nosilec izvršilne veje oblasti cesar, ki pa je po sprejetju ustave leta 1947 izgubil mnoge pristojnosti oziroma so njegove pristojnosti postale le simbolnega pomena. Nosilec izvršilne veje oblasti na Japonskem je predsednik vlade, ki mu pri delovanju

pomagajo ministri. Predsednik vlade je izvoljen izmed članov parlamenta, pa tudi večina ministrov mora izhajati iz vrst poslancev. Vlada je za svoje delovanje kolektivno odgovorna parlamentu, kar pomeni, da ima parlament velik vpliv na delovanje izvršilne veje oblasti, čeprav lahko tudi predsednik vlade predloži zakon v parlament. Vlada ima pristojnost imenovati predsednika vrhovnega sodišča, predsednik vlade odloča o imenovanju ostalih ministrov, je pristojna za pripravo predloga proračuna, lahko pa skliče tudi posebne seje svetniškega doma. Izvršilna veja oblasti na Japonskem ima hkrati tudi zelo razvejan sistem "pomožnih služb" raznih državnih agencij in vladnih uradov. Zakonodajna veja oblasti na Japonskem je v rokah dvodomnega parlamenta, predstavniški in svetniški dom imata vsak svojega predsednika, ki usklajujeta delovanje parlamenta (v morebitnih primerih nestrinjanja obeh domov ima pomembno vlogo posvetovalni odbor), zakonodaja pa se pripravlja v odborih znotraj parlamenta. Strankarska pripadnost poslancev ima na Japonskem še večjo težo, saj parlament izglasuje predsednika vlade. Tudi sodna veja oblasti na Japonskem je zelo razvejana, pri imenovanju sodnikov pa ima pomembno vlogo vlada.

Zato sem prišel do zaključka, da ima v Južni Koreji izvršilna veja oblasti - predvsem predsednik države dejansko večje pristojnosti in lahko resnično posega na delo zakonodajne in sodne veje oblasti, česar pa ne moremo trditi za Japonsko, zato na podlagi podatkov le ***delno potrdim Hipotezo 3***, ki pravi, da ima na Japonskem in v Južni Koreji izvršilna veja oblasti večje pristojnosti, kar ji hkrati omogoča tudi nadzor nad delovanjem zakonodajne in sodne veje oblasti.

Japonska in Južna Koreja sta demokratični državi, čeprav se Južna Koreja še vedno "spopada s preteklostjo". Obe državi imata razvite izvršilno, zakonodajno in sodno vejo oblasti, obe imata pisano ustavo in dokaj razvito lokalno samoupravo. Japonska je ena najbolj gospodarsko razvitih držav, Južna Koreja pa tudi ne zaostaja veliko. Povezuje ju tudi kombiniran volilni sistem, ki je na Japonskem zelo kompliciran, imata razvit večstrankarski sistem, za katerega je značilno nastajanje novih strank iz delov starih strank ter preimenovanje strank. To so podobnosti. Če pa se bolj pozorno posvetimo obema državam, vidimo tudi precej razlik. Japonska je parlamentarna monarhija, Južna Koreja pa je po svoji ureditvi predsedniška republika. V Južni Koreji je institucija predsednika države dokaj močna, predsednik vlade pa je le njegov pomočnik in skupaj vodita delo državnega sveta, nadzirata vladne agencija, vpliv imata celo v sodstvu. Na Japonskem so veje oblasti medsebojno veliko bolj neodvisne. Izvršilno vejo oblasti vodi predsednik vlade, ki mu pri vladanju pomagajo

ministri. Pri tem je pomembno dejstvo, da predsednik vlade in večina ministrov prihaja iz vrst poslancev. Japonska ne pozna institucije predsednika država, ima pa v primerjavi z Južno Korejo institucijo cesarja, ki je res izgubil na svoji politični moči, vendar ostaja šef države in ostaja močan statusni simbol. Japonska ima dvodomen parlament, kar privede tudi do manjših razlik sprejemanja zakonov, proračuna in pogodb v primerjavi z Južno Korejo. Prav tako na Japonskem ne poznajo ustavnega sodišča, saj vsa ustavna vprašanja ureja vrhovno sodišče. Japonska ustava ne predvideva funkcije varuha človekovih pravic, predvideva pa pravico državljana do miroljubne peticije in poseben referendum pri sprejemanju amandmajev k ustavi. Čeprav vojski nisem posvečal veliko pozornosti se kaže razlika tudi glede vojske. Japonska ima že v ustavi opredeljeno prepoved vojske, ki jo je kasneje ustanovila kot samoobrambne sile, kar se kaže tudi v zelo majhnem deležu proračuna za vojsko. Na drugi strani pa se Južna Koreja že od konca druge svetovne vojne nenehno oborožuje, kar je seveda posledica resnih razmer v odnosu s Severno Korejo, pa tudi generali, ki so bili na oblasti, so se zavzemali za veliko vojaško moč. To so le nekatere podrobnosti, ki kažejo, da med Japonsko in Južno Korejo vendarle obstajajo razlike, zato *delno zavrnem Hipotezo 4*.

Glede na to, da večine hipotez nisem mogel potrditi, moram priznati, da sem imel ob začetku pisanja diplomske naloge morda drugačne predstave - večja vloga cesarja na Japonskem, predvsem pa bolj enostaven političen sistem v obeh državah. Težko je bilo pisati o določeni zadevi samostojno, saj se večina zadev in postopkov v diplomski nalogi povezuje. Morda sem kakšni temi posvetil premalo pozornosti, morda... Na mojo žalost je zelo malo literature o Japonski in Južni Koreji v slovenščini, pa tudi strokovna literatura v angleščini, ki je dosegljiva na naših policah, je že malo starejša, tako da sem se odločil, da se bom predvsem osredotočil na vire preko interneta. O Japonski je na internetu mogoče najti vse, še več pa bi se dalo izvedeti, če bi mi znanje japonskega jezika to dovoljevalo. Južna Koreja tudi tu zaostaja. Le nekaj kvalitetnih virov se najde, predvsem pa sem pri virih o političnem sistemu Južne Koreje pogrešal več grafikonov, tabel,..., ki jih je skoraj nemogoče dobiti.

Ob koncu bi morda še enkrat poudaril, da sem ob preučevanju literature zasledil mnogo zanimivih podatkov; malo me je zbegalo le dejstvo, da se številke v različnih virih mnogokrat zelo razlikujejo. Upam, da mi bo znanje, ki sem ga pridobil pri pisanju diplomske naloge prišlo kdaj prav na delovnem mestu, a to je že druga zgodba.

8. PRILOGE

PRILOGA A: Japonska - Statistični indikatorji

	2003	2002	2001
Število prebivalcev (v mio):		126,9	126,7
BDP (v mlrd USD po tekočih cenah):		3.991,1	4.747,8
BDP per capita (v USD):		31.413	37.472
Rast BDP (v %):	2,0	0,4	-0,3
Rast zasebne potrošnje (v %):	1,0	1,5	1,4
Rast javne potrošnje (v %):	0,6	2,3	2,9
Rast investicij (v %):	2,0	-4,6	-2,4
Rast celotnega domačega povpraševanja (v %):	1,6	-0,3	0,4
Rast industrijske proizvodnje (v %):	1,9	-1,5	-7,2
Stopnja nezaposlenosti (v %):	5,4	5,4	5,0
Stopnja inflacije (letno povprečje, v %):	-0,3	-0,9	-0,7
Proračunski primanjkljaj / presežek (v % BDP):	-7,9	-7,1	-8,3
Kratkoročna medbančna obrestna mera (v %):	1,4	1,4	1,4
Izvoz blaga in storitev (v mlrd USD):			383,6
Letna stopnja rasti izvoza blaga in storitev(v %):	7,1	8,2	-7,0
Uvoz blaga in storitev (v mlrd USD):			313,4
Letna stopnja rasti uvoza blaga in storitev(v %):	4,3	2,0	0,8
Saldo tekočega računa (v % BDP):	2,5	2,8	2,1
Povprečni menjalni tečaj (domača valuta za USD):	118,1	125,4	121,5
Povprečni menjalni tečaj (domača valuta za EURO):	132,6	118,5	
Slovenski izvoz (v mio USD):	10,1*	15,3	12,1
Slovenski uvoz (v mio USD):	106,6*	142,8	145,4
Stopnja rizičnosti države (maksimalno 100 točk):	88	87	90
Rizičnostni razred (A-E):	A	A	A
Uvoz blaga (v mlrd USD):	351,7	301,8	
Izvoz blaga (v mlrd USD):	442,5	395,6	

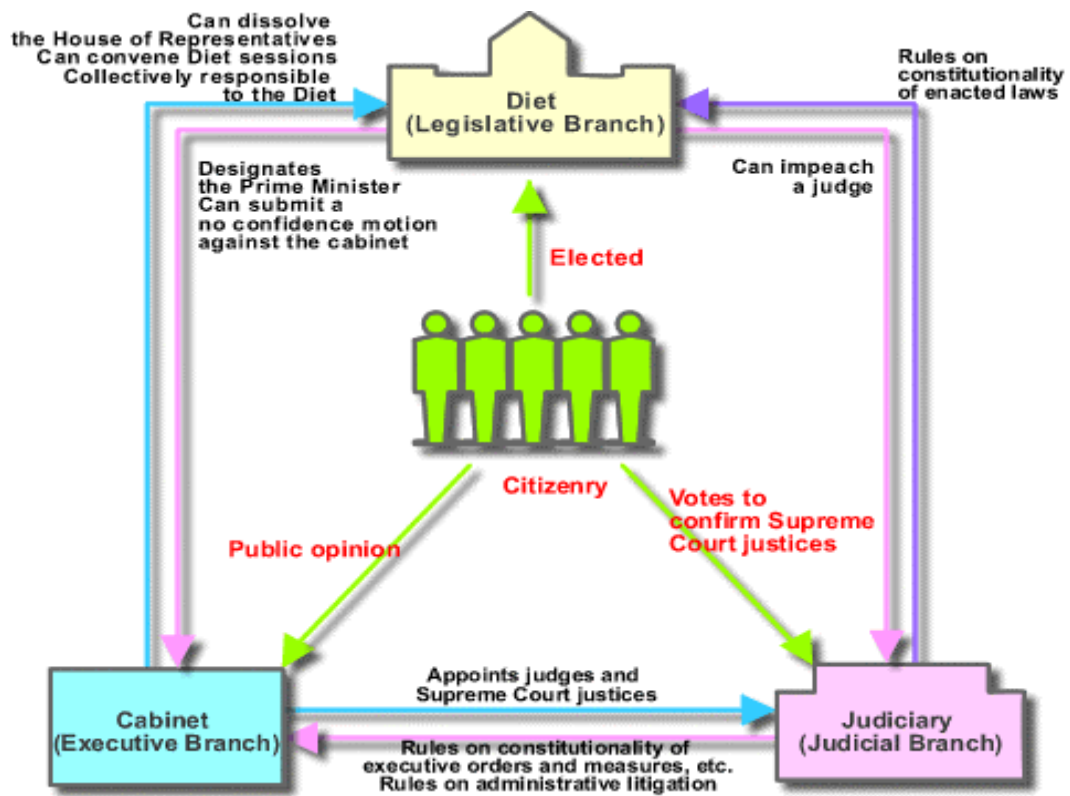
OPOMBE(2003): Podatki za leto 2003 so projekcija. *Podatki za obdobje januar-julij, v evrih.

OPOMBE(2002): Podatki za leto 2002 so ocena.

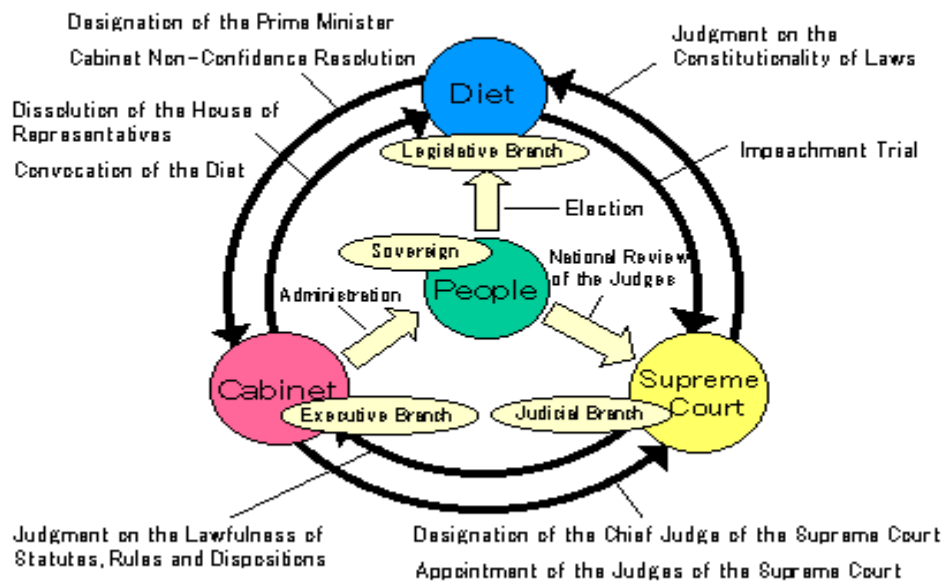
Viri: The Economist Intelligence Unit, Mednarodni denarni sklad, Urad RS za statistiko, Euromoney

http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php?akcija=&menu=podatki&podnaslov=&&drzava_ID=2002060513465716

PRILOGA B: Ločitev vej oblasti na Japonskem

The Separation of Powers under the Constitution of Japan

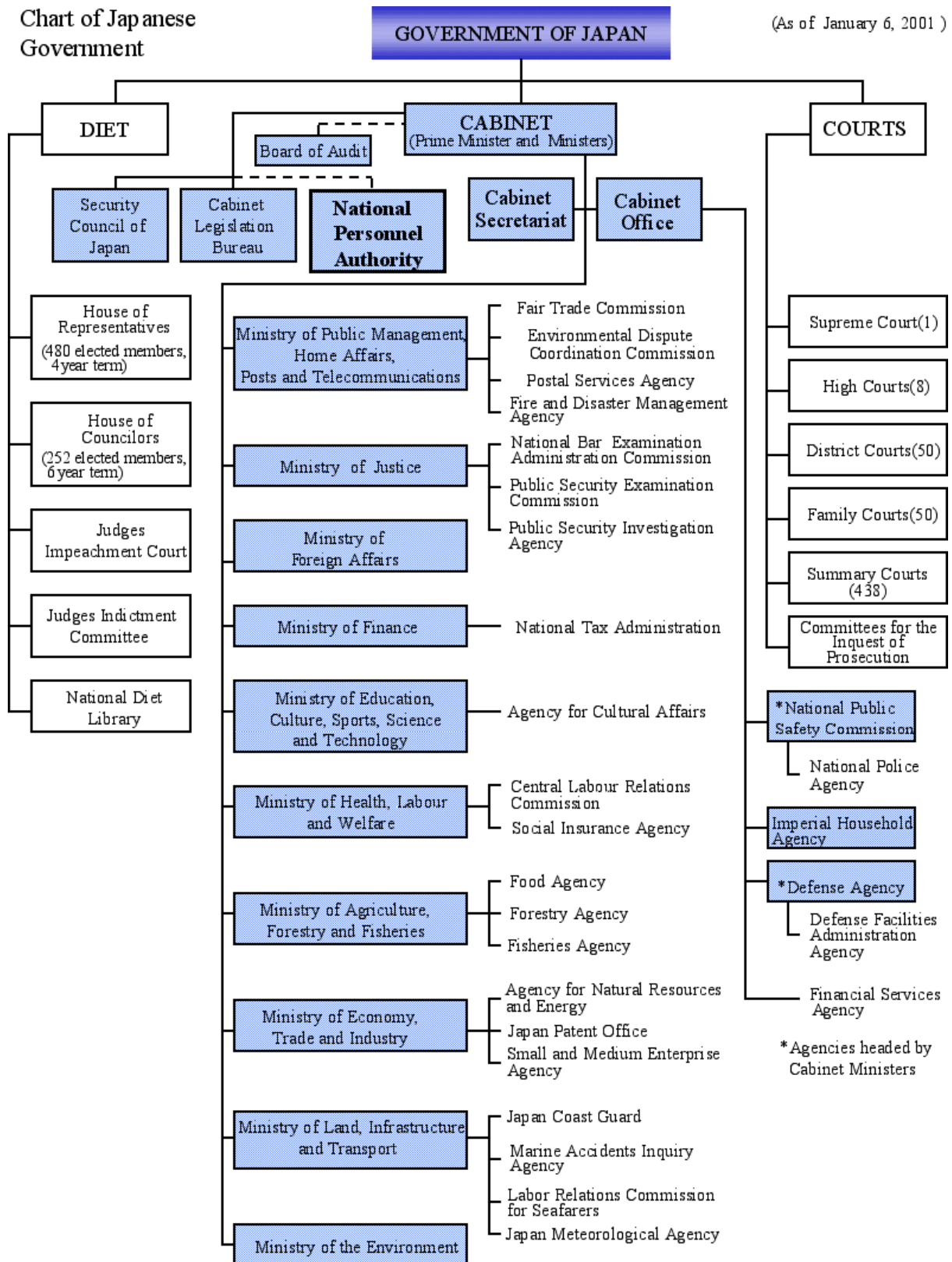

http://www.kantei.go.jp/foreign/cabinet_system/3-1.html

PRILOGA C: Prikaz medsebojnega delovanja vej oblasti na Japonskem

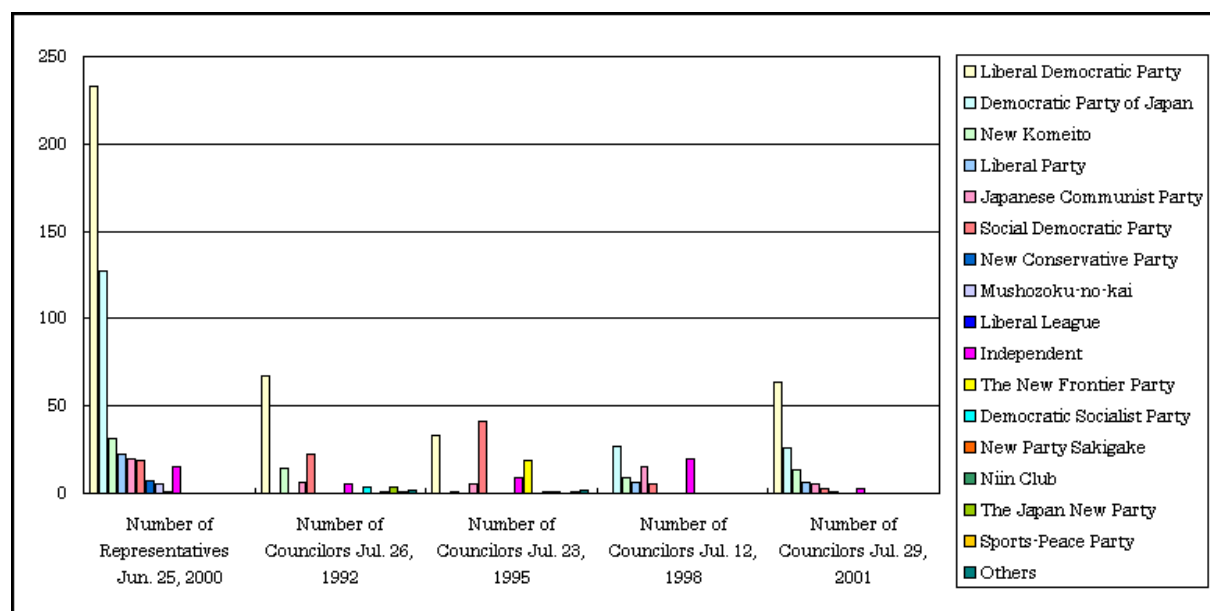
Chart of Japanese Government

(As of January 6, 2001)

http://www.kantei.go.jp/foreign/constitution_and_government_of_japan/charts_e.html

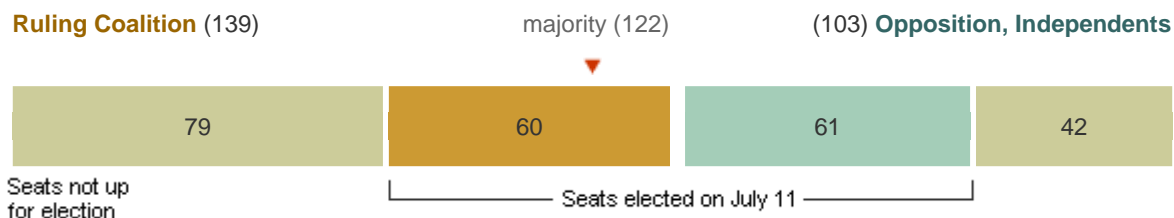
PRILOGA D: Svetniški dom (1992 – 2001)

	Jul. 26, 1992	Jul. 23, 1995	Jul. 12, 1998	Jul. 29, 2001
Liberal Democratic Party	67	33	45 *1	64
Democratic Party of Japan	-	-	27	26
New Komeito	14	1	9	13
Liberal Party	-	-	6	6
Japanese Communist Party	6	5	15	5
Social Democratic Party	22	41	5	3
New Conservative Party	-	-	-	1
The New Frontier Party	-	19	-	-
Democratic Socialist Party	4	-	-	-
New Party Sakigake	-	1	-	-
Niin Club	1	1	-	-
The Japan New Party	4	-	-	-
Sports-Peace Party	1	1	-	-
Others	2	2	-	-
Independent	5	9	20	3

<http://www.sangiin.go.jp/eng/index.html>

PRILOGA E: Volitve v svetniški dom 2004

Last Updated 7/12/2004 6:30

LDP	New Komeito	DPJ	JCP	SDP	Mushozoku no Kai	Others	Independents
49	11	50	4	2	0	0	5

Notes: LDP = Liberal Democratic Party; DPJ = Democratic Party of Japan; JCP = Japanese Communist Party; SDP = Social Democratic Party

Last Updated 7/12/2004 6:30

Election Results				
Party	Total Elected on July 11			Total Seats
		Electoral Districts	Proportional Representation	
Liberal Democratic Party	49	34	15	115
New Komeito	11	3	8	24
Democratic Party of Japan	50	31	19	82
Japanese Communist Party	4	0	4	9
Social Democratic Party	2	0	2	5
Mushozoku no Kai	0	0	0	0
Other Parties	0	0	0	0
Independents	5	5	0	7
Vacancies	0	0	0	0
Total	121	73	48	242

Note: Due to a revision of the Public Offices Election Law, the number of seats contested in this election was reduced to 121. Total number of seats after the election will be 242, majority 122.

http://www.nni.nikkei.co.jp/FR/FEAT/upper_elec04/index.html

PRILOGA F: Predstavniški dom po volitvah 2000 in 2003

December 2003

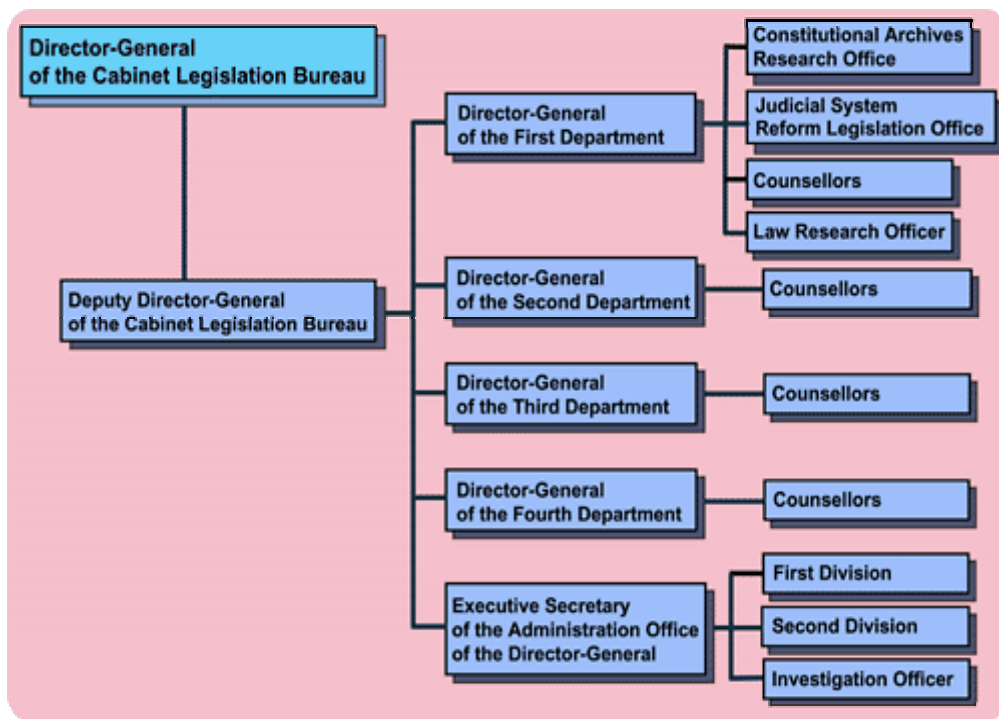
Junij 2000

Liberal Democratic Party	244 (9)	Liberal Democratic Party	233
Democratic Party of Japan and Club of Independents	179 (16)	Democratic Party of Japan	127
New Komeito	34 (4)	New Komeito	31
Japanese Communist Party	9 (2)	Liberal Party	22
Social Democratic Party	6 (3)	Japanese Communist Party	20
Group KAIKAKU (Reform)	5 (0)	Social Democratic Party	19
Independents	3 (0)	New Conservative	7
		Mushozoku-no-kai	5
INCUMBENTS	480 (34)	Liberal League	1
Vacancies	-	Independent	15
MEMBERSHIP	480		

*Številke v oklepajih pomenijo število žensk

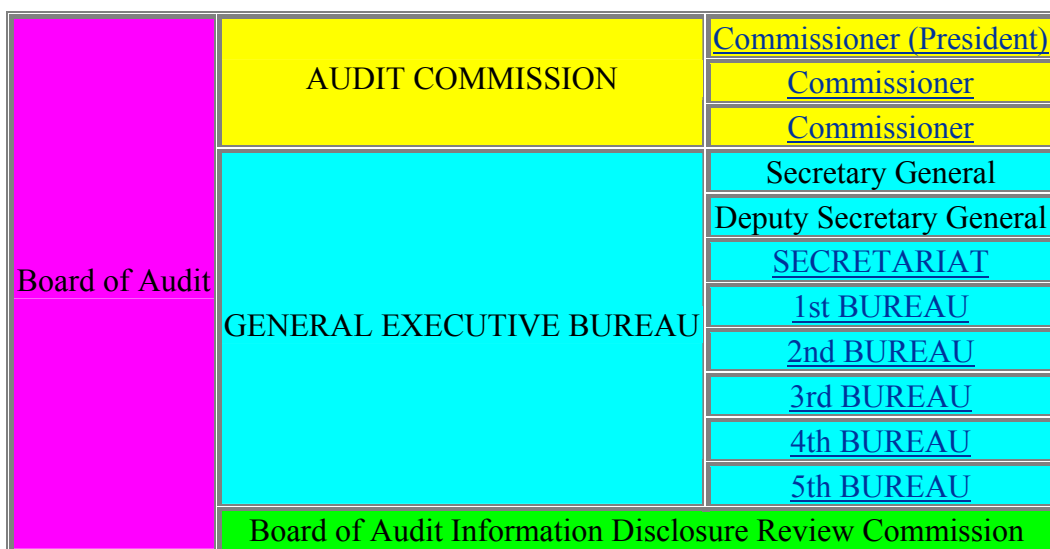
http://www.shugiin.go.jp/itdb_main.nsf/html/index_e_strength.htm

PRILOGA H: Vladni urad za zakonodajo na Japonskem

<http://www.clb.go.jp/english/index.htm>

PRILOGA I: Revizijska komisija na Japonskem

<http://www.jbaudit.go.jp/engl/engl2/contents>

PRILOGA J: Predsedniki vlad na Japonskem po 2. svetovni vojni

IME IN PRIIMEK

OD:

DO:

Junichiro KOIZUMI	April 2001	-	present
Yoshiro MORI	April 2000	-	April 2001
Keizo OBUCHI	July 1998	-	April 2000
Ryutaro HASHIMOTO	January 1996	-	July 1998
Tomiichi MURAYAMA	June 1994	-	January 1996
Tsutomu HATA	April 1994	-	June 1994
Morihiro HOSOKAWA	August 1993	-	April 1994
Kiichi MIYAZAWA	November 1991	-	August 1993
Toshiki KAIFU	August 1989	-	November 1991
Sosuke UNO	June 1989	-	August 1989
Noboru TAKESHITA	November 1987	-	June 1989
Yasuhiro NAKASONE	November 1982	-	November 1987
Zenko SUZUKI	July 1980	-	November 1982
Masayoshi OHIRA	December 1978	-	July 1980
Takeo FUKUDA	December 1976	-	December 1978
Takeo MIKI	December 1974	-	December 1976
Kakuei TANAKA	July 1972	-	December 1974
Eisaku SATO	November 1964	-	July 1972
Hayato IKEDA	July 1960	-	November 1964
Nobusuke KISHI	February 1957	-	July 1960
Tanzan ISHIBASHI	December 1956	-	February 1957
Ichiro HATOYAMA	December 1954	-	December 1956
Shigeru YOSHIDA	October 1948	-	December 1954
Hitoshi ASHIDA	March 1948	-	October 1948
Tetsu KATAYAMA	May 1947	-	March 1948
Shigeru YOSHIDA	May 1946	-	May 1947
Kijuro SHIDEHARA	October 1945	-	May 1946
Naruhiko HIGASHIKUNI	August 1945	-	October 1945

<http://www.mizuho-sc.com/english/ebond/politics/pms.html>

PRILOGA K: Južna Koreja - Statistični indikatorji

	2004	2003	2002
Število prebivalcev (v mio):	48,8	48,3	47,8
BDP (v mlrd USD po tekočih cenah):			476,4
BDP per capita (v USD):			9.966
Rast BDP (v %):	4,3	2,3	6,3
Rast celotnega domačega povpraševanja (v %):	3,8	2,1	5,7
Rast industrijske proizvodnje (v %):	5,5	6,5	7,4
Stopnja nezaposlenosti (v %):	3,1	3,5	3,0
Proračunski primanjkljaj / presežek (v % BDP):	0,6	-0,4	3,8
Kratkoročna medbančna obrestna mera (v %):	7,0	6,8	6,8
Letna stopnja rasti izvoza blaga in storitev(v %):	7,8	9,3	14,8
Letna stopnja rasti uvoza blaga in storitev(v %):	9,1	6,5	16,4
Saldo tekočega računa (v % BDP):	-0,1	0,2	1,3
Povprečni menjalni tečaj (domača valuta za USD):	1.142,5	1.185,0	1.251,1
Povprečni menjalni tečaj (domača valuta za EURO):	1.290,5	1.336,0	1.182,2
Zunanji dolg (v mlrd USD):	122,6	120,2	110,9
Slovenski izvoz (v mio USD):		11,4*	14,802
Slovenski uvoz (v mio USD):		49,2*	67,845
Stopnja rizičnosti države (maksimalno 100 točk):	64	63	64
Rizičnostni razred (A-E):	C	C	C
Aktivna obrestna mera poslovnih bank (v %):			6,8
Neposredne tuje naložbe (v mio USD):			2.000
Devizne rezerve (brez zlata) v (mlrd USD):			121,3
Uvoz blaga (v mlrd USD):	186,6	170,3	148,4
Izvoz blaga (v mlrd USD):	195,0	181,5	162,6
Stopnja inflacije (konec leta v %):	2,4	2,7	3,1

OPOMBE(2004): Podatki za leto 2004 so projekcija.

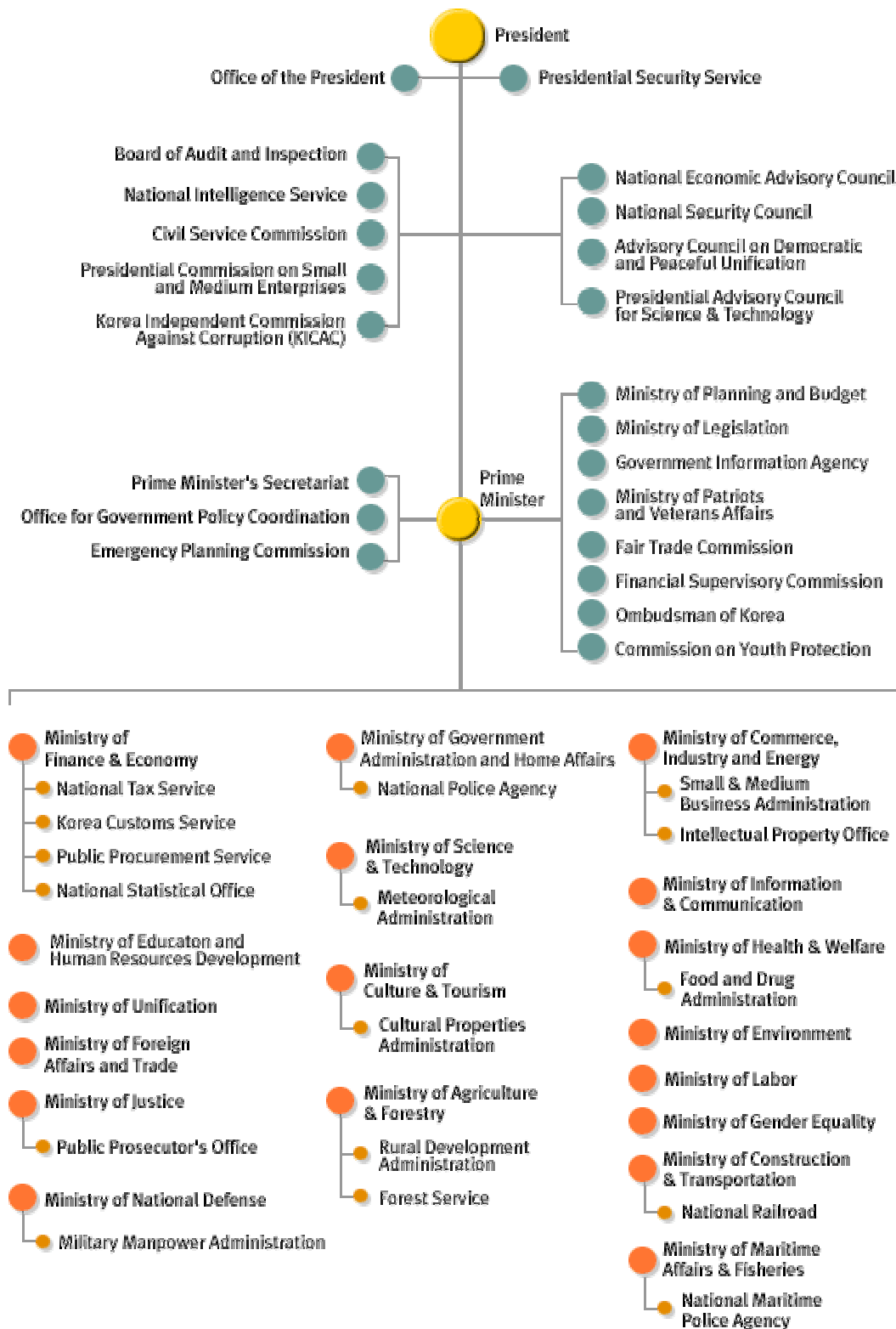
OPOMBE(2003): Podatki za leto 2003 so projekcija. *Podatki za obdobje januar-julij 2003.

OPOMBE(2002): Podatki za leto 2002 so ocena.

Viri: The Economist Intelligence Unit, Mednarodni denarni sklad, Urad RS za statistiko, Euromoney

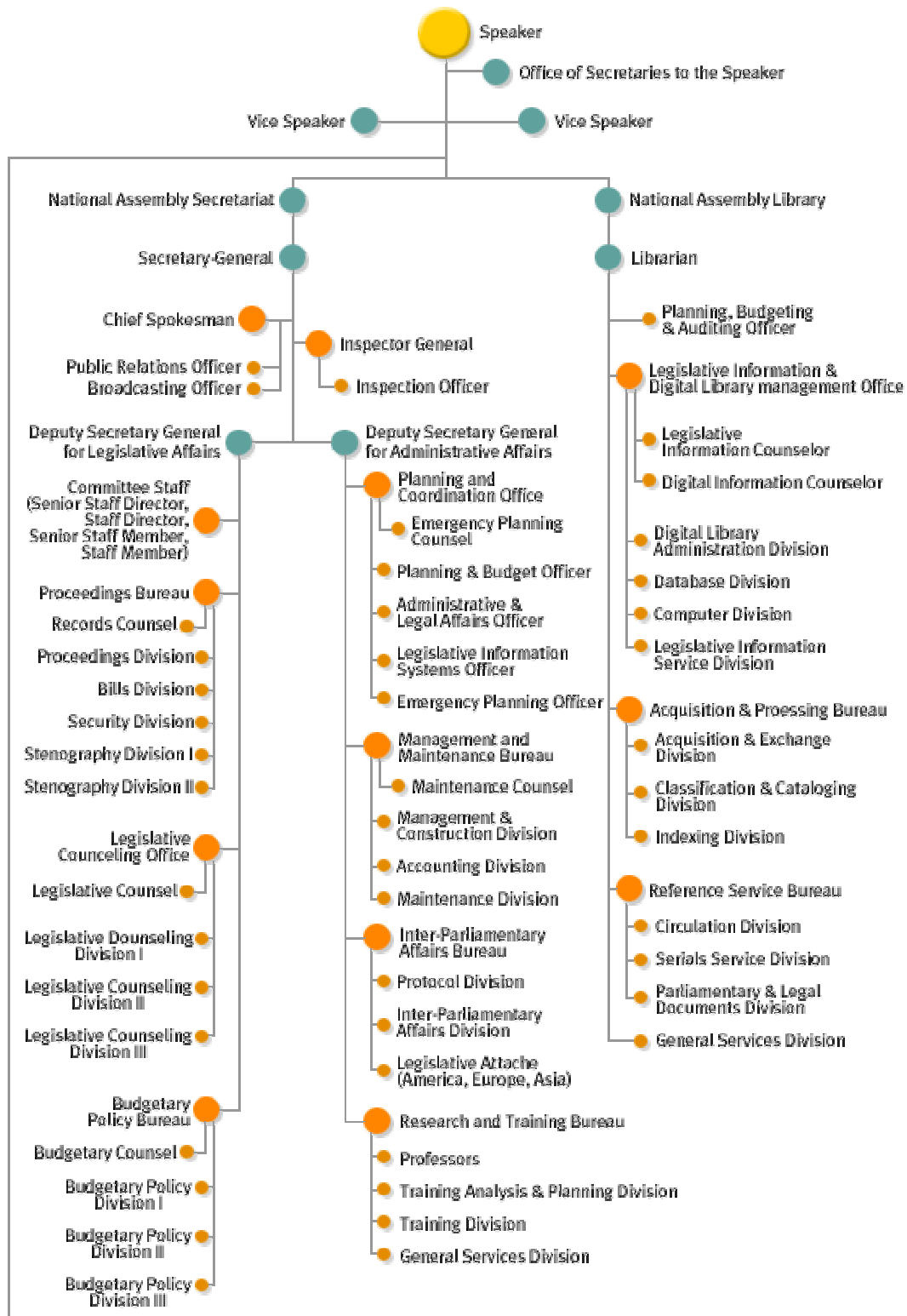
http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php?akcija=&menu=podatki&podnaslov=&&drzava_ID=2002060513465716

PRILOGA L: Prikaz medsebojnega delovanja vej oblasti v Južni Koreji

<http://www.korea.net/kwnews/images/bbs-1.gif>

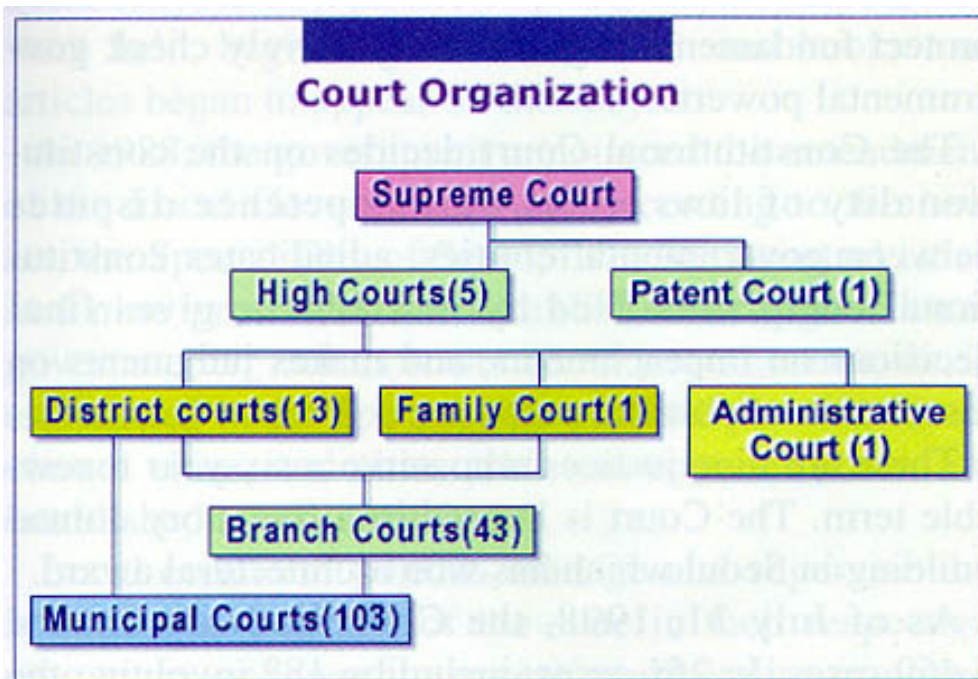
PRILOGA M: Prikaz organiziranosti ljudske skupščine v Južni Koreji

- Special Committees
 - Special Committee on Budget and Accounts
 - Special Committee on Ethics
- Standing Committees
 - House Steering Committee
 - Legislation and Judiciary Committee
 - National Policy Committee
 - Finance and Economy Committee
 - Unification, Foreign Affairs and Trade Committee
 - National Defense Committee
 - Government Administration and Local Autonomy Committee
 - Education Committee
 - Science, Technology, Information and Telecommunications Committee
 - Commerce, Industry and Energy Committee
 - Health and Welfare Committee
 - Environment and Labor Committee
 - Construction and Transportation Committee
 - Intelligence Committee
 - Women's Affairs Committee

<http://www.korea.net/kwnews/images/bbs-1.gif>

PRILOGA N: Organiziranost sodišč v Južni Koreji

<http://www.korea.net/kwnews/images/bbs-1.gif>

PRILOGA O: Dosedanji predsedniki Južne Koreje

Syngman Rhee (1875-1965)	12.08.1948-27.04.1960
Hu Chung	27.04.1960-12.08.1960
Yoon Bo Sun	12.08.1960-22.03.1962
Park Chung Hee (1917-1979)	24.03.1962-26.10.1979
Choi Kyu Ha (1919)	26.10.1979-17.08.1980
Chun Doo Hwan (1932)	01.09.1980-25.02.1988
Roh Tae Woh (1933)	25.02.1988-25.02.1993
Kim Young Sam (1927)	25.02.1993-25.02.1998
Kim Dae Young (1925)	25.02.1998-25.02.2003
Roh Moo Hyun (1946) (suspended 12.03.2004-14.05.2004)	25.02.2003-
Ko Kun (1938, acting)	12.03.2004-14.05.2004

<http://www.info-regenten.de/regent/regent-e/korea-s.htm>

PRILOGA P: Dosedanji predsedniki vlad v Južni Koreji

Chung Paik Sang	12.08.1948-30.09.1952
Paik Tu Chin	24.04.1953-18.06.1954
Pyung Young Tai	18.06.1954-02.07.1954
Pyung Young Tai (2 nd time)	-21.04.1960
Huh Chung	27.04.1960-12.08.1960
Yun Bo Sun (1898-?)	12.08.1960-19.05.1961
Chang Do Jun	19.05.1961-20.05.1961
Yun Bo Sun (2 nd time)	20.05.1961-22.03.1962
Park Chung Hee (1917-1979)	24.03.1962-10.07.1962
Kim Hyun Chol	10.07.1962-12.12.1963
Choi Do Sun	12.12.1963-10.05.1964
Il Kwong Chang (1921)	10.05.1964-18.12.1970
Paik Tu Chin (2 nd time)	21.12.1970-03.06.1971
Kim Jong Pil	03.06.1971-19.12.1975
Choi Kyu Ha (1919)	19.12.1975-17.05.1980
Nam Duck Woo (1924)	21.05.1980-02.01.1982
Yoo Chang Soon (1918)	02.01.1982-24.06.1982
Kim Sung Hyup	24.06.1982-14.10.1983
Chin Lee Chong	14.10.1983-18.02.1985
Lho Chin Jong (1930)	18.02.1985-25.05.1987
Lee Han Key (1918)	26.05.1987-13.07.1987
Kim Chang Yul	13.07.1987-25.02.1988
Lee Hyun Jae	25.02.1988-05.12.1989
Kang Young Hoon	05.12.1989-27.12.1990
Ro Jai Bong	27.12.1990-22.05.1991
Chung Won Shik (1932)	24.05.1991-07.10.1992
Hyun Wong Jang (1920)	07.10.1992-22.02.1993
Hwang In Sung	22.02.1993-22.04.1994
Lee Young Duck	22.04.1994-17.12.1994
Lee Hong Koo	17.12.1994-15.12.1995
Lee Soo Sung	17.12.1995-04.03.1997
Koh Kun (1938)	04.03.1997-03.03.1998
Kim Young Pil (1926)	03.03.1998-13.01.2000
Park Tae Joon (1927)	13.01.2000-19.05.2000
Lee Hun Jai (1944)	19.05.2000-29.06.2000
Lee Han Dong (1934)	29.06.2000-11.07.2002
Chang Sang (1939)	11.07.2002-31.07.2002
Jeon Yun Churl (1939)	31.07.2002-09.08.2002
Chang Dae Whan (1952)	09.08.2002-10.09.2002
Kim Suk Soo (1932)	10.09.2002-26.02.2003
Koh Kun (2 nd time)	26.02.2003-

<http://www.info-regenten.de/regent/regent-e/korea-s.htm>

9. SEZNAM LITERATURE:

- Angleško - slovenski slovar: ASP 32 - pregledovalnik zbirk, v1.30
- Bovcon Ljubo, Aabelj Bronislava: Pravo - leksikon (2003); Cankarjeva založba. Ljubljana
- Dežele in ljudje - Indokitajski polotok, srednja in vzhodna Azija (1995); Mladinska knjiga. Ljubljana
- Enciklopedija svetovne geografije (1997); Imprinta, d.o.o., Ljubljana
- Ferfila Bogomil: Države in svet (2001); Fakulteta za družbene vede. Ljubljana
- Kaučič Igor, Grad Franc: Državna ureditev Slovenije (2001); GV Založba, d.o.o., Ljubljana
- Majchrzak Ann: Methods for policy research (1984); Sage publications. London
- Natek Marjeta, Natek Karel: Države sveta 2000 (1999); Mladinska knjiga. Ljubljana
- Oglejmo si svet - Azija in Oceanija (1979); Mladinska knjiga. Ljubljana
- Slovar ekonomskih izrazov (2003); Ekonomska šola, Višja strokovna šola, Novo mesto
- <http://inter.kdlp.org/> (25.5.2004)
- http://jin.jcic.or.jp/navi/category_2.html (21.1.2004)
- <http://jpcentral.virginia.edu/Elections.htm> (17.2.2004)
- <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/krtoc.html> (17.2.2004)
- <http://www.nni.nikkei.co.jp> (9.9.2004)
- <http://minjoor.kr/> (25.5.2004)
- <http://socrates.berkeley.edu/~jaytate/japanpolitics.html> (4.3.2004)
- <http://travel.over.net/svet/drzave/splosno.php> (29.1.2004)
- http://workmall.com/wfb2001/korea_south/korea_south_history (20.2.2004)
- <http://www.asianinfo.org/asianinfo/korea/politics.htm> (26.1.2004)
- <http://www.cia.gov/ica/publications/factbook2002> (9.2.2004)
- <http://www.clb.go.jp/english/index.htm> (26.2.2004)
- <http://www.coara.or.jp/> (21.5.2004)
- <http://www.dpj.or.jp/> (27.5.2004)
- <http://www.electionworld.org/election/korea-south.htm> (2.3.2004)
- <http://www.electionworld.org/parties.htm> (28.5.2004)
- <http://www.geographic.org/countries/countries.html> (12.2.2004)
- <http://www.greekorthodoxchurch.org/wfb2002/> (5.2.2004)
- <http://www.hannara.or.kr/hannara/eng/korea/korea.jsp> (27.5.2004)
- http://www.huimangui_sinhanguk_dangparty.or.kr/ (6.6.2004)
- <http://www.iks.org/equide> (8.9.2004)

- <http://www.info-regenten.de/regent/regent-e/korea-s.htm> (25.5.2004)
- http://www.izvoznookno.si/podatki_o_drzavah.php (17.2.2004)
- <http://www.jamin.or.kr/eng/index01.html> (27.5.2005)
- <http://www.japan-guide.com/e/e2139.html> (11.2.2004)
- <http://www.jbaudit.go.jp/engl/engl2/index.htm> (10.2.2004)
- <http://www.jcp.or.jp/> (26.5.2004)
- <http://www.jimin.or.jp/> (22.5.2004)
- <http://www.jinji.go.jp/english/welcom.htm> (12.2.2004)
- http://www.kantei.go.jp/foreign/constitution_and_government_of_japan/constitution_e.html
(22.1.2004)
- <http://www.kantei.go.jp/foreign/index-e.html> (23.1.2004)
- <http://www.kanzaki.com/info/PoliticalParties.html> (28.2.2004)
- <http://www.komei.or.jp/en/index.html> (21.5.2004)
- <http://www.korea.net/> (14.1.2004)
- http://www.mapzones.com/world/asia/south_korea/index.php (23.1.2004)
- <http://www.minkookparty.or.kr/> (24.5.2004)
- <http://www.mizuho-sc.com/english/ebond/politics/pms.html> (28.2.2004)
- http://www.nni.nikkei.co.jp/FR/FEAT/upper_elec04/index.html (30.5.2004)
- http://www.oefre.unibe.ch/law/icl/ks00000_.html (5.2.2004)
- <http://www.politicalresources.net/korea.htm> (27.1.2004)
- <http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm> (16.2.2004)
- <http://www.sdp.or.jp/> (26.5.2004)
- <http://www.shinshinto.or.jp/> (26.5.2004)
- http://www.shugiin.go.jp/index.nsf/html/index_e.htm (25.2.2004)
- <http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html> (5.2.2004)